

Leerplan

Opleiding

Nederlands tweede taal Richtgraad 2 Mondeling

Modulair

AO BE 043

Leergebied Nederlands tweede taal
basiseducatie

Dit leerplan werd mogelijk gemaakt dankzij de samenwerking tussen:

Naam	Organisatie
Maarten D'hoop	Federatie Ligo, voorzitter
Anne Boonen	Ligo Kempen
Charlotte Heremans	Ligo Halle-Vilvoorde
Lien Lannoy	Ligo regio Mechelen
Liesbeth Bonte	Ligo Brusselleer
Mien Schoors	Ligo Oost-Brabant

Inleiding

Beste collega,

Voor je ligt het leerplan NT2 Richtgraad 2 Mondeling. Dit leerplan biedt een kader om de basiscompetenties verbonden met het opleidingsprofiel te realiseren.

Leeswijzer leerplan NT2 Richtgraad 2 Mondeling

Afhankelijk van de beschikbare tijd en je persoonlijke insteek zullen bepaalde hoofdstukken en luiken relevanter zijn dan andere. Het leerplan bestaat uit 3 hoofdstukken:

- Het [eerste hoofdstuk](#) van dit leerplan bespreekt de achterliggende **visie** op deze opleiding vanuit het impactbeleid en de agogische visie van Ligo met aandacht voor brede geletterdheid en impliciet leren (versus expliciet leren).
- In het [tweede hoofdstuk](#) behandelen we de **aanpak** van de opleiding. We concretiseren de agogische visie op twee manieren.
 - In de luiken [‘Trajectbegeleiding’](#), [‘Organisatorisch’](#) en [‘Minimale vereisten’](#) vertalen we de agogische visie op het organiseren van aanbod.
 - In het luik [‘Lespraktijk’](#) concretiseren we de agogische visie voor de leraar. We hebben aandacht voor [leervraagdetectie](#), de [beginsituatie van de cursist](#) en de nodige [zorg](#) om de randvoorwaarden tot leren te waarborgen. Vervolgens bespreken we het creëren van [veilige en krachtige leeromgevingen](#) door, [vanuit de leervragen](#) van de cursist, [functioneel](#) en [geïntegreerd](#) te werken met de [leraar als coach](#). We geven aan hoe we functioneel en geïntegreerd willen werken aan [mondelinge vaardigheden](#) en [sleutelcompetenties](#). We hebben daarbij oog voor [differentiatie](#), [cyclisch werken](#) en [buitenschools leren](#). We eindigen dit luik met de verschillende mogelijkheden tot [evaluatie](#).
- In het [derde hoofdstuk](#) gaan we concreet aan de slag met de **leerplandoelstellingen**. Om deze te kaderen [situeren](#) we de opleiding binnen het ERK en binnen het leergebied NT2. Daarnaast geven we aan hoe de [basiscompetenties tot modules](#) worden geclusterd en bespreken we de [instapvoorwaarden](#) van de cursisten. Vervolgens lichten we de [leerplandoelstellingen](#) toe en hun [bouwstenen](#). We doen dit ook voor de [ondersteunende elementen](#) (kennis, strategieën, attitudes en sleutelcompetenties). Daarna lijsten we de leerplandoelstellingen op [per module](#) (met de bijhorende tekstkenmerken) en worden deze geoperationaliseerd binnen de verschillende rollen die cursisten kunnen opnemen. Uitgewerkte **lesvoorbeelden** vind je in het servicedocument¹.
- In de andere bijlagen vind je informatie over:

¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

- de tekstkenmerken ([bijlage A](#)),
- de ondersteunende kennis ([bijlage B](#)),
- de sleutelcompetenties, communicatie- en leerstrategieën, en attitudes. ([bijlage C](#)),
- een verklarende begrippenlijst (een asterix * naast een woord in dit leerplan verwijst naar deze begrippenlijst) ([bijlage D](#)),
- een literatuurlijst met relevante naslagwerken ([bijlage E](#)).

Het leerplan NT2 Richtgraad 2 Mondeling binnen een breder vervolgaanbod

Na NT2 (Alfa) Richtgraad 1 Mondeling zijn de noden van de cursisten basiseducatie verschillend. Dit kan NT2 Richtgraad 2 Mondeling zijn, of werk, of opleiding, maar evenzeer een vervolgaanbod in andere leergebieden van de basiseducatie, al dan niet in combinatie met NT2 Richtgraad 2 Mondeling.

Door de wijzigingen in het Vlaams Inburgeringsdecreet ingaande vanaf 1 maart 2022 is NT2 Richtgraad 2 Mondeling behalen (voor de verplichte inburgeraars onder de cursisten) een **verplichting**. Er kan wel een **vrijstelling van deze verplichting** worden bekomen en dit op verschillende manieren. Hiervoor verwijzen we naar de bestaande regelgeving².

Naast dit leerplan wordt op het interne communicatieplatform van het Netwerk Ligo ook een **servicedocument** ontwikkeld. Dit zal de nodige informatie bevatten over de verschillende mogelijkheden om een geschikte keuze te faciliteren. Indien de keuze op het organiseren van een aanbod NT2 Richtgraad 2 Mondeling valt, vind je in het servicedocument een uitdieping van de elementen in het leerplan.

We hopen je met dit leerplan (en servicedocument) zin te doen krijgen om deze opleiding samen met het hele Netwerk Ligo vorm te geven. Door uitwisseling op netwerkniveau, intervisie tussen leraren en interne of externe bijscholing kunnen we hier samen onze schouders onder zetten.

Veel succes!

De leerplancommissie

² Zie hiervoor: [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid](#)

Inhoudstafel

1. Visie leerplan	9
1.1. Missie en visie Ligo	9
1.1.1. Impactbeleid	9
1.1.2. Agogische visie	11
1.2. Brede geletterdheid en sleutelcompetenties	12
1.3. Visie op het leergebied NT2	15
1.3.1. Dé NT2 Alfa-cursist en dé NT2-cursist bestaan niet	15
1.3.2. Impliciet leren en natuurlijke taalvererving	17
1.3.3. Consequenties voor de lespraktijk en evaluatie	18
1.3.3.1. Impliciet leren en de agogische visie van Ligo	18
1.3.3.2. Visie op impliciet versus expliciet leren	19
1.3.3.3. Visie op impliciet leren en evaluatie	19
2. Aanpak	20
2.1. Algemeen: de agogische visie als grondtoon	20
2.2. Trajectbegeleiding	20
2.3. Organisatorisch	22
2.3.1. Standaardduur modules/opleiding	22
2.3.2. Verlenging en verkorting modules	22
2.3.3. Open modules	23
2.3.4. Combinaties met modules van andere leergebieden	24
2.3.5. Gelijktijdig geïntegreerde modules	24
2.3.6. Gecombineerd onderwijs in Ligo	24
2.4. Minimale vereisten	25
2.4.1 Minimale materiële vereisten	25
2.4.1.1. Intramuros	26
2.4.1.2. Extramuros	27
2.4.1.3. Digitale inclusie	27
2.4.2 Wetgeving inzake veiligheid	28
2.4.2.1. GDPR: veilige verwerking van persoonsgegevens	28
2.4.2.2. Veiligheid intramuros	28
2.4.2.3. Veiligheid extramuros	29
2.5. Lespraktijk	30
2.5.1. Cursist centraal	30
2.5.1.1. Leervraagdetectie	30
2.5.1.2. Beginsituatie inschatten	30
2.5.1.3. Zorg	31
2.5.2. Stimulerende leeromgevingen door FuGe werken vanuit leervragen	32
2.5.2.1. Aansluiten bij leervraagdetectie en werken aan leervragen	32
2.5.2.2. Functionele leeractiviteiten	33
2.5.2.3. Geïntegreerd werken	38

2.5.2.4. De leraar als coach	39
2.5.3. Werken aan mondelinge vaardigheden	42
2.5.3.1. Werken aan luistervaardigheid	42
2.5.3.2. Werken aan spreekvaardigheid	45
2.5.4. Differentiatie	50
2.5.4.1. Waarom differentiëren we?	50
2.5.4.2. Wat is differentiatie?	50
2.5.5.3. Differentiatie in de lespraktijk	53
2.5.5. Cyclisch werken	56
2.5.5.1. De uitvoering van de taaltaken herhalen	56
2.5.5.2. Leerplandoelstellingen in verschillende rollen of domeinen herhalen	57
2.5.5.2. Moeilijkheidsgraad van teksten opbouwen	57
2.5.6. Werken aan sleutelcompetenties	58
2.5.6.1. Algemeen	58
2.5.6.2. Eigen regie van de cursisten versterken en leren leren	58
2.5.6.3. Kennis van de wereld vergroten en een eigen stem ontwikkelen	60
2.5.6.4. Brede geletterdheid i.f.v. levensechte taaltaken in reële contexten	62
2.5.7. Buitenschools leren	63
2.5.7.1. Belang en voorwaarden van buitenschools leren	63
2.5.7.2. Verbinding tussen formeel, non-formeel en informeel leren	63
2.5.7.3. Voorbeelden van buitenschools leren	64
2.5.8. Evaluatie	70
2.5.8.1. Basisprincipes	70
2.5.9.2 Wat evalueren?	73
2.5.8.3. Criteria van een goede evaluatietaak	74
2.5.8.4. Hoe evalueren?	77
2.5.8.5. Evaluatievormen	77
3. Situering, doelstellingen en moduleoverzichten	81
3.1. Situering leerplan	81
3.1.1. ERK als referentiekader	81
3.1.2. NT2 binnen Ligo	82
3.1.3. NT2 RG 2 Mondeling binnen het leergebied NT2	83
3.1.4. Clustering basiscompetenties tot modules	83
3.1.5. Instapvoorwaarden	85
3.2. Bouwstenen opleiding NT2 RG 2 Mondeling	85
3.2.1. Leerplandoelstellingen: basiscompetenties	85
3.2.1.1 Overzicht basiscompetenties	86
3.2.1.2. Tekstkenmerken	87
3.2.1.3. Domeinen en rollen	88
3.2.1.4. Tekstsoorten	90
3.2.1.5. Verwerkingsniveaus	94
3.2.2. Ondersteunende elementen, attitudes en sleutelcompetenties	96

Algemeen	96
3.2.2.1. Ondersteunende elementen	97
A. ondersteunende kennis	97
B. strategieën	98
3.2.2.2. Attitudes	98
3.2.2.3. Sleutelcompetenties	99
3.3. Overzicht tekstkenmerken, basiscompetenties en operationalisering per module	100
3.3.1. Domein persoonlijk	100
3.3.1.1. NT2 Threshold 1 Mondeling Module 1 Persoonlijk (M BE 222, 60 lestijden)	101
Situering:	101
Leerplandoelstellingen:	101
3.3.1.2. NT2 Threshold 1 Mondeling Module 2 Persoonlijk (M BE 223, 60 lestijden)	106
Situering	106
Leerplandoelstellingen:	107
3.3.1.3. NT2 Threshold 2 Mondeling Module 1 Persoonlijk (M BE 224, 60 lestijden)	113
Situering	113
Leerplandoelstellingen:	114
3.3.1.4. NT2 Threshold 2 Mondeling Module 2 Persoonlijk (M BE 225, 60 lestijden)	118
Situering	118
Leerplandoelstellingen:	118
3.3.2. Domein publiek	123
3.3.2.1. NT2 Threshold 3 Mondeling Module 1 Publiek (M BE 226, 60 lestijden)	124
Situering	124
Leerplandoelstellingen:	124
3.3.2.2. NT2 Threshold 3 Mondeling Module 2 Publiek (M BE 227, 60 lestijden)	130
Situering	130
Leerplandoelstellingen:	130
3.3.2.3. NT2 Threshold 4 Mondeling Module 1 Publiek (M BE 228, 60 lestijden)	136
Situering	136
Leerplandoelstellingen:	137
3.3.2.4. NT2 Threshold 4 Mondeling Module 2 Publiek (M BE 229, 60 lestijden)	142
Situering	142
Leerplandoelstellingen:	142
Bijlagen	148
Bijlage A: Tekstkenmerken	148
1. Tekstkenmerken luisteren	148
2. Tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren	149
Bijlage B: Ondersteunende kennis	151
Bijlage C: sleutelcompetenties, strategieën en attitudes	153
1. Sleutelcompetenties	153
1.1. De cursist kan zich persoonlijk ontwikkelen en bijleren	153
1.2. De cursist kan informatie verwerven, verwerken en gericht gebruiken.	154

1.3. De cursist kan functioneren en participeren in de samenleving.	155
2. Strategieën	156
2.1. Leerstrategieën	156
2.2. Communicatiestrategieën	157
3. Attitudes	159
Bijlage D: Begrippenlijst	160
Bijlage E: Literatuurlijst	164
Bronnen algemeen	164
Elektronische bronnen	165
Tijdschriftartikels	166
Elektronische tijdschriftartikels	166

1. Visie leerplan

Dit leerplan werd opgesteld in lijn met de missie en visie van Ligo, Centra voor Basiseducatie³ om de kansen van laaggeletterde, anderstalige volwassenen te verhogen. In dit hoofdstuk vertalen we deze missie en visie naar de specifieke noden van de opleiding NT2 Richtgraad 2 Mondeling⁴.

1.1. Missie en visie Ligo

1.1.1. Impactbeleid

Ligo zet in op de meest kwetsbare cursisten. In dit leerplan gaat het specifiek om laaggeletterde, volwassen anderstaligen die het Nederlands machtig zijn op het niveau van een basisgebruiker, namelijk NT2 Richtgraad 1 (Mondeling). Met deze opleiding willen we voor hen het verschil maken door hen te begeleiden **naar het niveau van een onafhankelijk gebruiker**, namelijk NT2 Richtgraad 2, maar dan enkel voor de mondelinge vaardigheden. Deze opleiding, net als elk aanbod van Ligo, heeft de ambitie om effect te bereiken in de samenleving en streeft vijf prioritaire **impacten**⁵ na:

1. De cursist heeft meer kans om werk te vinden en staat sterker op de arbeidsmarkt.
2. De cursist staat sterker in functie van de opvoeding en het onderwijs van de kinderen.
3. De cursist kan zijn dagelijks leven organiseren.
4. De cursist is een kritische en zelfbewuste burger.
5. De cursist staat sterk als consument.

Om deze impacten te realiseren is een **functioneel en geïntegreerd aanbod** essentieel. We vertrekken vanuit de leervragen van de cursisten en houden rekening met de randvoorwaarden om tot leren te komen. Het aanbod sluit aan bij het dagelijks leven van de cursisten en dient daarom zo maximaal mogelijk in reële contexten plaats te vinden. Het wetenschappelijk onderzoek verbonden met het Strategisch Plan Geletterdheid (SPG) 2017-2024⁶ toont aan dat geïntegreerd en functioneel werken de meest effectieve aanpak is om geletterdheid te versterken.

Onder **functioneel** begrijpen we: leren vanuit levensechte en voor de cursist relevante taaltaken in reële contexten. **Geïntegreerd** heeft een driedelige betekenis. (zie [2.5.2.3](#)):

1. We vertrekken vanuit de leervragen van de cursist, maar geven ook de reeds aanwezige kennis, vaardigheden en talenten van de cursist een plaats in de lessen.
We integreren de ervaringen van de cursisten in de opleiding.

³ Vanaf hier aangeduid als Ligo

⁴ Vanaf hier aangeduid als NT2 RG 2 Mondeling

⁵ Zie hiervoor: <https://www.ligo.be/missie-en-visie>

⁶ Zie hiervoor: [Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#)

2. Vanuit de integratie van hun ervaringen ontwerpen en organiseren we levensechte of functionele leeractiviteiten waarbij aan talige basiscompetenties, maar ook aan andere competenties gewerkt wordt. Dit impliceert werken over de leergebieden heen. **We integreren verschillende kennis en vaardigheden** om een antwoord te bieden op de leervragen van de cursisten.
3. We streven ernaar om het geleerde in te zetten in een voor de cursist relevante context. We maken zo snel mogelijk de transfer naar taaltaken buiten de klas, via buitenschools leren in de breedste zin, in de reële contexten waar de cursist zich bevindt of zal bevinden. **We integreren het geleerde dus in het dagelijkse leven.** De ervaringen die cursisten opdoen in die contexten geven op hun beurt de les mee vorm. **We integreren deze nieuwe ervaringen in de opleiding.** Zo is de cirkel rond.

Dat is ook de vraag van de doelgroep, zo blijkt uit de cursistenbevraging gekoppeld aan het SPG 2017-2024: “De laaggeletterde respondenten uit de cursistenbevraging gaven aan dat ze ook graag zouden leren op plaatsen waar ze geregeld komen. Een kwart van de ondervraagden zou graag leren op de werkvloer, bijna 1 op 10 op de school van het (klein)kind, 1 op 3 in een vereniging of in het buurtcentrum en meer dan 1 op 5 bij OCMW of VDAB. Dit toont aan dat mensen niet alleen graag in diverse contexten willen leren, maar daar ook heel wat leerkansen zien.”⁷ Om deze manier van werken te realiseren is **samenwerking met partners cruciaal**.

In een functioneel en geïntegreerd aanbod zien we dus **de mogelijkheid om zeer krachtige leeromgevingen voor laaggeletterde anderstaligen te scheppen**. De cursist heeft in een dergelijke leeromgeving meer kansen om te leren:

- in de contexten waarin de cursist zich begeeft of zal begeven,
- op de momenten die voor de cursist passen,
- wat de cursist nodig heeft (of wil),
- vanuit concrete situaties en ervaringen op de meest effectieve manier,
- met functionele taaltaken in een levensechte context,
- op een manier waarbij talige basiscompetenties en sleutelcompetenties (zie [1.2.](#)) geïntegreerd worden aangebracht en toegepast, omdat het dagelijks leven dit nu eenmaal vraagt.

Deze manier van werken zit verweven in het aanbod van Ligo en dus ook in de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. Op die manier kunnen we de grootste impact realiseren bij onze cursisten. Het biedt kansen om de invulling van de opleiding **gevarieerd** te maken en het leertraject **sneller en vlotter** te laten verlopen. Op die manier verhogen we ook de **motivatie** van de cursisten.

⁷ Zie hiervoor: [Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#) (p. 26)

1.1.2. Agogische visie

Hoe pakken we dat aan? Hoe gaan we ervoor zorgen dat we samen met de cursisten de leerplandoelstellingen van NT2 RG 2 Mondeling behalen én hun kansen verhogen om te functioneren en te participeren in de maatschappij?

De agogische visie van Ligo⁸ biedt een antwoord op die vraag. Deze visie helpt een centrum om richting te geven aan het aanbod en geeft aan hoe een leraar, samen met de cursisten, de lessen vorm kan geven. In [Hoofdstuk 2](#) vertalen we deze visie naar de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. **Hier beperken we ons tot een korte, algemene beschrijving van de 6 pijlers.**

De 6 pijlers zijn:

1. Kijk:

- ga met de cursist in gesprek doorheen de opleiding,
- onderzoek welke rollen deze opneemt,
- identificeer de leervragen en noden van de cursist.

2. Inspireer:

- laat de lessen aansluiten bij de leefwereld van de cursist,
- toon hoe je het geleerde functioneel kan inzetten,
- geef zelf het voorbeeld,
- zorg voor positieve uitdagingen,
- geef de cursist zin in leren,
- begeleid hen bij het ontdekken van eigen interesses en talenten.

3. Activeer:

- durf de structuur van je les los te laten en speel in op inbreng van cursisten,
- zet in op interactie binnen de groep en over groepen heen,
- gebruik activerende werkvormen,
- organiseer buitenschoolse activiteiten, waarbij de cursisten de kans krijgen om zelf taken en verantwoordelijkheid op te nemen.

4. Zorg:

- creëer een veilige leeromgeving, gestoeld op onderling respect en groepsgevoel,
- ondersteun de cursist, samen met de medecursisten,
- breng nieuwe kennis en vaardigheden aan op een functionele en geïntegreerde manier om tot een efficiënt traject te komen,
- houd daarbij rekening met de rollen van de cursist,
- voorzie differentiatie en remediëring op maat van de cursist.

5. Verleg grenzen:

- geef de cursist zicht op het traject en de doelen,
- ondersteun en motiveer de cursist om drempels te overwinnen,

⁸ Zie hiervoor: <https://sites.intern communicatieplatform Ligo.com/a/basiseducatie/home/Fed-agogische-visie>

- verken samen met hen nieuwe activiteiten, vaardigheden en contexten,
- vergroot hun zelfstandigheid en kansen op participatie.

6. **Verbind:**

- koppel nieuwe kennis en vaardigheden aan de voorkennis van de cursist,
- werk via sleutelcompetenties over leergebieden heen,
- organiseer activiteiten over de groepen heen,
- stimuleer de cursisten om zowel binnen als buiten de school in interactie te gaan en te participeren,
- maak telkens de transfer naar de buitenwereld en vanuit de buitenwereld terug naar de klas,
- werk daarvoor samen met organisaties om het netwerk van de cursist uit te breiden.

Deze 6 pijlers zijn aanwezig in elke fase van het leertraject. Ze vormen samen de **grondhouding van het Ligo centrum en de leraar** om een functioneel en geïntegreerde manier van werken effectief en efficiënt uit te voeren.

1.2. Brede geletterdheid en sleutelcompetenties

Uit het impactbeleid en de agogische visie volgt dat Ligo inzet op brede geletterdheid. Dit vindt ook zijn weerslag in de visie op het leerplan NT2 RG 2 Mondeling. **De leerplandoelstellingen staan centraal, maar ook andere aspecten van geletterdheid moeten zeker aan bod komen.**

Geletterdheid is immers meer dan enkel taal. Het SPG omschrijft geletterdheid zo:

“Geletterdheid omvat de competenties om informatie te verwerven, te verwerken en gericht te gebruiken. Dit betekent met taal, cijfers en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT. Geletterd zijn is belangrijk om zelfstandig te functioneren en participeren in de samenleving en nodig om zich persoonlijk te kunnen ontwikkelen en bij te kunnen leren.”⁹

Onderzoek¹⁰ bevestigt dat de leervragen van de anderstalige cursist zich niet enkel beperken tot Nederlands leren. Ongeveer een derde van de anderstalige volwassenen ervaart problemen op het vlak van geletterdheid:

- 35% van de anderstaligen is laaggeletterd,
- 33% laaggecijferd,
- 32% van de anderstaligen heeft een laag probleemoplossend vermogen in een technologiserende omgeving.

⁹ Zie hiervoor: [Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#) (p. 7)

¹⁰ Zie hiervoor: [PIAAC 2012](#)

Het belang van brede geletterdheid wordt ook steeds groter in de context van deze 21e eeuwse samenleving die met een enorme snelheid evolueert.

De definitie van geletterdheid en de PIAAC-resultaten wijzen erop dat we NT2-cursisten meer moeten bieden dan enkel taal, als we impact op hun leven willen realiseren. Het zijn volwassenen die verschillende rollen in de samenleving opnemen en ervaringen meebrengen: ze werken, voeden kinderen op, winkelen (online), gaan naar de dokter via online afspraak, gebruiken het openbaar vervoer via digitale aankoop van bus-, tram- en treintickets,... Aan deze rollen hangen ook verschillende taken vast: ze ontvangen brieven van verschillende instanties, moeten tabellen interpreteren, digitale vaardigheden beheersen,... De samenleving stelt dus aanzienlijk hoge geletterdheidseisen. Geletterdheid is een voorwaarde om **zelfstandig te kunnen functioneren en participeren**. De cursist moet dus ook brede geletterdheidsvaardigheden verwerven om zich **persoonlijk te kunnen ontwikkelen en levenslang te leren**.

Om dit doel te realiseren is functioneel en geïntegreerd werken aan sleutelcompetenties¹¹ van essentieel belang. Sleutelcompetenties vinden hun wortels in de definitie van geletterdheid. Vanuit deze definitie kan men de sleutelcompetenties opdelen in **3 grote luiken**:

1. De cursist kan zich persoonlijk ontwikkelen en bijleren.

Code	Sleutelcompetenties
SC 08	De cursist handelt zelfbewust.
SC 09	De cursist maakt keuzes en voert deze uit.
SC 10	De cursist neemt eigenaarschap op van het eigen leerproces.

2. De cursist kan informatie verwerven, verwerken en gericht gebruiken. Dit betekent met taal, numerieke en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT.

Code	Sleutelcompetenties
SC 11	De cursist communiceert in de breedste zin van het woord.
SC 12	De cursist gaat om met numerieke gegevens.
SC 13	De cursist gebruikt ICT.

¹¹ Zie hiervoor: 'Sleutelcompetenties: bouwstenen voor leren en leven', mei 2016, Federatie Ligo en VOCVO.

3. De cursist kan functioneren en participeren in de samenleving.

Code	Sleutelcompetenties
SC 14	De cursist handelt zelfstandig.
SC 15	De cursist werkt samen met anderen.
SC 16	De cursist stelt zich op als een burger in de samenleving.
SC 17	De cursist handelt vanuit cultureel bewustzijn.

Hieraan werken is een logisch gevolg van het impactbeleid en onze agogische visie. Sleutelcompetenties zitten in elke Ligo opleiding vervat. **Ook in de opleiding NT2 RG 2 Mondeling werken we functioneel en geïntegreerd aan de leerplandoelstellingen én sleutelcompetenties. Het belang daarvan wordt bevestigd door de inzichten van onze noorderburen.** In Nederland ligt sinds 1 januari 2022 het vereiste taalniveau voor inburgeraars op NT2 Richtgraad 2. Vanuit het besef dat de sprong van A2 naar B1 (dus van Richtgraad 1 naar Richtgraad 2) voor laaggeletterde anderstaligen groot is, hebben verschillende NT2-docenten hun ervaringen gebundeld. Deze werden gekristalliseerd in concrete lestips, die vertrekken vanuit de centrale vraag: hoe komen we van A0 (het absolute beginniveau) tot B1?¹²

Vanuit de ervaringen van onze noorderburen willen we de aandacht vestigen op drie zaken waarvoor we sleutelcompetenties specifiek willen inzetten:

1. De leerplandoelstellingen van NT2 RG 2 Mondeling (zie [3.2.1.](#)) leggen de lat hoog qua metacognitieve en cognitieve kennis en vaardigheden, alsook qua attitudes die daarmee samenhangen. Naast de strategieën verbonden met de talige basiscompetenties zal ook geïntegreerd werken aan de sleutelcompetenties die zich richten op persoonlijke ontwikkeling en levenslang leren cruciaal zijn. We willen het eigenaarschap van het leerproces vergroten door te werken aan **zelfregulerend leren met behulp van leerstrategieën***.
2. NT2 RG 2 Mondeling vergt een aanzienlijke uitbreiding van de woordenschat, omdat dit niveau zich richt op omgaan met zaken die zich buiten de onmiddellijke leefwereld van de cursisten bevinden. Cursisten moeten niet alleen heel wat nieuwe woordenschat verwerven, maar ook de concepten en begrippen waarnaar die woorden verwijzen leren kennen. In functie hiervan kunnen we, naast het aanreiken van leerstrategieën om tot zelfregulerend leren te komen, **de kennis van de wereld van onze cursisten actief vergroten en de cursist een eigen stem laten ontwikkelen in de maatschappij** door de blik van de cursisten te oriënteren op de reële contexten

¹² Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/hoekomenwenaarb1/>

waarin ze zich zullen begeven. Werken aan sleutelcompetenties die zich richten op zelfstandigheid, samenwerking, burgerschap en cultureel bewustzijn kan hier een belangrijke aanvulling zijn.

3. Aansluitend bij het vorige zal functioneren en participeren in die reële contexten, naast taal, ook digitale en numerieke vaardigheden vergen. Zoals aangegeven zal functioneel en geïntegreerd werken aan **brede geletterdheid** noodzakelijk zijn **om zo snel mogelijk de transfer naar (zelfstandig) buitenschools leren te maken**, omdat de dagelijkse realiteit dat nu eenmaal vraagt.

Hoe de leraar en het Ligo centrum actief aan sleutelcompetenties kunnen werken, wordt uitgediept in het tweede hoofdstuk 'Aanpak' (zie [2.5.6.](#)) en vervolgens concreet toegepast in de lesvoorbeelden (zie servicedocument¹³). In [bijlage C](#) en het servicedocument vind je uitgebreide achtergrondinformatie over werken aan strategieën, attitudes en sleutelcompetenties.

1.3. Visie op het leergebied NT2

Anderstalige Ligo cursisten zijn al jaren zelfredzaam op sociaal en professioneel vlak. Daarom is de integratie van de reeds verworven kennis en vaardigheden bij de cursisten van belang om hen te stimuleren om verder te leren. Door de opleiding functioneel in te richten, vanuit hun leervragen, kunnen we hun zelfredzaamheid versterken. Zoals aangegeven is taal daarbij geen doel op zich, maar een middel om zelfstandig te functioneren en participeren in de maatschappij, en zich persoonlijk te ontwikkelen. In dit laatste onderdeel geven we aan hoe het voorgaande zich vertaalt in de visie op taalleren **binnen het leergebied NT2 en de opleiding NT2 RG 2 Mondeling specifiek**. Aan deze opleiding zullen cursisten met een NT2- en NT2 Alfa-profiel deelnemen.

1.3.1. Dé NT2 Alfa-cursist en dé NT2-cursist bestaan niet

Anderstalige Ligo cursisten volgen Nederlands in de opleiding NT2 of NT2 Alfa. Op het eerste gezicht hoort bij elke opleiding een duidelijk afgebakend cursistenprofiel. Wie het Latijnse schrift kent, volgt les in NT2; wie het niet kent, volgt les in NT2 Alfa. In de praktijk horen weinig cursisten helemaal thuis in de absolute categorieën 'gealfabetiseerd' of 'niet-gealfabetiseerd', en delen alle anderstalige cursisten in Ligo een aantal kenmerken.

Dé NT2 Alfa-cursist bestaat immers niet. In de praktijk volgen cursisten met heel verschillende profielen les in het leergebied NT2 Alfa:

- **Volledig analfabete cursisten** zijn nooit of weinig naar school geweest. Ze zijn heel laaggeletterd, ook in hun moedertaal. Dat zegt op zich niets over hun leerbaarheid.

¹³ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

Sommige cursisten hebben nooit de kans gehad om naar school te gaan, hoewel ze normale of zelfs hoge leermogelijkheden bezitten. Doordat in de zogenaamde 'kritische (taal)periode' geen beroep op bepaalde vaardigheden is gedaan, kunnen we wel veronderstellen dat het leerproces bij hen trager zal verlopen.

- **Semi-analfabete cursisten** zijn weinig naar school geweest. Ze kunnen een beetje technisch lezen en schrijven in hun moedertaal. Maar op het vlak van functionele lees- en schrijfvaardigheid zijn ze laaggeletterd.
- **Andersgealfabetiseerde cursisten** hebben leren lezen en schrijven in hun moedertaal, maar in een ander schriftsysteem dan het Latijnse Schrift (bv. Arabisch of Chinees). Vaak hebben ze meer schoolse vaardigheden dan de volledig analfabete of semi-analfabete cursisten. Als ze de klank-tekenkoppeling* uit hun eigen taal kennen, kunnen ze soms op relatief korte tijd leren lezen en schrijven in het Nederlands.

Ook dé NT2-cursist bestaat niet. Cursisten die in het leergebied NT2 les volgen, beheersen in principe het Latijnse schrift. De mate waarin ze het beheersen, kan onderling sterk verschillen. Tussen 'dé NT2 Alfa-cursist' en 'dé NT2-cursist' ligt een grote grijze zone van cursisten die in minder of meerdere mate al lezen en schrijven. Cursisten die het Latijnse schrift bij de start van hun Ligo traject al wat beheersen, hebben meestal in eigen land meer scholing genoten dan cursisten die in geen enkel schrift geletterd zijn. In het algemeen hebben NT2-cursisten meer kansen gehad dan NT2 Alfa-cursisten om in hun jeugd schoolse vaardigheden te ontwikkelen, alsook de attitudes die nodig zijn om in ons schoolsysteem vlot les te volgen. Maar ook NT2-cursisten zijn laaggeletterd, en hebben die vaardigheden en attitudes waarschijnlijk niet voldoende kunnen ontwikkelen. **Enkele voorbeelden van schoolse vaardigheden:**

- **Leerhouding:** sommige cursisten zijn weinig of niet vertrouwd met systematisch en gestructureerd leren, kritische reflectie op het leerproces, omgaan met fouten, zelfstandig werk, maar ook samenwerken in groep en een coachende leraar.
- **Tekstbegrip:** sommige cursisten zijn weinig of niet vertrouwd met de ondersteunende rol van schriftelijke taal bij het leren, tekstsoorten, abstraheren van de persoonlijke situatie en allerlei methodieken en oefenvormen.
- **Cognitieve vaardigheden:** sommige cursisten zijn weinig of niet vertrouwd met nauwkeurig waarnemen, selecteren, ordenen, vergelijken, concluderen, samenvatten en oriënteren in tijd en ruimte.
- **Opzoekvaardigheid:** sommige cursisten zijn weinig of niet vertrouwd met het raadplegen van bronnen zoals internet, woordenboeken en plattegronden, alsook met praktische vaardigheden zoals kloklezen, kalenders raadplegen, maten en gewichten interpreteren, geldrekenen, enz.

Bovenstaande voorbeelden specificeren waar Ligo cursisten ondersteuning in nodig hebben. Het gaat in grote lijnen om **een set van metacognitieve en cognitieve functies en de bijhorende attitudes**. Deze set bevat kennis en vaardigheden om het leerproces te plannen, leerstrategieën toe te passen en het leerproces te monitoren en bij te sturen, alsook de attitudes die hiervoor noodzakelijk zijn. Deze functies en attitudes zijn sterk gelinkt aan de manier waarop leren en onderwijs in onze maatschappij opgevat en georganiseerd worden. **Zoals aangegeven in het vorige luik is het noodzakelijk om via de sleutelcompetenties aan deze functies en attitudes te werken om de cursisten tot het taalniveau NT2 RG 2 Mondeling te brengen** (Zie ook [2.5.6.](#), [bijlage C](#) en het servicedocument). Een hogere mate van taalbeheersing veronderstelt immers impliciet ook een hoger niveau van metacognitieve en cognitieve kennis en vaardigheden.

NT2 Alfa- en NT2-cursisten in Ligo hebben bij de start van hun NT2-traject vaak geen of weinig ervaring met leren op school, maar ze hebben in hun leven natuurlijk wel al van alles geleerd. Dat leren gebeurde doorgaans in een buitenschoolse context. Ze zijn in hoge mate **praktijkleerders**. Ze hebben vooral impliciet geleerd. Ook impliciet leren verdient een plaats in de taallessen NT2 RG 2 Mondeling. Maar hoe?

1.3.2. Impliciet leren en natuurlijke taalverwerving

Praktijkleerders komen tot leren vanuit betekenisvolle relaties met anderen, relevante sociale praktijken en een veilige leeromgeving. Ze **leren eerder impliciet en dus niet op een schoolse expliciete manier**. Annemarie Nuwenhoud verwijst naar een onderzoek¹⁴ omtrent impliciet leren in rurale gemeenschappen op vele plekken in de wereld. Daar leren kinderen in eerste instantie door activiteiten van volwassenen te observeren. Later gaan ze in deze activiteiten participeren om ze dan uiteindelijk zelfstandig uit te voeren. Het soort activiteit wordt bepaald door de relevantie en de urgentie ervan op een bepaald moment. Het is dus van belang dat leerders toegang krijgen tot activiteiten, maar ook dat de leerders en de experts gelijkwaardige partners zijn in dit leerproces. De rol van expert en deze van lerende zal ook wisselen na verloop van tijd¹⁵.

Anderstalige Ligo cursisten hebben in hun leven dus al heel wat geleerd, maar vaak op een natuurlijke en impliciete manier. Zij zijn immers vaak binnen een ander systeem dan het schoolse systeem gevormd of gesocialiseerd.¹⁶ Zo hebben ze soms, zonder enige vorm van onderwijs, al verschillende talen geleerd. Volgens Nuwenhoud is dat impliciete taalleren vergelijkbaar met het proces van natuurlijke taalverwerving zoals dat bij jonge kinderen plaatsvindt, waarbij veel kwalitatieve en gestructureerde input tot succes leidt. Er is wel een

¹⁴ Zie hiervoor: Nuwenhoud, Annemarie, 2021, *Basisboek Alfa NT2*, Uitgeverij Coutinho, p 21 e.v.

¹⁵ Zie hiervoor: Bultynck, Katrien en Vanbuel, Marieke, "De NT2-klas in het volwassenenonderwijs als kruispunt van uiteenlopende wereldbeelden" in: Jaspaert, Koen en Frijns, Carolien, 2018, *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus, p 199-200.

¹⁶ Zie hiervoor: idem als voetnoot 14

duidelijk verschil tussen het proces van natuurlijke taalverwerving en het vermogen om te leren lezen en schrijven. Het vermogen om te communiceren in taal is eigen aan de menselijke soort; het is aangeboren. Het vermogen om te leren lezen en schrijven is dat niet; het moet aangeleerd worden.

De agogische aanpak van Ligo komt tegemoet aan dit impliciete leren (zie 1.3.3.1). De aandacht voor impliciet leren sluit ook aan bij de ervaring van onze noorderburen die pleiten om **ruimte te geven aan natuurlijke taalverwerving**¹⁷: besteed liever tijd mét de taal dan áán de taal. Laat ruimte om eerst de onbewuste taalverwerving plaats te laten vinden voordat je de taal gaat ‘leren’, zodat je onbewust kennis van woorden opdoet, kennis van de klanken, de zinsmelodie, de zinsopbouw. Dit kan door cursisten te laten luisteren, te laten reproduceren en door echte gesprekken te laten voeren.

1.3.3. Consequenties voor de lespraktijk en evaluatie

1.3.3.1. Impliciet leren en de agogische visie van Ligo

De voorstellen van Bultynck en Vanbuel rond impliciet leren in de lespraktijk ondersteunen de agogische visie van Ligo¹⁸: aansluiten bij de behoeften van de cursisten met leeractiviteiten die onmiddellijk functioneel toepasbaar zijn in laagdrempelige locaties met een gelijkwaardige leraar-cursist relatie.

Leren vanuit de behoeften van de cursisten i.p.v. een vooraf vastgelegd curriculum sluit goed aan bij leren vanuit de leervragen van de cursisten zelf. Wie die vragen als uitgangspunt neemt, zal ‘leren’ meteen ook breed moeten invullen. Om het vooropgestelde doel te bereiken, zal een cursist immers vaak nood hebben aan verschillende vaardigheden, niet enkel aan taal. Dat sluit aan bij de visie van Ligo op functioneel en geïntegreerd leren en het belang van brede geletterdheid en de rol die bepaalde sleutelcompetenties daarin spelen.

Ook de keuze om zo snel en zo veel mogelijk de transfer te maken naar de wereld buiten de klas, via buitenschools leren, sluit aan bij het idee dat cursisten veel kunnen leren uit deelname aan reële, voor hen relevante praktijken. Deelname is op verschillende manieren mogelijk, afhankelijk van de mogelijkheden van de cursist. Het is dus niet per se nodig om bepaalde taken of vaardigheden eerst uitgebreid in de klas in te oefenen. Uiteraard is er wel een opbouw nodig om tot een volledige beheersing van bepaalde vaardigheden te komen: eerst via begrijpelijke input, daarna via veilig experiment om vervolgens steeds zelfstandiger aan de slag te gaan.

¹⁷ Zie hiervoor: <https://bynt2.org/b1-project/10-geef-ruimte-aan-natuurlijke-manieren-van-taalverwerving/>

¹⁸ Zie hiervoor: Bultynck, Katrien en Vanbuel Marieke, “De NT2-klas in het volwassenenonderwijs als kruispunt van uiteenlopende wereldbeelden” in: Jaspaert, Koen en Frijns, 2018, Carolien, *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus, p 208-213

1.3.3.2. Visie op impliciet versus expliciet leren

Aandacht voor impliciet leren betekent uiteraard niet dat expliciet taalleren verbannen moet worden¹⁹. Er zijn heel wat aspecten van taal en taalvaardigheid waarbij expliciete kennis een belangrijke rol speelt. In grote lijnen gaat het daarbij om alles waarvoor men meer tijd heeft om het toe te passen. Toegang tot informatie die men expliciet verworven heeft en die in het declaratieve geheugen* opgeslagen is, vergt meer tijd dan toegang tot impliciet verworven kennis, die in het procedurele geheugen* opgeslagen ligt. Expliciet verworven kennis kan dus heel nuttig zijn voor vaardigheden waarvoor je meer tijd kan nemen, bv. lezen en schrijven.

Ook in taakgerichte activiteiten waarmee je op impliciet leren mikt, kan je expliciete kennis aanbrengen die nodig is om de activiteit tot een goed einde te brengen. Belangrijk is echter dat de leerder over voldoende taalvaardigheid beschikt om de expliciet aangebrachte kennis ‘uit te pakken’, te integreren en er effectief iets mee te doen.

Expliciet leren kan in sommige situaties dus de meest efficiënte manier van leren zijn, en kan impliciet leren ondersteunen. Ligo cursisten zijn bij de start van hun NT2 traject vaak minder vertrouwd met expliciet leren. Het is dan ook belangrijk om daar tijdens hun opleiding aandacht aan te besteden, bv **via de sleutelcompetenties en de ondersteunende leerstrategieën.** (zie [2.5.6.](#) en [3.2.2.1.](#))

1.3.3.3. Visie op impliciet leren en evaluatie

Tot slot geven Bultynck en Vanbuel aan dat de **evaluatie** van deze vorm van leren het beste gebeurt tijdens de deelname aan de praktijken zelf²⁰. De evaluatie is **vooral bedoeld om het leerproces van de leerder te ondersteunen.** (zie [2.5.8.](#)) Het biedt, in de eerste plaats, een aaneenschakeling van leerkansen en het mag zeker niet louter fungeren als beoordelingsinstrument. We kiezen bewust voor **permanente evaluatie (met zowel proces-* als productevaluatie*)**, omdat het, in tegenstelling tot bv. de afname van één eindtoets, ook de mogelijkheid creëert om tussentijds aan procesevaluatie te doen.

¹⁹ Zie hiervoor: Jaspaert, Koen, “Visietekst”, in: Jaspaert, Koen en Frijns, Carolien, 2018, *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus, p 31-33.

²⁰ Zie hiervoor: Bultynck, Katrien en Vanbuel Marieke, “De NT2-klas in het volwassenenonderwijs als kruispunt van uiteenlopende wereldbeelden” in: Jaspaert, Koen en Frijns, 2018, Carolien, *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus, p 213

2. Aanpak

2.1. Algemeen: de agogische visie als grondtoon

In hoofdstuk 2 staan we stil bij de pedagogisch-didactische aanpak voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. In dit hoofdstuk lichten we de essentiële componenten uit en geven we duidelijke aandachtspunten mee.

Bij de visie op het leerplan (zie [Hoofdstuk 1](#)) werd reeds aangegeven dat de manier waarop Ligo impacten kan realiseren bij de cursisten basiseducatie besloten ligt in de agogische visie. De zes pijlers - kijk, inspireer, activeer, zorg, verleg grenzen en verbind - ondersteunen de manier waarop we als sector via vorming en opleiding verandering willen teweegbrengen in de levens van onze cursisten. Dit geldt natuurlijk ook voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. In dit hoofdstuk zullen we dus de agogische visie vertalen naar een concrete aanpak.

In de luiken trajectbegeleiding (zie [2.2.](#)), organisatie (zie [2.3.](#)) en minimale vereisten (zie [2.4.](#)) vertalen we de agogische visie op **het aanbod van Ligo** naar de opleiding NT2 RG 2 Mondeling.

In het luik lespraktijk (zie [2.5](#)) concretiseren we de agogische visie voor **de lespraktijk** in deze opleiding.

2.2. Trajectbegeleiding

Trajectbegeleiding heeft de ambitie om **voor elke cursist een efficiënt en effectief traject te voorzien** dat tegemoetkomt aan de leervragen, leernoden en het cursistenprofiel. Het is onderdeel van de pijlers 'kijk' en 'zorg' van de agogische visie (zie [1.1.2.](#)). We vertrekken vanuit de mogelijkheden van de cursist. Trajectbegeleiders kijken van aanmelding tot uitstroom met een brede, open blik naar de cursist. Vanaf de instroom, via intake, niveaubepaling (i.f.v. plaatsing in groepen), leertrajectbepaling en -uitvoering, tot evaluatie, heroriëntatie en uiteindelijk uitstroom, werken we aan **cyclische leervraagdetectie**.

Tijdens die cyclus vormt het **cursistenvolgsysteem** (CVS) de digitale weergave van de verschillende acties hieromtrent.

Intake is een onderdeel van trajectbegeleiding. De cursist die aan NT2 RG 2 Mondeling begint, heeft op dat moment vaak al een NT2 Alfa- of NT2-traject achter de rug. Er werden reeds heel wat basistaalvaardigheden verworven. In NT2 RG 2 Mondeling verleggen we de grenzen van basisgebruiker naar onafhankelijk taalgebruiker. Hoewel de cursist vaak al een hele tijd les in Ligo volgt, is het zeker zinvol om vóór de start van het traject NT2 RG 2 Mondeling een doorstroomgesprek te doen. Bij zij-instromers is een intake noodzakelijk.

Het doorstroomgesprek of de intake kan een antwoord geven op vragen als:

- Heeft de cursist nog een leervraag waar we binnen de lessen NT2 niet volledig aan kunnen voldoen en waarvoor een apart aanbod wenselijk is? Bv.: MO (Rijbewijs), extra lezen en schrijven, ICT, wiskunde, ...
- Zijn de randvoorwaarden in orde? Bv.: Kan de cursist zelfstandig thuis oefenen? Heeft hij daar tijd voor? Heeft hij een digitaal toestel om te oefenen? Kan de cursist zich naar een taalstage verplaatsen?

Na de intake of doorstroomgesprek volgt een **niveaubepaling** waarbij de cursist in een geschikte groep wordt geplaatst. Vervolgens volgen de leraren de cursist van nabij via observatie, formele en informele gesprekken. Op basis daarvan detecteert de leraar leervragen waarop hij het aanbod in de les kan afstemmen, leernoden kan signaleren i.f.v. de programmatie of de cursist naar specifieke ondersteuning kan doorverwijzen (zie [2.5.1.](#)). Op basis van de informatie uit observaties en gesprekken informeert de leraar de cursist over het eigen traject en de mogelijkheden voor interne doorstroom.

Daarbij is het **belangrijk** dat **de leraar voldoende ondersteund** wordt om de cursist efficiënt te kunnen begeleiden. Afhankelijk van de eigen ervaring en expertise zullen bepaalde opdrachten de leraar meer of minder overstijgen, bv. specifieke leergesprekken met een cursist die extra zorg nodig heeft, doorverwijzing naar instanties binnen de brede sociale kaart*, informeren over aanbod in leergebieden die de leraar zelf minder goed kent, enz.

Die ondersteunende rol wordt, afhankelijk van de keuzes die het centrum maakt en de beschikbare expertise, opgenomen door anderen. Deze kunnen ondersteuning bieden bij:

- interne doorstroom. Als de leraar twijfelt over het verdere verloop van het traject van een cursist, kan hij dat met een collega trajectbegeleider bespreken. Deze geeft advies over vervolgmodes, mogelijkheden voor remediëring, of andere acties zoals (tijdelijke) stopzetting van een traject, doorverwijzing naar collega's of naar andere instanties,...
- kennis van en doorverwijzing binnen de brede sociale kaart,
- kennis van en doorverwijzing naar andere onderwijsverstrekkers of vormingsorganisaties,
- aanpak van specifieke leerproblemen,
- vragen over inburgering, nationaliteitsaanvraag, sociale wooncode,
- vragen naar taalstage, opleiding of werk,
- 'warme overdracht' bij uitstroom naar bv. een opleiding of een tewerkstelling.

Het is belangrijk dat relevante informatie niet verloren gaat als een cursist bv. in een vervolgmodes bij een andere leraar terechtkomt. Daarom is het cursistenvolgsysteem een geschikte tool om informatie bij te houden. Maak in het centrum duidelijk afspraken over:

- Welke informatie er genoteerd wordt en op welke manier.
- Wie schrijfrechten heeft en wie leesrechten.

2.3. Organisatorisch

Dit leerplan is zo opgevat dat alle organisatorische mogelijkheden open blijven. Er zijn geen volgorde-relaties in het opleidingsprofiel bepaald. Elk centrum is vrij om te beslissen hoe modules worden geprogrammeerd. Het komt erop aan die modules (en basiscompetenties) te selecteren die het beste passen bij het taalniveau en de leernoden van de cursisten. Ook hier komt de agogische visie op het aanbod op de voorgrond: vanuit de pijlers ‘zorg’, ‘verleg grenzen’ en ‘verbind’ streven we naar efficiënte trajecten waarin verschillende leerinhouden (uit verschillende leergebieden) geïntegreerd worden aangeboden.

Voor meer informatie en concreet uitgewerkte voorbeelden inzake programmatie verwijzen we naar het servicedocument.²¹

2.3.1. Standaardduur modules/opleiding

Zoals in het opleidingsprofiel werd beschreven, is de standaardduur van de opleiding bepaald op in totaal 480 lestijden en de standaardduur van de modules bepaald op **60 lestijden per module**. (zie [3.1.4.](#))

2.3.2. Verlenging en verkorting modules

De mogelijkheid om de modules te verlengen en te verkorten werd toegevoegd aan het opleidingsprofiel. Zowel verlenging als verkorting van bepaalde modules staan in functie van een haalbaar traject op maat van Ligo cursisten om de basiscompetenties te kunnen behalen.

- **Mogelijke redenen tot verlenging:**

Een verlenging van bepaalde modules is noodzakelijk bij het werken met specifieke doelgroepen binnen de cursistenpopulatie die mogelijk meer tijd nodig zullen hebben om de leerstof te verwerken, bv. de cursisten die uit het NT2 Alfa-traject komen.

- **Mogelijke redenen tot verkorting:**

- Een verkorting kan ingezet worden wanneer cursisten al over voldoende voorkennis en vaardigheden beschikken zodat ze niet de volledige moduleduur nodig hebben.
- Een verkorting kan evenzeer nuttig zijn wanneer men modules uit NT2 RG 2 Mondeling aanbiedt in combinatie met andere opleidingen in een samenwerkingsverband waarin ook aan taal gewerkt wordt.

²¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

De duur voor de verschillende trajecten ziet er als volgt uit:

Naam	Code	Verlengd	Verkort
NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 1	M BE 222	120	30
NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 2	M BE 223	120	30
NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 1	M 4E 224	120	30
NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 2	M BE 225	120	30
NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 1	M BE 226	120	30
NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 2	M BE 227	120	30
NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 1	M BE 228	120	30
NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 2	M BE 229	120	30

2.3.3. Open modules

Open modules zijn ook mogelijk in het leergebied NT2. Dit zijn de **voorwaarden**:

- De open module mag eindtermen of basiscompetenties binnen eenzelfde leergebied omvatten. Er kunnen open modules worden ontwikkeld op basis van de basiscompetenties in modules uit NT2 RG 1 en/of RG 2 Mondeling.
- De duur van de open module staat in verhouding tot de vooropgestelde doelen.
- De wijze van evalueren is duidelijk omschreven.

Een open module kan georganiseerd worden op maat van een groep, één of meerdere cursisten. Dit zijn de **voordelen**:

- Dit houdt in dat open modules een heel krachtig en flexibel middel vormen om tegemoet te komen aan leervragen van individuele cursisten(groepen). Sommige cursisten hebben immers specifieke leervragen en zijn niet geïnteresseerd in alle basiscompetenties van een hele module.
- Je kunt met de open module ook veel gemakkelijker tegemoetkomen aan de leervraag van een cursist die wil starten wanneer de standaardmodule al loopt.
- Ook wanneer een cursist de basiscompetenties van een bepaalde module (net) niet haalt kan dit bijgewerkt worden in een open module. Van de andere basiscompetenties is de cursist dan vrijgesteld. Een cursist die bv. net niet het niveau haalt om in te stappen in de module 'NT2 - Threshold 2 Mondeling 1 persoonlijk' kan werken aan de nodige basiscompetenties van de lagere mondelinge modules in een open module.

2.3.4. Combinaties met modules van andere leergebieden

Modules van het leergebied NT2 combineren met andere leergebieden (Maatschappijoriëntatie, ICT, Wiskunde,...) kan interessant zijn. Hier zijn verschillende redenen voor:

- Ook tijdens een module uit een ander leergebied leert de cursist Nederlands.
- Je komt tegemoet aan andere leervragen van de NT2-cursisten (naast taalverwerving). Let wel: het gaat hier om leervragen die niet afdoende beantwoord kunnen worden door te werken aan brede geletterdheid via de sleutelcompetenties in de NT2-les. Bv. een cursist moet specifiek werken rond inhoudsmaten i.f.v. een stage in de keuken van een WZC. Dan is aansluiting bij een open module Wiskunde meer aangewezen.
- Je werkt aan brede geletterdheid en zelfredzaamheid.
- Je krijgt een verdieping van bepaalde thema's die aan bod komen in de lessen NT2.

2.3.5. Gelijktijdig geïntegreerde modules

Modules uit de leergebieden van de basiseducatie kunnen onder bepaalde voorwaarden gelijktijdig geïntegreerd worden aangeboden met modules van een andere opleiding. Het totale aantal te organiseren lestijden is daarbij lager dan de som van het aantal lestijden van beide modules. Aan de hand van een voorbeeld wordt dit vast duidelijker: de volledige duurtijd van NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 1, 60 u, kan gelijktijdig geïntegreerd aangeboden worden met de volledige duurtijd van ICT Start, 30 u. Het totale aantal te organiseren lestijden blijft 60 u, wat lager is dan de som van de lestijden van beide modules, namelijk 90 u.

Dit zijn de **voorwaarden**:

- De gelijktijdig georganiseerde lessen worden door ten minste twee leraren gegeven.
- De gelijktijdig georganiseerde modules moeten inhoudelijk op elkaar afgestemd worden.

Gelijktijdig geïntegreerde modules hebben specifieke **voordelen**, naast deze die reeds werden opgesomd (zie [2.3.4.](#)):

- Je voorziet kortere leertrajecten voor de cursisten.
- Je verbindt inhouden van verschillende leergebieden.
- Je kan co-teaching inzetten.

2.3.6. Gecombineerd onderwijs in Ligo

Het volwassenenonderwijs kan georganiseerd worden als contactonderwijs, afstandsonderwijs of gecombineerd onderwijs.

Gecombineerd onderwijs is een combinatie van contact- en afstandsonderwijs. Dit zijn de voorwaarden:

- Het gecombineerd onderwijs omvat minimaal een evaluatiemoment in contactonderwijs.
- Het cursusmateriaal en de didactische middelen voor het (gedeelte) afstandsonderwijs zijn geschikt voor multimediaal gebruik.
- De wijze van evalueren van het (gedeelte) afstandsonderwijs is duidelijk omschreven.
- De deelname van cursisten aan het (gedeelte) afstandsonderwijs wordt systematisch opgevolgd.

Gecombineerd onderwijs gaat dus om de combinatie van contactonderwijs en afstandsonderwijs. De start van een leertraject in Ligo zal wegens de eigenheid van de doelgroep altijd contactonderwijs zijn, maar een component afstandsonderwijs inbouwen vanaf de start heeft een duidelijke **meerwaarde** voor Ligo cursisten, dus ook voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling:

- Het is een kans om te werken aan zelfregulerende vaardigheden bij de cursisten. Door afstandsonderwijs moeten cursisten werken aan metacognitieve en cognitieve functies en de attitudes die daarmee samenhangen. Afstandsonderwijs inbouwen in het traject via digitaal afstandsonderwijs, buitenschoolse opdrachten, taalstages of werkplekleren biedt de cursist ruimte om daarin te groeien.
- Digitaal afstandsonderwijs biedt daarenboven specifiek de mogelijkheid om de cursist functioneel en geïntegreerd te laten groeien in digitale vaardigheden. Specifiek voor deze opleiding kunnen digitale leer- en communicatiemiddelen bijkomende en gepersonaliseerde oefenkansen bieden (zoals bv. werken aan ondersteunende kennis). Het laat ook toe online interactiemogelijkheden te voorzien en vergemakkelijkt werken met levensechte digitale taaltaken. We verlagen ook de drempels voor cursisten die door hun thuis- of werksituatie moeilijk kunnen deelnemen aan de lessen. Daarnaast bereiden we hen ook voor op vervolgetrajecten bij partners die ook een component digitaal afstandsonderwijs bevatten. Ten slotte sluiten we ook aan bij de verwachtingen van de huidige samenleving.

Het succes van gecombineerd leren staat of valt met het ontwerp van een dergelijke leeromgeving, het doeltreffend handelen van de leraar en het overkoepelende centrumbeleid.²² We gaan hier dieper op in bij het luik buitenschools leren (zie [2.5.7.](#)).

2.4. Minimale vereisten

2.4.1 Minimale materiële vereisten

Om functioneel en geïntegreerd aan zowel basiscompetenties als sleutelcompetenties te kunnen werken en het leerpotentieel van de cursist ten volle te benutten, moet een krachtige en veilige materiële leeromgeving gecreëerd worden. Voor de NT2-cursist betekent

²² Zie hiervoor: Jehoul A., Schiepers M. en Van Nuffel H. (2022), *Krachtige én gelijke digitale leerkansen realiseren voor laaggeletterde (NT2-)cursisten*, Centrum voor Taal en Onderwijs

dit een stimulerende klasomgeving met daarin een uitgebreid arsenaal aan didactisch materiaal en/of een reële context met een rijk en authentiek taalaanbod. In de huidige samenleving waar digitalisering de norm is, betekent een stimulerende leeromgeving ook dat er voor digitale inclusie gezorgd moet worden. Het is dus van belang om zowel intramuros als extramuros minimale materiële vereisten te bepalen om tot krachtige en veilige leeromgevingen te komen. Ook dat is een onderdeel van 'zorgen' en creëert de omstandigheden om te 'inspireren', te 'activeren' en 'grenzen te verleggen'.

2.4.1.1. Intramuros

Een stimulerende klasomgeving bevat een uitgebreid arsenaal aan didactisch materiaal. Dit moet inzetbaar zijn door de cursist en ingezet worden door de leraar in functie van het leerproces van de cursist. Om deze stimulerende leeromgeving te verwezenlijken speelt de leraar in op de leefwereld van de cursist. Authentiek en semi-authentiek materiaal zijn dan ook een absolute must. Het didactisch materiaal moet niet enkel levensecht zijn, het moet ook een directe lijn zijn naar de buitenwereld. Hieronder valt natuurlijk ook toegang tot de digitale wereld (zie [2.4.1.3.](#)), maar ook (semi-)authentiek materiaal in de breedste zin van het woord. Om de basiscompetenties te kunnen bereiken en de sleutelcompetenties zo veel mogelijk na te streven is het noodzakelijk dat elke leraar (semi-)authentiek materiaal gebruikt.

- Enkele voorbeelden van **authentiek 'analoog' materiaal**: folders, actuele reclameblaadjes, allerhande foto's, kalenders, formulieren, brieven, kaartjes, speelgoedgeld, verpakkingen, gebruiksaanwijzingen, plannetjes en plattegronden, afspraakkaartjes,... We raden ook aan 'Wablieft*' te integreren in de klaspraktijk.
- Enkele voorbeelden van **authentiek digitaal materiaal**: allerhande websites en apps, geluids- en video-opnames,...

Volgende materiële vereisten zijn minimaal nodig om deze stimulerende klasomgeving mogelijk te maken:

- tafels, stoelen, bord,
- beamer,
- geluidsboxen,
- laptops (°) of tablets (°) (ofwel in de klas, ofwel in OLC),
- educatieve software (°),
- toegang tot het internet,
- materiaal om prenten op te hangen (bv. magneten en magnetisch bord, plakband, ...).

(°) Ten minste ter beschikking op centrumniveau

Uitbreiding:

Naast de minimale vereisten die hierboven worden opgesomd volgt hieronder een extra lijst. Indien de financiële middelen voorhanden zijn, zijn volgende investeringen een absolute meerwaarde:

- ruime klassen met comfortabele stoelen,
- in elke klas tablets, laptops,...met internettoegang,
- hoofdtelefoons (per cursist),
- een prikbord,
- whiteboard,
- digibord,
- eigen klaslokalen met mogelijkheid tot aanbrengen van didactisch materiaal, dat aangevuld wordt doorheen het schooljaar,
- elektronische leeromgeving (ELO).

2.4.1.2. Extramuros

De leraar ontdekt samen met de cursisten ook de wereld buiten de klas. De hierboven opgesomde minimale materiële vereisten gelden niet voor buitenschoolse opdrachten, lessen die plaatsvinden in gebouwen van partnerorganisaties of voor cursisten die een taalstage doen (zie [2.4.2.3.](#)). De mate waarin deze minimale materiële vereisten aanwezig zijn op locaties buiten het centrum kan wel het onderwerp zijn van de samenwerkingsovereenkomst tussen Ligo en de partner.

2.4.1.3. Digitale inclusie

Er zijn 4 voorwaarden om over digitale inclusie²³ te kunnen spreken: digitale toegang, digitale vaardigheden, een ondersteuningsnetwerk en *inclusion by design*. Door aandacht te besteden aan deze 4 voorwaarden, kunnen we digitale drempels verlagen of zelfs volledig wegwerken voor onze cursisten.

1. **Digitale toegang:** Voorzie kwaliteitsvolle toestellen en internetverbinding in de centra of verwijs door naar relevante instanties zoals bv. digibanken.
2. **Digitale competenties:** Wie toegang heeft tot toestellen en het internet, kan er daarom nog niet ten volle gebruik van maken. Daarvoor heeft iemand ook digitale competenties nodig. We hebben het dan over de juiste kennis (weten), vaardigheden (kunnen) en attitudes (willen, durven) om op pad te gaan in de digitale wereld. Alleen dan kan je je actief, creatief, kritisch en bewust bewegen in een digitale samenleving. Werk functioneel en geïntegreerd aan digitale vaardigheden vanaf de start in Ligo opleidingen.
3. **Ondersteuningsnetwerk:** Om digitale competenties te kunnen ontwikkelen, heb je mensen nodig in je omgeving waarbij je terecht kan voor hulp. De leraar en de mediacoach bieden een veilige omgeving om te experimenteren met digitale toestellen en vaardigheden.

²³ Zie hiervoor: <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/wat-digitale-inclusie>

4. **Inclusion by design:** Dit houdt in dat we bij het ontwerpen van klasapps, websites en leerplatformen rekening houden met de noden én de toestellen van onze cursisten. Het is immers belangrijk dat we geen extra drempels inbouwen door onnodig ingewikkelde webapplicaties te creëren.

2.4.2 Wetgeving inzake veiligheid

2.4.2.1. GDPR: veilige verwerking van persoonsgegevens

Bij Ligo vinden we het heel belangrijk om de privacy te beschermen van alle personen waarvan we gegevens verzamelen en gebruiken. We gebruiken en beveiligen deze gegevens met de grootste zorgvuldigheid. We houden daarbij rekening met de toepasselijke wet- en regelgeving.

Dit zijn de Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (Privacywet) en de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Europese Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (GDPR).

Ligo is verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens van cursisten, werknemers, leveranciers, bezoekers, enz. Privacy is belangrijk voor ons. We geven geen gegevens door aan andere organisaties zonder het expliciete akkoord van de betrokkene, behalve wanneer we dit wettelijk gezien moeten.

Bij vragen over hoe wij met persoonsgegevens omgaan, kan men contact met de Federatie Ligo of met onze DPO (Data Protection Officer)* opnemen²⁴. We doen er alles aan om de aan ons toevertrouwde persoonsgegevens te beschermen tegen verlies, vernietiging, openbaarmaking, ongeoorloofde toegang of misbruik.

In de privacyverklaring²⁵ leggen we uit wanneer en waarom we persoonlijke gegevens nodig hebben, welke gegevens we verzamelen, op welke manier we ze verwerken, hoe lang we ze bijhouden, aan wie we ze kunnen doorgeven, wat de rechten van de betrokkenen zijn en wat te doen als men niet akkoord gaat.

2.4.2.2. Veiligheid intramuros

Wetgeving:

- Codex (Welzijn op het werk),
- ARAB (Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming),
- AREI (Algemeen Reglement op Elektrische Installaties),

²⁴ Zie hiervoor: Ligo, Centra voor Basiseducatie VZW, Ravensteingalerij 4 bus 5, 1000 Brussel, info@ligo.be, Ondernemingsnummer: 0478.458.141, RPR/RPM Dendermonde, Telefoonnummer: 0487 405 403, Contactgegevens DPO: gdpr@ligo.be

²⁵ Zie hiervoor: [Privacyverklaring Ligo](#)

- Vlarem (Milieuwetgeving).

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t. de uitrusting en inrichting van de lokalen en de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel. Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn,
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen,
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden,
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

2.4.2.3. Veiligheid extramuros

A. Buitenschoolse opdrachten (collectief, al dan niet begeleid door de leraar, of individueel):

Hier geldt de preventiewetgeving van het Ligo centrum.

- Welzijnswet van 04/08/1996 en zijn uitvoeringsbesluiten
- Codex / ARAB / AREI / VLAREM I / VLAREM II
- De reglementering van de organisatie van actieve ontspanningsevenementen (KB 25 april 2004, BS 7 mei 2004)
- De reglementering betreffende de verhuring van producten (KB 04 maart 2002)
- De wet van 9 februari 1994 betreffende de veiligheid van de consumenten
- Edulex extra muros activiteiten: BAO/2001/13 (21/11/2001)²⁶
- Ongevallenwetgeving
- Verzekeringsspolis

B. Samenwerking met een partnerorganisatie (bv. VDAB):

Dezelfde wetgeving geldt als bij leeractiviteiten in de centra (zie [2.4.2.2.](#)). Als Ligo lesgeeft in lokalen van anderen, dan gaat Ligo na of de veiligheidsmaatregelen nageleefd worden. Dit wordt meestal met de samenwerkingsovereenkomst geregeld. Hierbij geldt de regel: de strengste maatregelen gelden.

In het geval van taalstages moeten er wel nog extra formaliteiten in orde gebracht worden, zoals een stageovereenkomst per cursist. Indien de taalstage via werkplekleren wordt georganiseerd, moet er aan specifieke regelgeving voldaan worden.²⁷

²⁶ Zie hiervoor: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13170>

²⁷ Zie hiervoor: [VWO/2011/02 De centrumorganisatie van de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. 3.3.1. Dimona](#)

2.5. Lespraktijk

2.5.1. Cursist centraal

2.5.1.1. Leervraagdetectie

Zoals aangegeven bij trajectbegeleiding werken we bij Ligo vanuit cyclische leervraagdetectie (zie [2.2.](#)). Leervraagdetectie vindt dus ook plaats tijdens de lessen. Het is een concretisering van de pijler 'kijk' van de agogische visie (zie [1.1.2.](#)). De leervraag van de cursist is immers de motor van zijn leren. Mensen zijn het meest gemotiveerd om te leren als ze merken dat ze iets nodig hebben. Leren werkt het beste als je de lesinhoud direct kan oefenen en in je eigen leven kan toepassen. Dat is op zijn beurt opnieuw motiverend: cursisten merken dat hun inspanningen vruchten afwerpen. Door cursisten zelf te laten nadenken over de leerdoelen die ze nodig hebben om hun uiteindelijke doel te bereiken, zet men **de eerste stappen om de cursist eigenaar van het eigen leertraject te maken**.

Leervragen kan je op verschillende manieren detecteren:

1. Door samen dingen te doen en te ervaren.
2. Door erover te praten en na te denken:
 - vanuit het alledaagse leven van de cursist,
 - vanuit een bredere blik op de cursist en zijn leven,
 - vanuit buitenschoolse leerervaringen.

In het servicedocument²⁸ vind je concrete tips voor werkvormen, lesactiviteiten en verwijzingen naar lesmateriaal.

Samen doen, ervaren, nadenken en praten vraagt heel wat tijd. Tijd die de leraar ook nodig heeft om de cursisten hun talenten en werkpunten beter te leren kennen en een vertrouwensband op te bouwen, zodat ze over hun dromen en leervragen durven praten. Het is dus belangrijk dat de leraar daar doorheen het traject voldoende tijd voor neemt (zie [2.5.2.](#)).

2.5.1.2. Beginsituatie inschatten

Het inschatten van de beginsituatie van cursisten is **belangrijk om drie redenen**.

- Ten eerste weet je op die manier aan welke basis- en/of sleutelcompetenties je meer of minder aandacht moet besteden zodat cursisten slagen.
- Ten tweede kan je zo zien of de cursisten vorderingen hebben gemaakt tijdens de lessen.
- Ten derde kan je beter inschatten hoe je kan differentiëren.

²⁸ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

Een duidelijker beeld kan je krijgen door na een aantal lessen per cursist een inschatting neer te schrijven van de mate waarin hij of zij de basiscompetenties beheerst. Cursisten komen immers niet als een leeg blad naar de cursus. Ze weten al dingen, hebben al zaken meegemaakt, ze hebben een zekere houding, ... Via leervraagdetectie (zie [2.5.1.1.](#)) kan je nog meer zicht krijgen op de voorkennis en ervaring die cursisten al hebben, om zo de leervragen nog beter te kunnen afbakenen. Het 'Verbinden' van de voorkennis van de cursisten met de nieuwe leerinhouden is een belangrijke pijler van de agogische visie.

Wees je er wel van bewust dat wat je schrijft een inschatting is en grotendeels gebaseerd op een eerste indruk. Ga dus kritisch om met je bevindingen en bespreek ze met de cursisten: hoe schatten zij zichzelf in? Door je eerste indruk neer te schrijven, ga je er bewuster mee om dan wanneer je dat niet doet.

2.5.1.3. Zorg

In Ligo kiezen we er bewust voor om de cursist vanuit een breder perspectief, en dus niet enkel als lerende, te benaderen. 'Zorg' is daarom ook een pijler van onze agogische visie. We kijken dus niet alleen naar de leervragen en de beginsituatie in functie van de te behalen basiscompetenties. **We kijken naar de cursist als totaalpersoon:**

- leervermogen,
- praktische of persoonlijke randvoorwaarden die het leren belemmeren/bevorderen,
- algemeen welzijn van de cursist.

We proberen onze cursisten van bij het begin een leertraject aan te bieden dat zo goed mogelijk bij hun individuele noden, vragen en mogelijkheden aansluit. We ondersteunen hen daarbij zo veel mogelijk. Voor sommige cursisten is enkel een leertraject uitstippelen niet voldoende. Ze hebben grotere zorgbehoeften.

Zowel bij de intake, de plaatsing in een groep, als tijdens het volgen van modules is het belangrijk om aandacht voor die extra zorg te hebben. De leraar moet zo snel mogelijk weten welke cursisten extra zorg nodig hebben en welke concrete zorgbehoeften ze hebben. Informeer daarvoor bij vorige leraren en/of raadpleeg het cursistenvolgsysteem over het reeds doorlopen zorgtraject. (zie [2.2.](#))

Volg de leervordering van de cursist goed op. Spreek regelmatig met de cursist over zijn leervordering en welbevinden. Probeer, in de mate van het mogelijke, te achterhalen waarom een cursist geen vorderingen meer maakt: leerstoornis, faalangst, posttraumatisch stresssyndroom, negatief zelfbeeld, lichamelijke problemen, tijdgebrek, ...? Als leraar heb je op dat vlak een signaalfunctie. Overleg indien nodig met andere specialisten binnen het centrum: collega's, zorgverantwoordelijken, ...

Ook de cursisten die in hun leerproces sneller vooruitgaan, mogen we niet vergeten. Zij hebben ook nood aan gepaste ondersteuning en zorg. Een zorgbeleid uitwerken op

centrumniveau is aangewezen. Daarvoor moeten voldoende tijd en middelen worden voorzien.

Extra zorg kan soms al in de les geboden worden. De leraar kan door differentiatie en remediëring aan zorgbehoeften in de klas werken (zie [2.5.4.](#)). Voor bepaalde zorgvragen stuit je als leraar op grenzen. Een leraar is geen hulpverlener. Onderneem actie en verwijst een cursist intern of extern door wanneer de zorgvraag de eigen rol of opdracht overstijgt. In het kader van een zorgbeleid kan het centrum beslissen om zorgbehoeften in het centrum zelf op te nemen of om door te verwijzen naar een externe specialist. Zicht hebben op de regionale sociale kaart* is daarbij belangrijk (zie [2.2.](#)).

2.5.2. Stimulerende leeromgevingen door FuGe²⁹ werken vanuit leervragen

Om goed te kunnen leren, heeft de cursist een rijke, veilige en betekenisvolle leeromgeving nodig waardoor het leren optimaal vorm krijgt. Deze leeromgeving komt tot stand door het samenspel van leraar, cursisten en (buitenschoolse) taaltaken. Draag 'zorg' voor deze leeromgeving, zowel bij het leren in de school (intramuros) als buiten de school (extramuros zie [2.5.7.](#)). In de visie van Ligo creëren we veilige en krachtige leeromgevingen door functioneel en geïntegreerd te werken in reële contexten vanuit de leervragen van de cursisten.

2.5.2.1. Aansluiten bij leervraagdetectie en werken aan leervragen

Beter functioneren in het dagelijkse leven: dat is wat onze cursisten als resultaat verwachten. Daarom moet het aanbod NT2 RG 2 Mondeling zo maximaal mogelijk 'verbinding' maken met het leven buiten de klas. Om die verbinding te kunnen maken brengen we via brede intake (zie [2.2.](#)) en leervraagdetectie ([2.5.1.1.](#)) de leefwereld, vaardigheden, talenten, leervragen en toekomstperspectieven van de cursisten in kaart. Dit vormt het **startpunt** om de lessen af te stemmen op de functionele noden van de cursist en deze te 'inspireren' tot leren.

Na het detecteren van de leervragen gaan we vervolgens **werken aan die leervragen**. Het is belangrijk om op te merken dat leervraagdetectie geen apart luik is in het leerproces. Leervragen samen ontdekken is op zich al een manier om te werken aan de basiscompetenties. Samen dingen doen en ervaren, en praten en nadenken over leervragen brengen verhalen, belevingen en meningen van cursisten naar boven. Als de cursisten deze zaken formuleren en vragen naar de verhalen, belevingen en meningen van medecursisten, werken ze op zich al aan de basiscompetenties van NT2 RG 2 Mondeling. Door het verzamelen van de leervragen van de cursisten kan je vervolgens ook verder koppelingen maken met de basiscompetenties en de sleutelcompetenties.

²⁹ FuGe: afkorting van functioneel en geïntegreerd

Werken aan individuele leervragen sluit het werken in groep niet uit. Een mix van gezamenlijk werken vanuit lesmateriaal (met differentiatie) en individueel of in kleine groepjes aan eigen leerdoelen werken is perfect mogelijk (zie [2.5.4.](#)). Dit kan bv. in maatwerkhoecken: een deel van de les of van de lesweek kiezen de cursisten waar ze aan gaan werken. In de ruimte zijn verschillende tafels ingericht met lesmateriaal en opdrachten bij de verschillende leerdoelen.³⁰

Leervraagdetectie en werken vanuit die leervragen **vergen een mate van zelfregulering van de cursist**. Die komt niet vanzelf. Het is belangrijk om de cursisten daarin te begeleiden en te ondersteunen opdat ze versterkt worden in het opnemen van het eigenaarschap van hun leerproces. (zie [2.5.2.4.](#) en [2.5.6.2.](#))

2.5.2.2. Functionele leeractiviteiten

Functioneel werken gaat verder **in de les**. We gaan op uitstap, organiseren buitenschoolse opdrachten en maken maximaal gebruik van oefen- en leerkanalen in de omgeving van de cursist (bij buurtwerkingen, in het verenigingsleven, bij armoedeverenigingen,...) of we creëren ze zelf. **De ‘verbinding’ leggen tussen leersituaties en die reële contexten** is essentieel om veilige en krachtige leeromgevingen voor laaggeletterde anderstaligen te ontwerpen. Een veilige en krachtige leeromgeving stimuleert cursisten om het beste uit zichzelf te halen. Het zorgt ervoor dat obstakels om te leren en te participeren worden weggenomen. Het ‘inspireert’ en ‘activeert’ hen om ‘grenzen te verleggen’.

Hieronder gaan we dieper in op enkele didactische principes die een veilige en krachtige leeromgeving bevorderen via het inzetten van **functionele leeractiviteiten**.³¹ Didactische principes die de agogische visie concretiseren naar de lespraktijk. Onderstaande **richtvragen** kunnen je op weg helpen³².

1. Is de leeractiviteit doelgericht? Werkt de activiteit aan een relevant doel? En: heeft de activiteit een doel op zich?

- Zorg dat het doel de kern van de activiteit is (en niet aan de rand zit).
- Zorg dat de activiteit zelfredzaamheid in reële contexten vergroot.
- Focus op relevante inhoud en woordenschat.
- Laat gebruik primeren op kennis. De activiteit dient de competentie van de cursist te verhogen.
- Houd rekening met de keuzes, interesses en behoeften van de cursist.
- Werk naar een uitkomst of output toe. Bv: Laat de cursisten iets maken, of een handeling uitvoeren, of een oplossing vinden en bespreken, of een keuze maken en toelichten, ...

³⁰ Zie hiervoor: [Maatwerkhoecken - Centrum voor Taal en Onderwijs \(kuleuven.be\)](https://www.kuleuven.be/taal/maatwerkhoecken)

³¹ Zie hiervoor: M. Schiepers, P. Versteden, A. Moonen, T. van Bergen, Zevenmijlslaarzen, artikel uit Tijdschrift Taal nr 19, jaargang 12, 2021.

³² Zie hiervoor: VOCVO (2020), *Praktijkdag FuGe: Checklist lesactiviteiten functioneel werken*, CTO.

2. Is de activiteit rijk qua taalaanbod? Is er voldoende nieuw aanbod? Is het aanbod zo authentiek mogelijk? Legt de activiteit verbinding tussen het reeds gekende en het nieuwe taalaanbod? Zijn de tekstsoorten gekozen in functie van het doel (Zie [3.2.1.4.](#))?

- Voorzie daarom een breed gamma aan authentieke of semi-authentieke teksten en informatiebronnen (foto's, voorwerpen, audio- en videomateriaal, ...).
- Maak gebruik van internet, smartphone, tablet, pc, etc.
- Leg verbanden met zowel eerdere als toekomstige ervaringen van cursisten om de transfer naar het leven buiten de klas te vergemakkelijken.
- Gebruik deze verbanden met zowel eerdere als toekomstige ervaringen van cursisten om hun nieuwsgierigheid en kennis van de wereld te vergroten.

3. Is er een veilig leerklimaat? Durft de cursist experimenteren? Weet de cursist dat fouten maken mag? Is er waardering voor elk individu? Is er voldoende duidelijkheid en structuur? Kennen de cursisten en de leraar elkaar? Is er wederzijdse appreciatie?

- Maak bij het begin goede afspraken over de manier van werken in de module.
- Geef mee dat je voor en na de les tijd hebt voor persoonlijke vragen van de cursisten.
- Creëer duidelijkheid over je rol als leraar. Houd rekening met ervaringen, verwachtingen en problemen van cursisten, maar waak over je professionele grenzen en verwijst indien nodig door (zie [2.5.1.3.](#)).
- Stimuleer het groepsleren en de onderlinge samenwerking. Cursisten vinden in elkaar deelgenoten en creëren zo sociale interactie, leren van elkaar en doen beroep op elkaars hulp en ondersteuning. Bij het leren in groep kunnen ook bedreigende situaties ontstaan. Cursisten kunnen emotioneel reageren op een tekst, een reactie van een medecursist, ... Buig als leraar de gespannen situatie om tot een veilige leersituatie door aandacht te hebben voor het groepsproces. Benoem de emoties en koppel ervaringen in het hier en nu terug naar ervaringen van anderen. Dit vraagt een strakke begeleiding.
- Creëer een sfeer waarin cursisten willen en durven leren en draag zo bij tot een goed zelfbeeld en gemotiveerde cursisten. Stimuleer daarbij een positief-talige grondhouding. Dit omvat het creëren van veilige taal oefenkansen, het omarmen van het bestaande talige repertoire van de cursisten en het koesteren van hoge verwachtingen t.a.v. het taalbevoegdheidsvermogen van alle cursisten.
- Bouw een goede vertrouwensband op tussen leraar en cursist. Sommige cursisten hebben een veilige plek op school nodig. Zorg dat je deze plek kan bieden. De cursist voelt hierdoor de nodige durf en ruimte om te groeien in het taaltraject. Dit is nodig om gedurende de opleiding NT2 RG 2 Mondeling

geleidelijk over te gaan naar zelfstandiger leren, abstracter denken en zich inleven in niet-vertrouwde taalsituaties.

- Daarbij is **een voortdurende wisselwerking tussen veilig en krachtig** nodig, want ze staan onlosmakelijk met elkaar in verbinding. Zo is er zonder voldoende veiligheid geen krachtige leeromgeving en draagt een krachtige leeromgeving zeker en vast ook bij tot het veiligheidsgevoel. Aan de hand van twee voorbeelden concretiseren we wat we hiermee bedoelen:
 - Interactie tussen cursisten is bv. cruciaal om tot een krachtige leeromgeving te komen. Maar is er onvoldoende veiligheid tussen de cursisten, dan blijft de interactie gericht op de leraar. De spreektijd blijft dan beperkt, en bijgevolg ook de taalontwikkeling. De leeromgeving is hier krachtig maar niet veilig.
 - In een omgeving die vooral veiligheid biedt maar niet zo zeer krachtig is, wordt de tijd niet effectief gespendeerd. Er wordt bv. niet aan de doelen gewerkt of er is veel ruimte tot vragen stellen maar het belang van de vragen voor het lesdoel wordt niet bewaakt en de vragen gaan alle kanten op. De leeromgeving is hier veilig maar niet krachtig.³³
- Neem cursisten mee naar stimulerende omgevingen buiten de klas om de transfer met de buitenwereld te vergemakkelijken. Maak cursisten bewust dat deze uitstappen ook een vorm van leren zijn. Gebruik deze momenten om de overgang te maken van de dagelijks vertrouwde beleavingswereld naar niet-vertrouwde taalsituaties. De cursist hoeft hierbij niet onmiddellijk tot spreken over te gaan. Kijken en actief luisteren horen ook bij het taalverwervingsproces.
- Bereid cursisten in de klas stapsgewijs voor op de opdrachten buiten de klas. Leg uit waarom cursisten buitenschoolse opdrachten krijgen. Geef stap voor stap instructies en stem af op datgene wat de cursist nodig heeft. Oefen samen, geef richting en laat hen stilaan zelfstandig werken. Zorg dat iedereen kan deelnemen aan het buitenschools leren.
- Laat de cursist zelf een keuze maken van waar hij taalstage wil doen of laat hem kiezen uit een lijst van geschikte taalstageplaatsen, afhankelijk van de motivatie en interesse. Bereid de cursist voor op een kennismakingsgesprek. Ondersteun de cursist tijdens de stage: ga mee op kennismakingsgesprek, zorg voor een tussentijdse en eindevaluatie.
- Begeleid je cursisten in hun persoonlijke groei, zodat zij sterk en met zelfvertrouwen hun rol in de maatschappij kunnen vervullen en eigen keuzes kunnen maken.

³³ Zie hiervoor: Ter Haar, O. (2018), 'Een veilig en/of rijk leerklimate: Hoe verhouden ze zich tot elkaar?', In: *LES*, Online Only, jaargang 36, 20/03/2018

4. Is de leeractiviteit voldoende ‘activerend’ en motiverend? Ligt het niveau van de activiteit net boven het niveau van de cursist? Bevat de activiteit een kloof tussen de huidige taalvaardigheid van de cursist en de vereiste taalvaardigheid? Is de kloof niet te groot, maar ook niet te klein?

- Als de kloof te groot is, dan kan dit leiden tot een negatieve instelling van de cursist (bezorgdheid of zelfs angst). Een te gemakkelijke taak kan daarentegen leiden tot apathie of verveling. De ideale kloof creëert een gezonde spanning waardoor de vaardigheden optimaal ingezet worden en verder ontwikkelen³⁴.
- Houd daarbij rekening met de interesses, behoeften en leervragen van de cursisten.
- Leg de beginsituatie van de cursisten goed vast (zie [2.5.1.2.](#)) en ontwerp een uitdagende taalkaak* die aanzet tot communicatie en herkenbaar is voor de cursist. Bouw de uitvoering van de taalkaak stapsgewijs op. Gebruik hiervoor het ABCD-model van Neuner (zie [2.5.3.2.](#)).
- Kies voor activiteiten die cursisten aan het werk zetten en waarbij ze zelf keuzes mogen maken. Met andere woorden: laat de cursisten ook zelf aan het stuur zitten om hen actief te betrekken.

5. Stimuleert de taak interactie? Zet de activiteit aan tot echte en oprechte interactie onderling, maar ook met de leraar en derden? Gaat het om een activerende werkvorm? (voor voorbeelden zie servicedocument³⁵).

- Interactie stimuleren kan dus door samen te werken in de klas, maar ook over groepen heen, en zeker ook door het uitvoeren van buitenschoolse opdrachten of projecten met Nederlandstaligen. Stimuleer de cursist ook om buiten de les actief op zoek te gaan naar oefenkansen (zie [2.5.7.](#)) die haalbaar zijn.

6. Is er voldoende ondersteuning voorzien? Is er visuele of tekstuele ondersteuning voorzien? Is er ondersteuning via hulpmiddelen? Is er ondersteuning via onderlinge interactie en samenwerking? Is er ondersteuning via feedback? Is de leeractiviteit zo ontworpen dat de leraar voldoende op maat kan ondersteunen? Is er (zelf-, peer-, groeps-)reflectie over het eindresultaat en de manier van werken voorzien?

- Geef hulpmiddelen: visueel materiaal, smartphone, geheugensteuntjes,...
- Oriënteer op de opdracht: geef bv. voldoende wachttijd na het stellen van een vraag, laat cursisten de opdracht herhalen, zet anderen aan tot meedenken,...
- Help bij het nauwkeurig waarnemen en plannen van de uitvoering van de taak (Hoe ga je eraan beginnen? Hoe zorg je dat je geen oefeningen vergeet? Wat zal misschien moeilijk worden? Waarop moet je letten?).

³⁴ Zie hiervoor: Ter Haar, O. (2018), Naar een rijk leerklimate ‘De rol van impact en flow’, In: *LES*, nr 205, jaargang 36, 19/03/2018

³⁵ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

- Geef zowel aandacht aan het product als aan het proces.
- Reik leer-, communicatie- en compensatiestrategieën en ondersteunende kennis aan.
- Kijk genuanceerd naar fouten, verbeter niet te snel en laat cursisten mee zoeken naar hoe de fout tot stand kwam.
- Sta model: wat mensen zien van anderen doen ze vaak na, vooral als die ander iemand is die ze vertrouwen of naar wie ze opkijken.
- Differentieer (zie [2.5.4.](#)): een groep cursisten bestaat uit mensen met verschillende verwachtingen en behoeften. Door hier aan tegemoet te komen, speel je opnieuw in op het verhogen van het veiligheidsgevoel en werk je aan krachtige taaltaken op maat van de cursist.

7. Zijn er voldoende kansen tot reflectie ingebouwd?

- Door te reflecteren denken cursisten na over wat ze gaan leren, of geleerd hebben, waardoor ze bewuster leren.
- Neem tijd om cursisten te bevragen over wat ze gedaan en geleerd hebben en help hen daarbij op weg. Reflecteren kan voor, tijdens en na het leren gebeuren. Integreer dit in de lessen. Gebruik hiervoor het VUT-model. (zie [2.5.3.2.](#))

Het VUT-model bestaat uit 3 fasen:

- **Vooruitkijken (V):** welke uitkomst willen we? Hoe gaan we het aanpakken? Wat hebben we hiervoor nodig? In deze fase gaan we de doelen van de taalkaak formuleren, de voorkennis activeren, het materiaal introduceren en het plan van aanpak bespreken.
- **Uitvoeren (U):** Hier gaan de cursisten de taalkaak uitvoeren. Indien nodig begeleidt de leraar de cursisten op momenten dat ze vastlopen. Soms betekent dit oplossingen aanreiken, maar ook de cursisten zelf laten nadenken over oplossingen. Dit kan zich vertalen in hulpmiddelen aanreiken, maar ook in het leren werken met hulpmiddelen.
- **Terugkijken (T):** In deze fase is het van belang om vooral op de aanpak te focussen, dus op het proces en niet enkel op het product.
 - Laat de cursist eerst zelf reflecteren: Is het doel behaald? Wat heeft daartoe bijgedragen? Wat ontbrak er nog?
 - Geef daarna aanvullende feedback. Let wel: de feedback moet op de specifieke taak gericht zijn. Geef cursisten die zichzelf onderschatten positieve feedback. Geef cursisten die zichzelf overschatten duidelijke verbeterpunten.
 - Vervolgens kan de leraar middelen aanreiken die helpen om de taak een tweede keer beter uit te voeren. Dit kan

ondersteunende kennis zijn, maar ook leer- en compensatiestrategieën (zie [3.2.2.1.](#)).

- Herhaal aan welke doelstellingen er is gewerkt.
- Laat cursisten aan elkaar vertellen wat ze willen onthouden van de voorbije lessen (een nieuw woord, een strategie, een stappenplan, ...).
- Praat na over wat ze er thuis mee gaan doen.
- Koppel de buitenschoolse opdrachten terug in de klas. Het is van belang om continu de verbinding te maken tussen het leren in de klas en het leren buiten de klas. Maak daarnaast ook voldoende tijd voor feedback. Wat ging goed? Wat kon beter? Had de cursist hulp nodig? Laat cursisten elkaars opdrachten beoordelen (bv. feedback geven op een audio-opname a.d.h.v. een checklist). (zie [2.5.7.](#))
- Maak gebruik van een portfolio (zie [2.5.8.5.](#)).

2.5.2.3. Geïntegreerd werken

Dit is niet los te zien van de voorafgaande punten. Een functionele, dus levensechte leeractiviteit - die aansluit bij de leervragen van de cursisten - ontwerpen en uitvoeren, betekent automatisch ook dat je geïntegreerd moet werken aan verschillende leerinhouden en vaardigheden, omdat het dagelijks leven dat nu eenmaal vraagt. Door leerinhouden met elkaar te 'verbinden', komen we tot krachtige leeromgevingen.

Zoals aangehaald in het hoofdstuk Visie (zie [1.1.1.](#)) heeft geïntegreerd werken een **driedelige betekenis**:

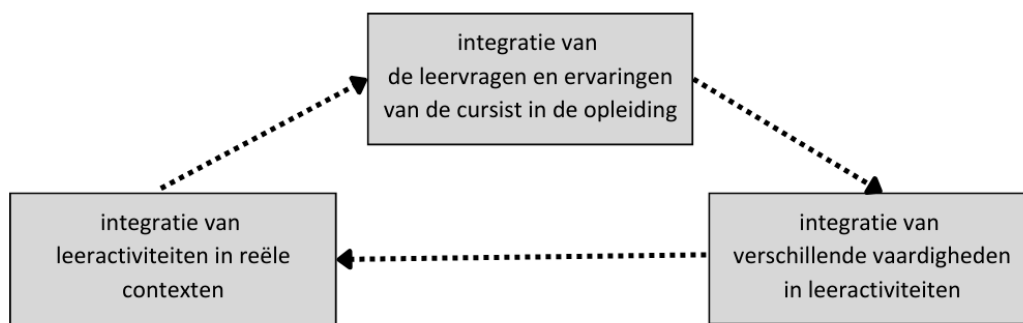
1. We willen de lessen functioneel maken en vertrekken dus vanuit de leervragen van de cursist. Natuurlijk geven we daarbij ook de reeds aanwezige kennis, vaardigheden en talenten een plaats in de lessen. **We integreren de leervragen en de ervaringen van de cursist in de opleiding.**
2. Levensechte of functionele leeractiviteiten ontwerpen en organiseren betekent ook dat we **geïntegreerd moeten werken aan verschillende kennis en vaardigheden**:
 - Gedecontextualiseerde spreek- of luisteroefeningen zijn niet wenselijk. Vanuit levensechte taaltaken werken we geïntegreerd aan luisteren en spreken. Ook lezen en schrijven zullen natuurlijk aan bod komen, zonder dit te
 - evalueren. Leeractiviteiten bevatten dus zowel productieve als receptieve vaardigheden. Ook de deelaspecten van spreekvaardigheid worden geïntegreerd geoefend (zie [2.5.3.2.](#)).
 - We werken niet enkel geïntegreerd aan taalvaardigheden en -kennis, maar ook aan andere competenties. Bv. bepaalde leervragen en taaltaken zijn bij uitstek digitaal, zoals een spraakbericht leren inspreken in digitaal communicatiemiddel. Deze taalkaak vergt dus ook digitale vaardigheden. Om aan deze vaardigheden te werken dient de leraar over de leergebieden heen te werken.

Afhankelijk van de scope van de leervragen kan dit

- ofwel via de sleutelcompetenties (zie [2.5.6.](#)) binnen de NT2-lessen.
- ofwel via (gelijktijdig geïntegreerde) combinaties van modules (zie [2.3.](#)), bv. een NT2- en ICT-module.

3. Het geleerde is functioneel en kan stapsgewijs (of idealiter direct) worden ingezet in een relevante reële context. **We integreren het geleerde in het dagelijkse leven van de cursist**, in de contexten waarin ze bewegen of zullen bewegen. De nieuw opgedane ervaringen in die reële contexten kunnen op hun beurt ook de les mee vormgeven. We integreren **de nieuwe ervaringen van de cursisten in de opleiding** door terugkoppeling in de les en gaan in op eventuele leervragen die daaruit voortvloeien. Zo is de cirkel rond.

Schematisch:

2.5.2.4. De leraar als coach

Werken vanuit leervragen van de cursisten impliceert ook dat de leraar als coach optreedt. Deze houdt rekening met de individuele leerbehoeften, interesses en keuzes van de cursist. Zoals aangegeven sluit dit het werken in groep niet uit (zie [2.5.2.1.](#)). Het vergt een inzet op werkvormen die de cursisten ‘inspireren’ en stimuleren om sterker te worden in zelfregulerend leren. Dit is ook wat van de cursisten verwacht wordt om het eindniveau van NT2 RG 2 Mondeling te halen. De ervaringen van onze noorderburen bevestigen dit ook³⁶: er wordt verwacht dat ze nieuwsgierig zijn omtrent de wereld om zich heen, deze wereld willen leren kennen, zelfstandig kunnen leren, een abstracter denkvermogen kunnen ontwikkelen, zich kunnen inleven in situaties die voor hen onbekend of niet vertrouwd zijn en zich een mening kunnen vormen over onderwerpen die niet direct met hun dagelijks leven te maken hebben, maar buiten de eigen directe leefwereld liggen. Dit impliceert het beheersen van metacognitieve en cognitieve functies en de attitudes die daarmee samenhangen. Kortom: **zelfregulerend leren**.

³⁶ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/hoekomenwenaarb1/>

Hoe kunnen we als leraren het ontwikkelen van zelfregulerend leren stimuleren?

De zes pijlers van onze agogische visie geven hier al een duidelijk antwoord op en dit wordt in de NT2-praktijk door onze collega's uit Nederland ook bevestigd en gespecificeerd³⁷. Het vraagt een bepaalde manier van lesgeven vanaf A0. We moeten werken vanuit het motto van de drie r's: **richting, ruimte en ruggensteun**.

- **Richting:** Formuleer (samen met de cursisten) de lesdoelen. Geef richting door vragen te stellen over een onderwerp dat hen aanbelangt. Stel met name nieuwsgierige (Vertel! Hoe heb je dat geleerd?), actiegerichte (Hoe ga je dat aanpakken? Wanneer ga je dat doen?) en doelgerichte vragen (Aan wie kun je hulp vragen?). Neem de tijd om te luisteren en vul de antwoorden niet te snel zelf in. Geef de cursisten tijd om hun gedachten op een rijtje te zetten en hardop te formuleren en vraag door als dat nodig is. Reik materiaal aan, maar laat ook ruimte voor inbreng van cursisten. Geef aan waar en hoe ze ondersteunend materiaal kunnen vinden.
- **Ruimte:** Laat je cursisten zo zelfstandig mogelijk werken. Geef ze de autonomie om zelf hun aanpak te bepalen. Geef de cursisten inspraak over het bepalen van de inhoud. Niet alle cursisten kunnen meteen goed hun leervraag benoemen, een actie of middel bedenken waarmee ze aan die leervraag kunnen werken of reflecteren op de leeropbrengst van hun acties. Daarbij kun je als leraar een rol spelen door bijvoorbeeld tot op bepaalde hoogte leerdoelen en acties aan te reiken. Essentieel is dat je daarbij de leerder altijd een keuze laat. Keuzevrijheid in de manier van aanpakken, alsook de autonomie geven om zaken zelfstandig uit te voeren, zijn voorwaarden om tot zelfregulerend leren te komen.
- **Ruggensteun:** Richt je ondersteuning in eerste instantie op het proces en niet zozeer op de inhoud of het resultaat. Geef suggesties, maar laat ze het zelf doen.

Hoe en wanneer kan je ondersteuning bieden?³⁸

- bij de selectie van leerdoelen,
- bij de selectie van manieren waarop de cursist aan de doelen gaat werken (Wat moet je allemaal doen om dit doel te behalen? Wat kun je al? Welke taal heb je nodig voor dit doel?),
- bij het plannen van de acties om aan die leerdoelen te werken (Wanneer ga je dat doen? Hoe ga je tijd maken? Wat heb je daarvoor nodig?),
- bij het uitvoeren van de taaltaken (Waar loop je vast? Wat mis je nog?),
- bij de reflectie op en evaluatie van de leeracties die de cursisten ondernomen hebben (Vertel eens hoe je het hebt aangepakt? Hoe heb je je taal verbeterd? Wat maakte dat het (niet) lukte?).

Dit motto geldt voor cursisten op alle niveaus en vormt een leidraad voor de leraar. Zoals in [hoofdstuk 1](#) aangegeven, is het eerst en vooral van belang om een goede en vooral

³⁷ Zie hiervoor: Korrelboom, J (2021), 'Inburgering van A2 naar B1: Richting, ruimte en ruggensteun als leidraad', In: *LES*, nr 219, jaargang 39, 7/10/2021

³⁸ Zie hiervoor: <https://nt2-leerdoelen.org/handleiding/nederlandse-versie/jouw-rol-als-docent-didactiek/>

gelijkwaardige relatie met de cursist op te bouwen. Je bent de ondersteuner van het leerproces en niet de leraar die alles weet en bepaalt. Wees flexibel en sta open voor de leervragen vanuit de cursist. Het is noodzakelijk om de richting aan te blijven geven, maar jouw inbreng langzaam te verminderen. Zo maak je de ruimte steeds groter. Je prikkelt de cursisten om zelfstandig aan de slag te gaan, om op onderzoek uit te gaan. Je stimuleert hen om open te staan voor hun brede omgeving. Als de ruimte voor de cursist vergroot dan verandert ook de mate aan ruggensteun die je biedt.

Hoe kan je die ruggensteun geleidelijk afbouwen en de ruimte van de cursisten vergroten?

De ruggensteun die je geeft als leraar zal wisselen per niveau of cursist. **Scaffolding**³⁹ is een methode om die ruggensteun geleidelijk aan af te bouwen. Scaffolding betekent letterlijk 'steigers bouwen', wat in de lespraktijk kan worden vertaald als het bieden van passende ondersteuning. Wat passend is, zal na verloop van tijd veranderen, omdat er meer kennis en vaardigheden worden aangeleerd en er dus meer zelfstandig kan worden gedaan. Zo krijgen de cursisten na verloop van tijd meer verantwoordelijkheid, terwijl de leraar minder ondersteuning biedt.

Het is van belang om dit in het ontwerp van de cursus op te nemen en na te denken over het doel. *Scaffolding* kan **verschillende doelen** hebben:

- om de metacognitie te ondersteunen: sta met de cursisten stil bij zowel doelen als resultaten om de doelgerichtheid te bevorderen,
- om de cognitieve ontwikkeling te ondersteunen: zet leerstrategieën in om kennis en vaardigheden te leren structureren en werk met uitgewerkte voorbeelden,
- om het affect te ondersteunen: beperk de keuzevrijheid als die keuzestress veroorzaakt, motiveer de cursisten en leer hen omgaan met onzekerheid door krachtige feedback te voorzien.

Zelfregulerend leren kan je niet zelfstandig leren. Het is belangrijk om in het ontwerp van het leerproces bewuste keuzes te maken, zodat er een opbouw is in zelfstandigheid.

Dit kan door opdrachten eerst in kleine stappen te verdelen, gaandeweg steeds minder tussenstappen te bieden en de cursisten zelf te laten stilstaan bij de denk- en werkstappen die ze nemen. Dit laat ook ruimte om andere leervragen te ontdekken.

Het kan ook door taken eerst zelf voor te doen, dan cursisten in groepjes te laten oefenen en groepsgewijs feedback te geven, om vervolgens in die groepjes met peer feedback te werken, en het hen uiteindelijk zelf te laten doen en zelfevaluatie toe te passen.

³⁹ Zie hiervoor: <https://www.vernieuwendewerwijs.nl/scaffolding/>

Om via *scaffolding* aan zelfregulerende vaardigheden te werken zetten we sleutelcompetenties geïntegreerd in. (Zie [2.5.6.](#), [bijlage C](#) en het servicedocument⁴⁰)

2.5.3. Werken aan mondelinge vaardigheden

In dit luik gaan we dieper in op het werken aan mondelinge vaardigheden. Deze didactische tips gelden natuurlijk voor het volledige NT2-onderwijs, niet enkel voor NT2 RG 2 Mondeling. Mondelinge taalvaardigheid is een onderdeel van communicatieve competentie, zoals beschreven in het Europees Referentiekader (ERK). Iemand is spreekvaardig als die persoon erin slaagt om in een gegeven situatie een boodschap over te brengen en een daarbij behorende mate van vloeiendheid, correctheid en complexiteit hanteert. Om tot die spreekvaardigheid te komen is er in de literatuur over tweedetaalverwerving een brede consensus: receptie komt voor productie. Daarom bespreken we in dit luik eerst werken aan luistervaardigheid om vervolgens over te gaan tot de bespreking van werken aan spreekvaardigheid.

2.5.3.1. Werken aan luistervaardigheid

Vanuit het verloop van het luisterproces (zie servicedocument⁴¹) volgt dat er eerst aan begripsvaardigheidsoefeningen en dan pas aan verstavaardigheidsoefeningen gewerkt kan worden. Er kan immers enkel gewerkt worden aan verstavaardigheid (de competentie om te herkennen hoe woorden klinken in verbonden spraak) als de cursist al voldoende woorden kent. Dat heeft **implicaties voor de lespraktijk**.

A. Geef ruimte aan natuurlijke vormen van taalverwerving⁴².

“Besteed liever tijd mét de taal, dan àan de taal” komt van de taalverwervingshypothese van de Amerikaanse linguïst Krashen: je laat beter eerst de onbewuste taalverwerving plaats vinden, zodat je onbewust kennis van woorden, klanken, zinsmelodie en -opbouw opdoet, vooraleer je regels gaat aanleren. Een **rijk taalaanbod** is hierbij van cruciaal belang. Rijk taalaanbod moet volgens Krashen aan **drie voorwaarden** voldoen:

- veel taalaanbod,
- relevant taalaanbod: afgestemd op de leervragen en interesses van de cursist,
- begrijpelijk taalaanbod: afgestemd op het niveau van de taalleerder, idealiter net boven het niveau van de cursist.

Een minimum: in elke les een luistertaak. Krashen omschrijft een rijk taalaanbod als *Comprehensible Input* (CI). Voor methoden rond CI verwijzen we naar het servicedocument⁴³.

⁴⁰ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁴¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁴² Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/10-geef-ruimte-aan-natuurlijke-manieren-van-taalverwerving/>

⁴³ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

B. Hoe geef je die ruimte?

- **Eerst begripsvaardigheidsoefeningen, dan verstavaardigheidsoefeningen:** er kan alleen goed geoefend worden op verstavaardigheid als de teksten grotendeels bestaan uit bekende woorden en bekende grammaticale constructies⁴⁴.
- Bij **oefeningen op begripsvaardigheid** of functioneel luisteren onderscheiden we **4 soorten luisteren**⁴⁵:
 - **Globaal luisteren:** hier moet de cursist de boodschap van een tekst globaal begrijpen, de tekstsoort herkennen, alsook de intentie of emotie van de spreker herkennen. Dit kan geoefend worden aan de hand van meerkeuze- of open vragen gericht op de essentie, het invullen van een schema met een samenvatting van de meningen, door afbeeldingen op volgorde te leggen, of door het samenvatten van een luistertekst.
 - **Gericht luisteren:** na globaal luisteren kan er gericht geluisterd worden. Oefen met teksten waarnaar in het dagelijks leven ook gericht geluisterd wordt (bv. een weerbericht of een omroep in een station). Hier is het doel specifieke relevante details opvangen. We combineren het oefenen van versta- en begripsvaardigheid.
 - **Intensief luisteren:** dit zijn geen authentieke luistertaken, maar ze zijn wel courant in NT2-lessen. Doel: alles nauwkeurig begrijpen i.f.v. het aanbrengen van nieuwe woorden, uitdrukkingen en grammaticale constructies (zie verder in dit luik bij de A-fase van het model van Neuner).
 - **Strategisch luisteren:** hier maken we gebruik van de voorkennis van cursisten en doen we voorspellingen over de inhoud. We oefenen door vooraf na te denken over inhoud en taal van de luistertekst, gebruik te maken van de non-verbale informatie van de sprekers en het beeldmateriaal, en communicatiestrategieën* gericht op de gesprekspartners in te zetten (bv. vragen om trager te spreken en vragen naar herhaling of verduidelijking).

Conclusie: hoe geef je die ruimte? Eerst globaal en indien mogelijk ook strategisch, dan gericht en vervolgens intensief luisteren met eventueel ook verstavaardigheidsoefeningen. Dit laatste bij voorkeur zelfstandig. Laat de cursisten ook met elkaar bespreken wat ze begrepen hebben: eerst in duo's, dan in andere duo's, eventueel in de moedertaal. (Zie ook de DILIT-methode⁴⁶) Meerdere keren beluisteren van een fragment is daarbij essentieel, waarbij vijf keer beter is dan vier, en tien keer beter dan vijf. Zoek een technische oplossing om cursisten individueel te laten luisteren (bv. podcasts via smartphone).

⁴⁴ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p. 139

⁴⁵ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p. 141-143

⁴⁶ Zie hiervoor: nt2enalfa.com/dilit.html

C. Luistersituaties, -doelen, -materiaal en -opdrachten moeten relevant zijn voor de cursist (functioneel zijn) en logisch op elkaar aansluiten om de afstand tot de praktijk buiten de les zo klein mogelijk te maken⁴⁷.

- Er zijn veel **verschillende luistersituaties** met andere rollen voor de luisteraar: soms is de cursist enkel luisteraar, soms is de cursist ook gesprekspartner. Bied zoveel mogelijk **verschillende luisterteksten** aan om de cursisten voor te bereiden op echte luistersituaties.
- Kies daarbij zoveel mogelijk voor **authentieke luisterteksten** en indien niet mogelijk: zorg ervoor dat de semi-authentieke tekst de typische kenmerken heeft van gesproken taal. Videofragmenten zijn een voorbeeld van een realistische manier om gesproken taal aan te bieden.
- Laat ook de **vragen en opdrachten aansluiten** bij de luistersituatie zoals deze zich in **het dagelijks leven** voordoet.
- Op zichzelf staande luisteroefeningen zijn niet wenselijk. Bied ze **geïntegreerd** aan met andere vaardigheden, bijvoorbeeld gesprekken laten voeren, of een presentatie laten maken van een radioprogramma, of een formulier laten invullen naar aanleiding van een telefonische klacht,...

D. Laat cursisten ook buitenschools luisteren en luisteroutine ontwikkelen.⁴⁸

Een goede luistervaardigheid ontwikkelen, is een kwestie van veel en vaak verwerken van gesproken taal. Oefeningen in de les zullen hiervoor niet volstaan. Daarom is inzetten op buitenschoolse opdrachten cruciaal:

- Laat de cursisten zelf **filmpjes of audiofragmenten** opzoeken die ze interessant vinden of geef ze een aanbod waaruit ze kunnen kiezen.
- Bij buitenschoolse opdrachten denkt de leraar vaak aan spreekopdrachten. Het kan ook een luisteropdracht zijn of een **meeluisterstage** (bv. meelopen met een vrijwilliger in een buurtorganisatie). Voorbereiding in de klas en reflectie achteraf zijn hierbij noodzakelijk. Besteed ook aandacht aan de aanpak van de cursist. De buitenschoolse luisteropdracht kan ook op verschillende momenten worden ingezet: bij de introductie van een nieuw thema of in functie van het herkennen van reeds ingeslepen woorden, uitdrukkingen en grammaticale structuren.

E. Organiseer taalcontact vanaf de eerste les⁴⁹ en combineer de taalles met de praktijk⁵⁰.

⁴⁷ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p 144-147

⁴⁸ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p. 148-149

⁴⁹ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/11-organiseer-taalcontact-vanaf-de-eerste-les/>

⁵⁰ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/8-combineer-de-taalles-met-de-praktijk/>

Hier gaan we dieper op in bij buitenschools leren (zie [2.5.9.](#)) Het maximaliseren van taalcontact met Nederlandstaligen is een belangrijke factor in het taalverwervingsproces.

2.5.3.2. Werken aan spreekvaardigheid

Het spreekproces (zie servicedocument⁵¹) voor T1-sprekers (moedertaalsprekers) en T2-sprekers (NT2-cursisten) verloopt hetzelfde, maar het grootste **verschil** zit in het gebrek aan automatisering van de deelprocessen bij de T2-sprekers. Specifiek:

- **cognitieve** verschillen:
 - formuleren en articuleren is niet geautomatiseerd en dit resulteert in een lagere spreek snelheid (minder talige kennis, maar ook minder snelle toegang tot talige kennis),
 - invloed van de moedertaal van de cursisten op de tweede taal (bv. uitspraak),
 - minder aandacht voor het monitoren van spraak.
- **affectieve** verschillen (bv. spreekangst).

Dit heeft **implicaties voor de lespraktijk**:

A. Werk aan spreekvaardigheid. Dit lijkt op een open deur intrappen, maar we verklaren ons nader. Erin slagen om een boodschap over te brengen in een bepaalde situatie heeft immers verschillende **deelaspecten**:

- Spreekvaardig zijn, is afhankelijk van je **kennis van de wereld**. Niet alleen de voorkennis moet geactiveerd worden, maar de kennis van de wereld moet voor heel wat anderstalige laaggeletterden verder uitgebreid worden om het taalniveau NT2 RG 2 Mondeling te behalen.⁵²
- Spreekvaardig zijn betekent ook **vloeiend spreken**. Hakkend spreken met veel pauzes staat het begrip van de boodschap in de weg. Vloeiend spreken is ook een vereist tekstkenmerk van geproduceerde teksten op NT2 RG 2 Mondeling. (zie [3.2.1.2.](#) en [bijlage A](#))
- Spreekvaardig zijn betekent ook **verstaanbaar spreken**. Een goede uitspraak en prosodie zijn voorwaarden om goed begrepen te worden. Ook dit is een vereist tekstkenmerk. (zie [3.2.1.2.](#) en [bijlage A](#))
- Een ander aspect van spreekvaardigheid voor NT2-cursisten is **correctheid**. Bij Ligo focussen we eerder op talig functioneren en minder op vormcorrectheid. Op NT2 RG 2 is het einddoel ‘redelijk nauwkeurig’, maar ‘fouten komen voor’. (zie [3.2.1.2](#) en [bijlage A](#))
- Een laatste aspect is de **complexiteit** van het taalgebruik. Dit moet **aangepast zijn aan de spreesituatie**. Dit gaat over het juiste register kiezen, zorgen voor opbouw en samenhang in wat je zegt en een voldoende en gevarieerde woordenschat bezitten. (zie [3.2.1.2.](#) en [bijlage A](#))

⁵¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁵² Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/vergroot-de-kennis-van-de-wereld-zonder-kennis-geen-b1/>

B. Hoe kan je aan spreekvaardigheid (en de deelaspecten) werken? Door te spreken. Nog een open deur, maar gebaseerd op de outputhypothese van Swain.⁵³

- Cursisten ontdekken door te spreken **lacunes in hun kennis**, wat hen motiveert om er iets aan te doen. Hun lexicale kennis breidt dus uit.
- Veel spreken bevordert door **herhaling** ook de **snelheid van toegang** tot die kennis, dus de **spreeksnelheid**.
- Bij spreken wordt de T2-spreker gedwongen om zich **meer met de vorm bezig** te houden dan bij luisteren. Veel spreken bevordert ook het vloeiend toepassen van grammaticale regels, wat initieel veel aandacht vergt, maar door herhaling meer een automatisme wordt.
- **Fouten maken hoort erbij**. Het idee dat cursisten alleen via het inslijpen van zinnen en correcte woordvolgorde spreekvaardiger gaan worden, gaat voorbij aan het natuurlijk verloop van taalverwerving. Geef de ruimte om echt te communiceren⁵⁴.
- Handige tip: laat de cursist **de eigen spraak opnemen**. Deze kan herbeluisterd worden en dat levert veel leerkansen op.

C. Net zoals bij luisteren: zorg voor levensechte, realistische spreektaken die passen bij de leervragen, het taalniveau, het dagelijks leven en de huidige en toekomstige rollen van de cursisten.

- Hierbij is het belangrijk dat de **deelaspecten van het spreken** (zie hierboven) zo min mogelijk geïsoleerd inge oefend worden. Ze moeten **geïntegreerd** worden in een realistische spreektaak, helemaal in de lijn van functioneel en geïntegreerd werken. Zo kan de transfer naar spreken buiten de les gemakkelijker verlopen.
- Levensechte spreektaken verhogen ook de **motivatie**, omdat de cursisten inzien dat de taal over hen gaat. Een middel om te **vertellen over hun ervaringen, ideeën, meningen en gevoelens**. Het geeft de cursisten ook een stem in de samenleving⁵⁵. Ook de basiscompetenties in spreken/gesprekken voeren en de bijhorende verwerkingsniveaus van NT2 RG 2 Mondeling vereisen dat cursisten dit kunnen. (zie [3.2.1.1.](#))
- Laat **cursisten dus ook zelf onderwerpen** aandragen waar ze het over willen hebben. Leervraagdetectie en werken vanuit leervragen zijn hierbij cruciaal (zie [2.5.2.1.](#)) Voer daarover echte gesprekken. De input van de leraar ligt dan in een ondersteunende rol: woorden aandragen, handige zinnen aanreiken,...

⁵³ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p. 164

⁵⁴ Zie hiervoor:

<https://bvnt2.org/b1-project/besteed-veel-aandacht-aan-mondelinge-communicatievaardigheden/>

⁵⁵ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/7-geef-de-cursist-de-ruimte-om-echt-te-spreken/>

D. Zorg voor activerende werkvormen die samenwerking en interactie stimuleren.⁵⁶

Gouden regel: 70% student talking time in de les.⁵⁷ Enkele tips:

- **TPRS** (*Teaching Proficiency through Reading and Storytelling*): de leraar laat hier een verhaal ontstaan door gericht vragen te stellen rond een aantal basiswoorden in een afbeelding. Dit levert verhalen op die aansluiten bij de eigen ervaringen.⁵⁸
- Spreektaken met een **informatiekloof**: dit verhoogt de noodzaak tot spreken omdat de cursist informatie nodig heeft van een gesprekspartner om een spreekdoel te behalen.⁵⁹
- **Werk afwisselend met klassikale werkvormen en groepswerk**: groepswerk verlaagt de drempel voor cursisten om Nederlands te spreken, maakt onderlinge ondersteuning en feedback gemakkelijker en stimuleert zelfredzaamheid. Zorg wel voor variatie in de samenstelling van de groepen. Afwisselen tussen klassikaal en groepswerk zorgt ervoor dat de input vanuit de leraar voldoende groot is en de feedback adequaat.
- Zet sterk in op **buitenschoolse opdrachten en opdrachten met Nederlandstaligen**, in of buiten de klas. (zie punt G. in dit luik)

E. Maak gebruik van het VUT-model om aan taakgericht spreekonderwijs te doen.

Het model werkt aan het vermogen om het eigen leven te regisseren. Cursisten zijn meer gemotiveerd om te oefenen met echte taken. Zowel een cyclische aanpak (zie [2.5.5.](#)) als het werken aan kennis, vaardigheden en attitudes om het eigenaarschap over het leerproces van de cursist te vergroten (zie ook [2.5.6.](#)) zitten in het model ingebouwd.

- Zoals reeds aangegeven bestaat het VUT-model uit 3 fasen: vooruitkijken, uitvoeren en terugkijken (zie [2.5.2.2.](#)).
- **Voor een uitgebreide versie van de uitvoerende fase, die meer opbouw voorziet** wat betreft input en modellering (voor cursisten die iets meer sturing nodig hebben), **verwijzen we naar het ABCD-model van Neuner.**⁶⁰
 - **Aanbod** (A): bied taalmiddelen aan (**receptief**), de nadruk ligt op luisteren en kijken.
 - **Bouwstenen** (B): slijp woorden, grammaticale structuren en talige routines in. De oefeningen hier zijn nog sterk gestructureerd. (**reproductief**)
 - **Communicatie** (C): hier krijgen de cursisten de kans om het taalaanbod van de A- en B-fase via gestuurde spreekoefeningen in te zetten. (**gestuurd productief**)
 - **Discussie** (D): vrije spreekoefeningen (**vrij productief**), waarbij D1 in de les plaatsvindt en D2 buitenschools, met slechts weinig tot geen hulpmiddelen.

⁵⁶ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo voor voorbeelden

⁵⁷ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/10-geef-ruimte-aan-natuurlijke-manieren-van-taalverwerving/>

⁵⁸ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/10-geef-ruimte-aan-natuurlijke-manieren-van-taalverwerving/>

⁵⁹ Zie hiervoor: Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho, p. 72-73

⁶⁰ Zie voor voorbeelden: <https://taalaansee.nl/wp-content/uploads/2020/04/ABCD-model.pdf>

- **Tweede taakuitvoering:** Het cyclische element in het VUT-model laat een tweede taakuitvoering toe die zelfvertrouwen vergroot en spreekangst vermindert. Door opnieuw te reflecteren en de verschillen tussen de eerste en de tweede taakuitvoering te benadrukken (spreeksnelheid, inzet van de feedback en inzet van de hulpmiddelen) is dit een uitgelezen leermoment om het nut van werken aan metacognitieve en cognitieve kennis en vaardigheden en de bijhorende attitudes te illustreren. (zie [2.5.7.](#), [bijlage C](#) en het servicedocument⁶¹)

F. Werk aan kenniscomponenten als de spreektaak erom vraagt: functioneel en geïntegreerd dus. (Zie [3.2.2.1.](#), [bijlage B](#) en het servicedocument⁶²)

- Om de cursist op het eindniveau van NT2 RG 2 Mondeling te brengen is een **aanzienlijke uitbreiding van de woordenschat** nodig, maar dan wel woordenschat die aansluiten bij de rollen die de cursist opneemt en de contexten waarin die zich begeeft of zal begeven. Werk daarbij aan **diepe woordenschat**: niet enkel de betekenis en de uitspraak, maar ook hoe deze woorden te gebruiken.
- Specifiek voor NT2 RG 2 Mondeling zijn de basiscompetenties ‘een beschrijving geven, een verhaal vertellen, een samenvatting geven en een verslag uitbrengen’. Dit vergt kennis van **structuurmarkeerders** die chronologie, opsomming, oorzaak en gevolg, tegenstelling en conclusie aangeven.
- Werk aan **prosodie**. Dit omvat klemtoon, spreekritme en intonatie. Onderzoek wijst uit dat een goede prosodie de belangrijkste factor is om goed verstaan te kunnen spreken⁶³. Dit gebeurt al vanaf NT2 Richtgraad 1.1. en is hier dus eerder een tip om aan **differentiatie** te doen. Toch kan je de cursisten bewust maken van het aspect en het hen laten ervaren, om eraan verder te werken met luisteroefeningen en uitspraakoefeningen. Om effectief te zijn moet de feedback hier wel expliciet zijn.
- Zet in op (het uitbreiden van) **socioculturele kennis**. Dit kan eerst veilig in de klascontext, maar dan zo snel mogelijk via het buitenschools leren. Bespreek cultuurverschillen in verbale en non-verbale communicatie. Geef aan waar een formele of informele stijl gepast is. Maak de cursisten bewust dat bij bepaalde situaties een bepaald register hoort. Breng formules en routines aan. Wijs ook op de belangrijkste beleefdheidsconventies.
- Heb aandacht voor **vormcorrectheid** als de spreektaak hierom vraagt. Grammatica is geen doel op zich maar een ondersteunend middel om mee de boodschap over te dragen. Grammatica als een losstaand onderdeel van de les aanbieden, heeft weinig effect. In onderzoek spreekt men van communicatieve grammatica of *Focus on Form* (FonF). De aandacht voor de vorm is dan ingebed in de functionele, communicatieve situatie.⁶⁴ In de leerplandoelen NT2 RG 2 Mondeling wordt van cursisten verwacht

⁶¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁶² Zie hiervoor: idem als voetnoot 60

⁶³ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/prosodie/>

⁶⁴ Zie hiervoor: Kuiken F. (2016), Communicatieve grammatica, In: *LES*, nr. 200, jaargang 34, p. 24, 05/01/2017

dat ze meer kennis en taalvaardigheden ontwikkelen bv. een verhaal kunnen vertellen. Wanneer dit verhaal zich in het verleden afspeelt, moet de cursist daarbij gebruik kunnen maken van de verleden tijd, al dan niet in combinatie met een bepaling van tijd om de nodige structuur in het verhaal te brengen.

- Verhoog de **spreeksnelheid**: het vereiste tempo van spreken/gesprekken voeren op het eindniveau van NT2 RG 2 Mondeling is 'redelijk vloeiend'. Dit is een vrij grote sprong voor NT2-cursisten. Er moet dus aan gewerkt worden, maar hoe dan?
 - **Herhaling**: dit vloeit voort uit het spreekproces (zie hierboven). Niet enkel de kennis moet uitgebreid worden, maar de cursist moet ook een snellere toegang tot die kennis hebben. Hier kan enkel herhaling soelaas bieden.
 - **Hoe motiveer** je cursisten bij herhalingsoefeningen? Bijvoorbeeld, door steeds minder tijd te voorzien voor een spreektaak, of door te werken met de binnencirkel/buitencirkel om te wisselen van gesprekspartner (de buitencirkel schuift telkens een plaatsje op).
 - Zet in op het inslijpen van **vaste combinaties**, bv. 'Hoe gaat het?' 'Wat is er gebeurd?'
 - Breng ook **compensatiestrategieën** aan om het spraaksignaal open te houden (zie [3.2.2.1.](#)). Laat de cursisten woorden die ze niet kennen omschrijven of een minder precies woord gebruiken. Een 'leeg' woord gebruiken (bv. 'ding', of 'doen' en 'maken' voor allerlei werkwoorden) kan ook soelaas brengen. Het inlassen van gevulde pauzes ('euhm'), of het herhalen van bepaalde woordgroepen of een deel van wat de gesprekspartner heeft gezegd, of het gebruik van stopwoorden (weet je wel, eigenlijk,...) valt hier ook onder. Ten slotte zijn ook vragen om herhaling of om langzamer te spreken, vormen van compensatiestrategieën.
- Creëer een leeromgeving waarin de **spreekangst minimaal** is en de cursisten een bereidheid tot communiceren vertonen (zie [2.5.2.](#)).
 - Laat de doelen aansluiten bij het niveau van de cursisten.
 - Kies onderwerpen die aansluiten bij de leervragen en interesses van de cursisten.
 - Focus vooral op de inhoud van de boodschap, minder op de vorm en geef positieve feedback. Fouten maken mag. Bouw een tweede taakuitvoering in.
 - Oefeningen met een informatiekloof zorgen voor een concreet doel.
 - Laat het aantal luisteraars stapsgewijs toenemen: voor jezelf, in duo's, in groepjes en dan plenair.
 - Nazegoefeningen of samen zingen kan ook helpen.
 - Maak de spreekangst zelf bespreekbaar.
 - Ten slotte, wat perfect aansluit bij ons volgende punt: zorg voor een geleidelijke opbouw van buitenschoolse spreekopdrachten (van gemakkelijk naar meer uitdagend) voor cursisten met spreekangst.

G. Net zoals bij luisteren: **organiseer taalcontact vanaf de eerste les en combineer de taalles met de praktijk.** (zie [2.5.7.](#))

2.5.4. Differentiatie

2.5.4.1. Waarom differentiëren we?

NT2 Alfa- en NT2-groepen kunnen erg heterogeen zijn. De cursisten verschillen niet alleen op het vlak van leertempo. Ook hun sociale en schoolse achtergrond, hun motivatie om Nederlands te leren, de leertijd die ze kunnen uittrekken,... zijn erg uiteenlopend. Het leerplan NT2 RG 2 Mondeling is bovendien **één leerplan voor NT2 Alfa- en NT2-cursisten**. Om te kunnen inspelen op de verschillende leervragen en de motivatie hoog te houden is een gedifferentieerde aanpak dus noodzakelijk. Ook dit is een vorm van 'zorg'.

2.5.4.2. Wat is differentiatie?

Dijkman⁶⁵ onderscheidt **9 didactische componenten** waarin men kan differentiëren: de leerdoelen, de leerstof, het leertempo, de beginsituatie van de cursist, de didactische werkvormen, de instructiewijze, de verwerking van hetgeen geleerd wordt, de evaluatie/toetsing en de begeleiding.

Uiteraard moet een cursist aan het einde van de module de basiscompetenties van de module verworven hebben om te slagen. De weg daarnaartoe kan voor elke cursist verschillen. Op basis van het groepsprofiel zal de leraar bepalen voor welke componenten differentiatie noodzakelijk is.

A. De invulling van basiscompetenties met leerdoelen en leerstof

Zoals reeds aangegeven (zie [2.5.1.1.](#)), nemen we de leervragen van de cursisten als uitgangspunt van het leerproces. Bij de start van het traject nemen we de tijd om de cursisten beter te leren kennen: hun verleden en hun toekomst, hun talenten, hun dromen. We proberen te achterhalen waar ze op het vlak van taal en andere vaardigheden in hun dagelijkse leven op vastlopen, om zo concreet mogelijke leervragen te 'oogsten'. Die kunnen dan in en buiten de klas voor differentiatie ingezet worden. Cursisten werken bijvoorbeeld in groepjes aan dezelfde basiscompetentie, maar vanuit een andere leervraag en met andere leerstof, die eventueel gekoppeld is aan een maatschappelijke rol die voor hen op dat moment relevant is.

Voorbeeld

BE 043 BC 108 De cursist vraagt en geeft informatie in informatieve teksten* (structurerend).

- Vanuit de ouderrol: de cursist oefent een gesprek met andere ouders aan de schoolpoort.

⁶⁵ Zie hiervoor: Dijkman, W.M. (1993), *Didactiek en lerende volwassenen. Leren professionaliseren*, Leiden: Spruyt, Van Mantgem & De Does

- Vanuit de rol van werkende: de cursist oefent een gesprek met een collega.
- Vanuit de rol van vrijetijdsbesteder: de cursist oefent een gesprek in de sportclub.

B. Het tempo van de cursist

Niet alle cursisten leren even snel of werken op hetzelfde tempo een opdracht af. Je kan hier rekening mee houden door:

- Het leerdoel voor de tragere cursisten in kleinere tussenstapjes op te delen, als het leren daardoor vlotter verloopt.
- Cursisten de kans te geven om leerstof te herhalen. Ze zullen daardoor waarschijnlijk minder leerstof zien of aan minder leervragen kunnen werken dan hun groepsgenoten die sneller leren. Dat hoeft geen probleem te zijn als je een duidelijk onderscheid maakt tussen basisstof en uitbreiding binnen de module en het traject.
- Lesactiviteiten zo te organiseren dat de tragere cursisten voldoende tijd krijgen, door bv. uitbreidingsoefeningen te voorzien voor de cursisten die sneller klaar zijn.

C. Didactische werkvormen en de verwerking van de leerstof

Cursisten verwerken de leerstof op hun eigen manier. Bij de ene lukt dat beter in groep, bij de ander individueel of in duo-werk met een medecursist. Naarmate een cursist meer geschoold en geletterd is, heeft hij waarschijnlijk ook meer geleerd om het geschreven woord te gebruiken als ondersteuning bij het oefenen van mondelinge vaardigheden, en om schoolse vaardigheden bij de verwerking van de leerstof in te zetten, bv. woorden of zinnen leren uit een lijst, zelf notities nemen in de les, enz.

Je kan hier rekening mee proberen te houden door de leerstof in verschillende vormen aan te bieden, bv.

- woordenschat met foto's of kaarten om in groep of per 2 te oefenen,
- woordenschat met foto's op papier of digitaal met audio om individueel te oefenen,
- woordenschat met foto's op papier of digitaal met de woordbeelden erbij om individueel te oefenen.

D. De mate van instructie en begeleiding

De ene cursist kan snel zelfstandig aan de slag, de andere vraagt om extra begeleiding, ondersteuning en bevestiging van de leraar. Je kan daaraan tegemoet komen door 'verlengde instructie' toe te passen. Verlengde instructie is een verlengde uitlegfase, waarbij de leraar opnieuw de instructie bij de opdracht herhaalt, liefst zo letterlijk mogelijk om verwarring te vermijden. Indien nodig kan je er wel voor kiezen om kleinere stapjes te zetten, meer concrete materialen in te zetten of zelf nog eens expliciet luidop voor te doen hoe de aanpak of werkwijze werkt (modelleren). Je neemt daarvoor de cursisten die de verlengde instructie nodig hebben, in een klein groepje van 3 à 5 cursisten apart, terwijl de andere cursisten al zelfstandig aan de opdracht beginnen.

E. De wijze van evalueren en toetsen

Hiervoor verwijzen we naar het luik evaluatie. (zie [2.5.8.](#))

F. Differentiatie in traject

Naast de componenten van Dijkman kan men ook nog differentiatie bieden binnen het totale leertraject van de cursist, afhankelijk van de keuzes van een centrum. Bv.

- In het Open Leercentrum of een leerwerkplaats krijgen sterkere cursisten verbredingsoefeningen. Cursisten die meer tijd nodig hebben, kunnen hier terecht voor extra oefening (zie punt 1 en punt 2).
- Cursisten krijgen tijdelijk individuele begeleiding als remediëring (IB, zie punt 3).
- Cursisten vullen hun reguliere NT2-traject aan met andere mogelijkheden om Nederlands te leren of te oefenen, ook buiten het centrum (zie [2.5.7.3.](#)).

1. Het Open Leercentrum (OLC)

Het OLC is een plaats waar cursisten zelfstandig en op eigen tempo kunnen oefenen. Een OLC kan cursisten de ruimte bieden om nog intensiever aan taalvaardigheden te werken. Er is steeds een begeleider aanwezig die de cursisten in hun leerproces ondersteunt.

Het OLC is een open centrum. Deelnemers hebben de vrijheid om er al dan niet gebruik van te maken. Een leraar kan een cursist adviseren om naar het OLC te gaan, maar niet verplichten. De behoeften en eigen keuzes van de cursist staan steeds centraal. Sterkere cursisten kunnen in een OLC meer uitdaging krijgen. Zwakkere cursisten krijgen de mogelijkheid om op eigen tempo leerstof te herhalen.

In principe kan een NT2-cursist in het OLC alle vaardigheden komen oefenen. Oefenen op spreekvaardigheid is soms moeilijk, zeker als het 1 op 1-ondersteuning van de begeleider vraagt. Deelvaardigheden, bv woordenschat en uitspraak oefenen met audio- en videomateriaal, kan echter wel in een OLC.

Om in een OLC zinvol te kunnen oefenen, moet een cursist voldoende zelfstandig kunnen werken. Ook een goede communicatie en informatiedoorstroom tussen de leraar van de cursist en de OLC-begeleider zijn belangrijk.

2. De leerwerkplaats

In een Leerwerkplaats kunnen cursisten in kleine (niveau)groepjes aan lees-, schrijf-, spreek- en luistervaardigheid komen werken. Elk groepje krijgt daarbij ondersteuning van een vrijwilliger. De 'regie' ligt in handen van een of meerdere leraars met ervaring in NT2 Alfa- en NT2-onderwijs. Zij voorzien oefenmateriaal (zowel analoog

als digitaal), briefen de vrijwilligers vooraf en houden achteraf een korte nabespreking.

De leerwerkplaats komt tegemoet aan drempels die anderstalige cursisten soms in een OLC ervaren, nl.

1. Cursisten moeten in hoge mate zelfstandig kunnen werken, wat soms moeilijk is. Bij het leren lezen en schrijven is het daarenboven ook een meerwaarde om onmiddellijke feedback te krijgen.
2. In een OLC oefent men vaak op een computer. Dat vraagt digitale vaardigheden die lang niet elke cursist beheerst én goed digitaal oefenmateriaal.
3. De OLC-begeleider heeft niet noodzakelijk NT2 Alfa- of NT2-ervaring. Dat is soms echter een voorwaarde om zinvolle oefeningen te kunnen aanbieden.

3. Individuele begeleiding (IB)

Centra kunnen ervoor kiezen om in te zetten op 1-op-1-begeleiding in het kader van het leertraject van de cursist. Deze individuele begeleiding kan ingezet worden voor cursisten waarbij je leermoeilijkheden ervaart en die mits korte individuele begeleiding wel de beoogde doelen van hun traject kunnen halen. In het geval van identieke leervragen kan IB ook in kleine groep plaatsvinden.

2.5.5.3. Differentiatie in de lespraktijk

A. Methodieken voor binnenklasdifferentiatie

Vaststellen op welke vlakken differentiatie nuttig is, is de eerste stap. Daarna stelt zich de vraag hoe de lesgever differentiatie in de klas praktisch kan organiseren. Differentiatie in de klas vraagt een doordachte organisatie.

Hieronder geven we een aantal mogelijke organisatievormen.

1. Klassikaal werken

Klassikaal werken sluit differentiatie niet uit. Binnen een gezamenlijke opdracht kan je differentiëren zowel op het vlak van de input als van de output. Cursisten kunnen dezelfde opdracht krijgen met differentiatie op het vlak van didactisch materiaal (verwerking), tempo en eventueel ook verwachte output. Bij een spreekoefening kan je bv. van de sterke cursisten vragen dat ze vormelijk correcter praten dan de zwakkere. Je kan als leraar ook differentiëren in de vragen die je aan cursisten stelt: ja/nee-vragen zijn gemakkelijker te beantwoorden dan vraagwoordvragen, een 'waar'-vraag is vaak gemakkelijker dan een 'waarom'-vraag.

2. Groepswerk

Maatwerkhoeven (Zie [2.5.1.1.](#))

Kern van de aanpak van maatwerkhoeven is de combinatie van een algemeen en specifiek aanbod. De cursisten blijven het generieke aanbod volgen, maar werken gedurende één of meer lesmomenten per week ook aan taken die behoeftespecifiek zijn. Dat gebeurt in maatwerkhoeven die zijn opgezet rond verschillende maatschappelijke rollen.

In de maatwerkhoeven werken de cursisten in kleine groepjes, in duo's of zelfstandig met lesmateriaal dat is toegesneden op de rollen van hun keuze. Het is niet noodzakelijk dat cursisten zich beperken tot één rol. De cursisten kunnen verschillende rollen uitproberen en daarna een keuze maken voor één of meer rollen.

Carrousselmethode

Je kan deze werkvorm gebruiken wanneer er een groot verschil is:

- in de nood aan instructie (en dus aan verlengde instructie),
- in voorkennis en vaardigheden rond een thema (bv. door een verschil in vooropleiding of ervaring van de cursisten),
- in hun vaardigheden om zelfstandig te kunnen werken,
- in hun cognitieve capaciteiten.

De deelnemers werken de hele tijd aan dezelfde opdracht of inhoud. Je kan ook wel differentiëren op het vlak van volume leerstof (enkel basis of eventueel ook uitbreiding).

Deel de groep in 3 groepen in:

- groep 1: instructie-onafhankelijke deelnemers
- groep 2: instructiegevoelige deelnemers
- groep 3: instructie-afhankelijke deelnemers

De lesgever geeft informatie over een bepaald thema en de instructies om ermee aan de slag te gaan. Daarna gaan de deelnemers die zelfstandig kunnen werken zelf aan de slag. De tweede en derde groep cursisten krijgen verlengde instructie. Dan kan groep 2 zelf verder aan de slag, maar heeft groep 3 nog meer instructie of ondersteuning nodig.

Schematisch:

Groep 1	Groep 2	Groep 3
Instructie	Instructie	Instructie
Zelf	Instructie	Instructie
Zelf	Zelf	Instructie

Het sandwichmodel

Bij deze werkvorm wordt klassikaal werk afgewisseld met gedifferentieerd werken in groepjes of individueel. Een lesmoment bestaat uit 3 blokken. Het eerste gedeelte van de les werkt de groep klassikaal, bv. een aanbod aan woordenschat. Daarna volgt een luik waarin cursisten individueel of in groepjes aan de slag gaan om bepaalde zaken in te oefenen. Tijdens die fase kan je differentiëren op het vlak van leerstof (basis of uitbreiding), instructie en begeleiding. Tot slot verzamelen alle cursisten opnieuw voor een gezamenlijk activiteitenblok.

Sommige vormen van differentiatie vertrekken vanuit het idee van homogene niveaugroepen.

Bij impliciet leren (zie [1.3.3.2.](#)) is het belangrijk om op te merken dat in heterogene groepen het taalaanbod waarvan cursisten kunnen leren, **niet exclusief van de leraar** en het lesmateriaal komt. Bij de uitvoering van motiverende taken kan het taalaanbod ook van cursisten met een ruimere taalvaardigheid komen. Ook het sociale aspect speelt daarbij een belangrijke rol: als cursisten een band met sterke cursisten ervaren, dan zullen ze gemakkelijker van hen leren. Omgekeerd zal een cursist die in zijn niveaugroep weinig verbinding met de andere cursisten ervaart, daardoor ook moeizamer leren.⁶⁶

B. Differentiëren en zelfstandig werken: hand in hand

Zodra we afstappen van differentiëren binnen het klassikale lesgebeuren, wordt zelfstandig leren een noodzakelijke voorwaarde voor differentiatie.

Zelfstandig werken biedt immers ruimte voor individuele verschillen. Vanaf de start in hun traject bij Ligo wordt met cursisten gewerkt aan studievvaardigheden, reflectieve vaardigheden, leerstrategieën, werkvormen en werkinstrumenten. Zo wordt de cursist steeds meer eigenaar van het leerproces (zie [2.5.6.2.](#)). Cursisten zelfstandig(er) leren werken, vraagt een andere rol van de leraar. Deze stuurt niet langer het hele lesgebeuren maar stelt zich op als coach. De leraar observeert, begeleidt en helpt de cursisten om hun

⁶⁶ Zie hiervoor: Jaspaert, Koen, "Visietekst", in: Jaspaert, Koen en Frijns, Carolien, 2018, *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus, p 37.

competenties te realiseren (zie [2.5.2.4](#)). Ruimte geven is niet hetzelfde als ‘aan hun lot overlaten’. Er wordt gepaste ruggeleuning geboden naargelang de individuele behoeften.

Bij zelfstandig werk verdienen **digitale leermiddelen** vermelding. Deze zijn niet meer weg te denken uit de NT2-opleidingen. Ze kunnen dus ook ingezet worden om te differentiëren, zowel binnen als buiten de lessen. Zo kan je bv. een digitaal lespakket ontwikkelen waarin cursisten ook zelfstandig kunnen leren. Digitale leerpaden waarmee cursisten zelfstandig op een leerplatform aan de slag kunnen gaan, zijn één van de mogelijkheden om op een gestructureerde en didactisch verantwoorde wijze te differentiëren. Maar evenzeer zijn die leerpaden voor alle cursisten een meerwaarde wanneer ze na de les of na de module verder willen oefenen in het Open Leercentrum of thuis via de elektronische leeromgeving (zie [2.5.7](#)). Naargelang hun noden kunnen cursisten met digitale leermiddelen immers ook buiten de school hun vaardigheden verder inoefenen en leerstof zoveel herhalen als ze willen.

Ook bij **zelfstandige buitenschoolse spreekopdrachten** kan worden gedifferentieerd. Dit kan door differentiatie in de mate van ondersteuning die de omgeving van de cursist kan en mag geven, bv. samen oefenen met de kinderen, eerst een spreekopdracht doen samen met andere cursisten uit dezelfde buurt,... Het kan ook door te differentiëren in de mate waarin eerst geoefend wordt in de klas.

C. Het overzicht bewaren

Differentiatie kan er toe leiden dat de leerwegen en trajecten van de cursisten uit één klasgroep, meer en meer geïndividualiseerd geraken. Om het overzicht te bewaren, kunnen cursisten en leraren een portfolio gebruiken. Een portfolio kan het voor de cursist ook gemakkelijker maken om het eigen leren in handen te nemen, buitenschoolse opdrachten te bewaren, ed. Meer info over werken met een portfolio vind je in het luik evaluatie. (zie [2.5.8](#).)

2.5.5. Cyclisch werken

Een belangrijk didactisch uitgangspunt is de cyclische opbouw. Om een taal te leren is veel herhaling nodig. Dat kan op verschillende manieren.

2.5.5.1. De uitvoering van de taaltaken herhalen

Cursisten hebben taaltaken zelden na één les onder de knie. Het loont om dezelfde taalkaak of leerinhoud in de volgende lessen nog eens te herhalen.

Het VUT-model (zie [2.5.2.2](#)) is daarvoor heel geschikt. Het werkt cyclisch en laat een tweede taakuitvoering toe.

In de de vooruitkijkfase (V) wordt de aanpak van de taalkaak samen met de cursisten bepaald. In de terugblikfase (T) van de eerste taakuitvoering wordt de aanpak van de

taaltaak besproken. Er worden ondersteunende elementen aangereikt om de tweede taakuitvoering te verbeteren. Bij het terugblikken op de tweede taakuitvoering worden de cursisten zich op die manier ook bewust van hun vooruitgang en hoe de inzet van deze ondersteunende elementen daarbij geholpen heeft.

Bij de uitvoeringsfase (U) maken we ook gebruik van het ABDC-model (zie [2.5.3.2](#)). Je herneemt dezelfde taaktaak maar schuift elke les wat verder op in het model. De eerste lessen besteed je vooral aandacht en tijd aan fase A (aanbieden) en B (inslijpen), in latere lessen aan fase C (gestuurde productie) en D (vrije productie).

Leerinhouden herhalen kan ook via (digitaal) afstandsonderwijs, waarbij de cursisten (een deel van) de leerinhoud thuis herhalen met digitale of analoge leermiddelen of buitenschoolse opdrachten.

2.5.5.2. Leerplandoelstellingen in verschillende rollen of domeinen herhalen

Cyclisch werken betekent niet alleen leerinhouden herhalen. Je kan ook aan een leerplandoelstelling werken door het gebruik van verschillende rollen. Dat kan de cursist ook helpen om de transfer te maken. Bv. eerst maak je een afspraak met de lerares van je kind, daarna met de VDAB-consulent, ...

Ook in het opleidingsprofiel van de opleiding NT2 RG 2 Mondeling is cyclisch werken aan basiscompetenties ingebed. In RG 2.1 en 2.2 werken de cursisten aan alle basiscompetenties, maar met de focus op het persoonlijke domein. Dezelfde leerplandoelstellingen worden in RG 2.3 en 2.4 hernomen, ditmaal met de focus op het publieke domein. (zie [3.1.4](#).)

2.5.5.2. Moeilijkheidsgraad van teksten opbouwen

Bij het aanbieden van taken en opdrachten zorg je voor een geleidelijk opbouwende moeilijkheidsgraad. In het opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling koos men voor één set tekstkenmerken per vaardigheid, d.w.z. één voor luisteren en één voor spreken/gesprekken voeren. De tekstkenmerken evolueren dus niet gedurende de opleiding. Ze gelden voor elke module binnen de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. Maar in het opleidingsprofiel staat ook dat de tekstkenmerken als deel van de basiscompetenties op het niveau van de opleiding (het eindcertificaat) gelezen worden, en niet op het niveau van de module (dus niet op het niveau van het deelcertificaat). Dat betekent dat een cursist pas in de laatste module moet kunnen aantonen dat hij de tekstkenmerken haalt (zie [3.2.1.2](#)). Het opleidingsprofiel laat de leraar op didactisch vlak de ruimte om de moeilijkheidsgraad van de tekstkenmerken doorheen de opleiding systematisch op te bouwen. De leerplancommissie heeft daarvoor ook suggesties uitgewerkt en toegepast in de moduleoverzichten (zie [3.3](#) en het servicedocument⁶⁷).

⁶⁷ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

2.5.6. Werken aan sleutelcompetenties

Zoals in de visie op dit leerplan (zie [1.2.](#)) reeds werd aangehaald, is werken aan sleutelcompetenties in de opleiding NT2 RG 2 Mondeling van essentieel belang om:

- de eigen regie van cursisten te versterken en hen te leren leren,
- de kennis van de wereld te vergroten en de cursist een eigen stem laten ontwikkelen in de maatschappij,
- te werken aan brede geletterdheid, omdat levensechte (taal)taken in reële contexten dit nu eenmaal vragen.

2.5.6.1. Algemeen

Werken aan sleutelcompetenties vraagt van de leraar een doordachte (didactische) aanpak. De leraar moet tijdens een lesactiviteit sleutelcompetenties ‘zien’ en ze ‘bespelen’. De sleutelcompetenties komen zowel impliciet als expliciet naar boven tijdens het lesgebeuren. Door die manier van werken zal de leraar ook nieuwe leervragen van de cursisten ontdekken. Om bruggen te bouwen tussen de klasactiviteit, de leefwereld van de cursist en de reële contexten waarin de cursisten zich begeven of zullen begeven, speelt functioneel en geïntegreerd werken aan sleutelcompetenties een cruciale rol.

Het is nuttig om vóór de start van de module eventueel een aantal sleutelcompetenties te selecteren waaraan je bewust aandacht wilt besteden. Neem deze op in het ontwerp van de cursus. Het is een manier om cyclisch te werken aan sleutelcompetenties. Het komt ook tegemoet aan het feit dat sommige sleutelcompetenties een opbouw in deelvaardigheden vragen. Voor uitgewerkte lesvoorbeelden per module waar ook aan sleutelcompetenties wordt gewerkt, verwijzen we naar het servicedocument⁶⁸.

2.5.6.2. Eigen regie van de cursisten versterken en leren leren

Zoals bevestigd door de praktijk in Nederland zijn **de eigen regie van de cursisten versterken**⁶⁹ en **leren leren**⁷⁰ essentieel om het doelniveau NT2 RG 2 Mondeling te behalen. Om hierop in te zetten binnen de opleiding NT2 RG 2 Mondeling komen de sleutelcompetenties die zich richten op de **persoonlijke ontwikkeling en bijleren** in beeld:

- de cursist handelt zelfbewust,
- de cursist maakt eigen keuzes en voert deze uit,
- de cursist neemt eigenaarschap op van het eigen leerproces.

Leren vragen detecteren en eraan werken, impliceert ook inzetten op de sleutelcompetenties ‘zelfbewust handelen’, ‘eigen keuzes maken’ en ‘eigenaarschap van het leerproces’. Daarenboven is het belangrijk om de cursisten te versterken in het leren leren. Dat is een dieperliggend proces, dat werken aan **zelfregulering** impliceert.

⁶⁸ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁶⁹ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/versterk-de-eigen-regie-van-de-cursist/>

⁷⁰ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/5-leer-je-cursisten-beter-leren/>

A. Zelfregulering

Zelfregulerend leren betekent dat de cursist steeds beter in staat is om met behulp van leerstrategieën het **‘eigenaarschap van het leerproces’** op te nemen. De cursist heeft dan geleerd hoe te leren. Een leerstrategie helpt een leertaak goed aan te vatten, uit te voeren en af te ronden. Bij zelfregulering doet de cursist een beroep op:

- metacognitieve kennis, *
- metacognitieve vaardigheden, *
- cognitieve vaardigheden, *
- organisatievaardigheden, *
- motivatie⁷¹.

Tegelijk is zelfregulering ook een houding en vorm van zelfinzicht.⁷²

In het servicedocument⁷³ vind je meer informatie over de metacognitieve kennis en vaardigheden, cognitieve vaardigheden, organisatievaardigheden en motivatie, die de basis voor zelfregulering vormen.

B. Leer je cursist (beter) leren⁷⁴

Eigenaar worden van je leerproces (d.i. eigen verantwoordelijkheid nemen, zelf doen, ook worstelen als het niet direct lukt) houdt het aanleren van een leerhouding in. Deze houding kan enkel tot stand komen door hieraan te werken in de lessen samen met de cursisten. Om tot zelfregulerend leren te komen, moet de cursist in eerste instantie weten hoe leren werkt. Dit kan de cursist niet zelfstandig. De leraar dient de verschillende mogelijke strategieën die de cursist kan hanteren om het eigen leerproces te reguleren, expliciet aan te bieden. Op die manier zal de cursist tijdens zijn leerproces verschillende manieren van leren en verschillende strategieën ervaren. Eens ervaring opgedaan met deze verschillende mogelijkheden, zal elke cursist hierin keuzes moeten maken. Hier komen opnieuw de sleutelcompetenties **‘zelfbewust handelen’** en **‘eigen keuzes maken en uitvoeren’** om de hoek kijken. Initieel zal de leraar hierin ondersteuning moeten bieden door *scaffolding* (zie [2.5.2.4.](#)) Naarmate de cursist groeit in zelfregulerende vaardigheden en kennis zal de gereedschapskist steeds uitgebreider worden. Door gebruik te maken van het VUT-model (zie [2.5.2.2.](#)) zit werken aan deze sleutelcompetenties ingebakken in het ontwerp van je lessen.

C. Leerstrategieën

Leerstrategieën zijn concrete manieren van leren die een cursist bewust kan inzetten om het leren zo soepel mogelijk te laten verlopen. Deze strategieën tonen de cursisten *hoe* ze moeten leren en zijn onlosmakelijk verbonden met het begrip ‘zelfregulerend leren’. Uit

⁷¹ Onno ter Haar, 2021, *Motivatatie is de motor en de olie, in gesprek met Ernie Kuijer over zelfregulerend leren*, Les 218, pg 11

⁷² Zie hiervoor: UCLL Education & Development, 2021

⁷³ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁷⁴ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/5-leer-je-cursisten-beter-leren/>

wetenschappelijk onderzoek blijkt dat er 14 leerstrategieën zijn die cursisten kunnen inzetten om hun leren in goede banen te leiden.⁷⁵

1.	herhalen	8.	terugkijken
2.	verdiepen	9.	jezelf organiseren
3.	structureren	10.	omgeving organiseren
4.	overzien	11.	anderen organiseren
5.	jezelf kennen	12.	jezelf vertrouwen
6.	vooruitkijken	13.	het nut zien
7.	bijhouden	14.	jezelf motiveren

Ook bij de ondersteunende elementen verbonden met de basiscompetenties van NT2 RG 2 Mondeling worden een aantal (taal)leerstrategieën, communicatiestrategieën en attitudes opgelijst. Deze 14 strategieën vormen een uitbreiding hierop. In het servicedocument⁷⁶ zie je hoe de ondersteunende elementen zich tot de 14 onderliggende leerstrategieën verhouden. Concrete tips hoe je aan de 14 strategieën (en bijgevolg ook aan de (taal)leerstrategieën en attitudes) kan werken, en de uitwerking via lesvoorbeelden per module, vind je in het servicedocument⁷⁷.

2.5.6.3. Kennis van de wereld vergroten en een eigen stem ontwikkelen

Vanuit de ervaring van onze noorderburen kunnen we stellen dat het eindniveau van NT2 RG 2 Mondeling enkel mogelijk is door een sterke uitbreiding van de kennis van de wereld. De cursist moet kennis hebben van situaties die buiten de onmiddellijke leefwereld liggen om een onafhankelijke taalgebruiker te worden. Hiervoor willen we de sleutelcompetenties inzetten die werken aan functioneren en participeren in de samenleving:

- de cursist handelt zelfstandig,
- de cursist werkt samen met anderen,
- de cursist stelt zich op als burger in de samenleving,
- de cursist handelt vanuit cultureel bewustzijn.

Door tijdens de lessen aan echte inhoud (kennis) te werken, breid je niet alleen de (algemene) kennis van de cursist uit, maar werk je automatisch ook aan taalvaardigheid, m.a.w. kennis en taalvaardigheid gaan hand in hand. We werken aan de sleutelcompetentie

⁷⁵ Zie hiervoor: P. Dijkstra, P. Bunnik, A. Greveling (herziene druk 2021), *Zelfregulerend leren, effectiever leren met leerstrategieën*, Boom uitgevers Amsterdam.

⁷⁶ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁷⁷ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

‘de cursist stelt zich op als een burger in de samenleving’. Zoek samen met cursisten waar ze nog als burger kunnen handelen. Belangrijk bij deze sleutelcompetentie is dat de cursist ruimte krijgt om echt te spreken.⁷⁸ Enkele voorbeelden: werk op regelmatige basis rond de actualiteit⁷⁹, bespreek maatschappelijke thema's, maak van de verkiezingen een lessenreeks,... Of werk samen met een organisatie bv. rond gezondheid, EHBO, fietsen herstellen, tuinieren,... (zie [2.5.7.](#))

De sleutelcompetentie **‘cultureel bewustzijn’** hangt hiermee ook samen. Als we bijvoorbeeld spreken over gezondheid zal dat op bepaalde vlakken verschillen tussen culturen naar boven brengen. Dan zal de cursist constructief met interculturele verschillen moeten omgaan. Er is wederzijds respect, wederzijdse samenwerking en begrip noodzakelijk tussen de gesprekspartners. Hier kan je samen met je cursisten de culturele verschillen en gelijkenissen expliciteren.

Zoals we al schreven: taal en kennis hangen nauw samen, maar om een taaltaak goed aan te vatten is de voorkennis van cursisten naar boven halen een belangrijke eerste stap. Uit onderzoek⁸⁰ blijkt dat het erg moeilijk is om een tekst te begrijpen, laat staan ervan te genieten, als je te weinig voorkennis van het onderwerp hebt. Als je kennis van het onderwerp hebt, dan kan je toch veel vragen beantwoorden, ook al begrijp je de taal niet. Als leraar is het daarom steeds belangrijk om aandacht te hebben voor de aanwezigheid van de nodige voorkennis. Daarom is het belangrijk om bruggen te slaan tussen de verschillende leefwerelden.

Nog een andere vorm van kennis van de wereld is de kennis van de gebruikte ‘schemata’ in de samenleving. Die kennis moet je op het juiste moment activeren in je hoofd. Bv. je hebt een voicemail van je baas ontvangen en wil reageren. Je gaat allerlei (on)bewuste kennis inzetten tijdens het analyseren en reageren op de voicemail. Is het een belangrijk of onbelangrijk bericht? Is het dringend of niet? Aan wat hoor ik dat? Binnen de hoeveel tijd moet ik reageren? Hoe kan ik mijn baas het beste aanspreken? Is het informeel of formeel? Hoe moet ik mijn boodschap overbrengen?

Om aan deze sleutelcompetenties te werken moet de blik naar buiten gericht zijn, moet er interactie zijn tussen het klasgebeuren en de wereld buiten de klas, tussen de leefwerelden van de cursisten. Dit kan door de buitenwereld in de klas te trekken en omgekeerd. In deze reële contexten zal de cursist zowel **zelfstandig** moeten handelen als kunnen **samenwerken**. Door in het ontwerp en de uitvoering van de leeractiviteiten te kiezen voor werkvormen die ruimte geven aan cursisten (zie [2.5.2.4.](#)), hen activeren en interactie stimuleren (zie [2.5.2.](#))

⁷⁸ Zie hiervoor: https://bvnt2.org/app/uploads/2021/05/Blog7_De-stem-van-de-leerder.pdf

⁷⁹ Zie hiervoor: Verhaar, M. (2022), Nieuws in de NT2-les, hoe geef je dat een plek? een overzicht van bronnen en tips voor werkvormen, In *LES*, online only, jaargang 40, 7/06/2022

⁸⁰ Zie hiervoor: Surma T., Vanhoyweghen K., Sluijms D., Camp G., Muijs D., Kirschner P, (2019) *Wijze lessen, twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*, Ten brink uitgevers

werken we geïntegreerd aan beide sleutelcompetenties. Zelfstandigheid kan je niet zelfstandig leren. Ruggeleunen bieden, maar deze ook afbouwen zodra het kan, zijn hierbij noodzakelijk. Samenwerken is ook niet altijd evident. Onderzoek⁸¹ geeft aan dat de leraar expliciet aandacht moet geven aan hoe er samengewerkt kan worden. Dit betekent dat er ook bij het feedback geven gefocust moet worden op de manier van samenwerken.

Hoe je concreet aan deze sleutelcompetenties kan werken, vind je in de uitgewerkte lesvoorbeelden (zie servicedocument⁸²).

2.5.6.4. Brede geletterdheid i.f.v. levensechte taaltaken in reële contexten

Vanuit onze agogische visie (en bevestigd door onze Nederlandse collega's) is **de taalles combineren met de praktijk**⁸³ en **taalcontact vanaf de eerste les organiseren**⁸⁴ de manier om leerwinst te boeken. Dit impliceert een groot luik **buitenschools leren**, via afstandsonderwijs (zowel digitaal als in de vorm van buitenschoolse opdrachten, taalstages en/of werkplekleren), maar ook door de 'verbinding' tussen formeel, non-formeel en informeel leren (zie [2.5.7.](#)). Leren in reële contexten zal meer dan enkel (mondelinge) taalvaardigheid vergen. **Inzetten op brede geletterdheid zal hierbij van belang zijn.** De volgende sleutelcompetenties dienen hiervoor functioneel en geïntegreerd ingezet te worden:

- de cursist communiceert in de breedste zin van het woord,
- de cursist gaat om met numerieke gegevens,
- de cursist gebruikt ICT,
- de cursist handelt zelfstandig,
- de cursist werkt samen.

Zoals eerder vermeld (zie [2.5.6.1.](#)) zal de leraar deze sleutelcompetenties moeten 'zien' en 'bespelen' tijdens de leeractiviteiten, tijdens het vooruitkijken, uitvoeren en terugblikken.

Hoe je concreet aan deze sleutelcompetenties kan werken, lees je in [bijlage C](#) en in de uitgewerkte lesvoorbeelden in het servicedocument⁸⁵.

⁸¹ Zie hiervoor: Surma T., Vanhoyweghen K., Sluimans D., Camp G., Muijs D., Kirschner P.(2019), *Wijze Lessen, twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*, Ten Brink Uitgevers, pg 134.

⁸² Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁸³ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/8-combineer-de-taalles-met-de-praktijk/>

⁸⁴ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/11-organiseer-taalcontact-vanaf-de-eerste-les/>

⁸⁵ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

2.5.7. Buitenschools leren

2.5.7.1. Belang en voorwaarden van buitenschools leren

Uit de agogische visie volgt dat we zo snel mogelijk de transfer maken naar leren in reële contexten die relevant zijn voor de cursisten. We ‘activeren’ en ‘verleggen de grenzen’ van de cursisten en ‘verbinden’ de lesactiviteiten met de wereld om hen heen. Daarom moeten we **vanaf het begin van het NT2-traject inzetten op authentiek taalcontact**. Buitenschools leren moet dus een geïntegreerd onderdeel van het leertraject zijn. De cursist moet inzien dat je overal Nederlands kan leren.

Buitenschoolse opdrachten (BO) zijn een manier om daaraan te werken. Deze moeten wel aan bepaalde **voorwaarden** voldoen.

- Verboog⁸⁶ stelt dat de opdrachten **functioneel en doelgericht** dienen te zijn. Ze dienen niet enkel aan te sluiten bij de leerplandoelstellingen, maar ook bij de persoonlijke leervragen van de cursist.
- Daarnaast dienen de opdrachten voldoende **voorbereid en nabesproken** te worden. Het **VUT-model** (zie [2.5.2.2.](#)) en het **ABCD-model** (zie [2.5.3.2.](#)) zijn hiervoor opnieuw erg bruikbaar. Het eerste model kan worden ingezet om het eigenaarschap van het leerproces bij de cursist te verhogen. Op basis van effectieve feedback op proces en product kan een tweede, meer succesvolle taakuitvoering gerealiseerd worden. Het tweede model is nuttig om een graduele opbouw te voorzien naar de uitvoering toe.
- Er moet ook aandacht zijn voor **sprekangst** bij cursisten en dit moet actief bespreekbaar gemaakt worden in de les.
- Ten slotte moeten de opdrachten **zich net boven het niveau** van de cursisten situeren om voldoende uitdagend te zijn en de motivatie hoog te houden.

Door middel van goed voorbereide, systematisch opgebouwde en gecontextualiseerde buitenschoolse opdrachten die uitgebreid worden geëvalueerd, werken cursisten geïntegreerd aan de basiscompetenties, ondersteunende elementen en de sleutelcompetenties.

2.5.7.2. Verbinding tussen formeel, non-formeel en informeel leren

Bij aanvang van het traject heeft de cursist ondersteuning nodig bij het organiseren van het taalcontact. Ga samen met de cursisten op zoek naar de mogelijkheden. Dit hoeft niet altijd louter om taalcontact te gaan. Het kunnen ook activiteiten zijn waarin ze geïnteresseerd zijn, zoals sporten, hobby's en vrijwilligerswerk.

Bij alle vormen van taalcontact buiten de lessen is het van belang om de verbinding tussen leren in en buiten de les te maken. Zorg voor een **‘fluïde leeromgeving’**⁸⁷ door voortdurend buitenschoolse ervaringen in de les te verwerken en door de cursisten de klas ‘uit te duwen’.

⁸⁶ Zie hiervoor: Verboog, M. (2017), *Buitenschools leren: spreken van binnen naar buiten de les*, Boom Uitgevers Amsterdam

⁸⁷ Zie hiervoor: <https://bvnt2.org/b1-project/een-fluide-leeromgeving-pitch-van-onno-ter-haar/>

Maak je cursisten bewust van het feit dat taalverwerving niet enkel beperkt is tot de lessen. We moeten streven naar een **verbinding tussen formeel leren*** (bv. NT2-onderwijs in de Ligo centra), **non-formeel leren*** (bv. taalondersteuning door vrijwilligers zoals o.a. conversatietafels en taalbuddy's, taalstages, naai- en kookcursussen, vrijwilligerswerk en werkpleklernen) en **informeel leren*** (bv. indirect leren in sociale activiteiten zoals sporten, een koor, ouderbetrokkenheid op school, etc.). Idealiter zijn cursisten actief aan het oefenen op deze drie manieren tegelijk. Het is dus ook van belang dat een Ligo centrum actief inzet op samenwerkingsverbanden met organisaties in de buurt die open staan voor ondersteuning van cursisten die Nederlands leren. Het centrum moet ook rekening houden met het feit dat de organisatie van het taalcontact de nodige tijdsinvestering vergt van zowel leraar als cursist: voorbereiding in de les, uitvoering buiten de klas en evaluatie in de les.

2.5.7.3. Voorbeelden van buitenschools leren

Meer informatie over buitenschools leren in het servicedocument⁸⁸. Deze lijst is zeker niet exhaustief.

1. Buitenschoolse opdrachten

Vormen van buitenschoolse opdrachten:

1. **Een externe spreker** uitnodigen in de klas: de buitenwereld wordt uitgenodigd binnen de klascontext.
2. **Groepexcursies**: de volledige klasgroep gaat op uitstap en de cursisten krijgen opdrachten (allemaal dezelfde, duo-opdrachten of individuele opdrachten) onder begeleiding van een leraar.
3. **Opdrachten in groepjes of in duo**: dit kan onder begeleiding van een leraar, maar ook als een vorm van afstandsonderwijs.
4. **Individuele opdrachten**: dit kan onder begeleiding van een leraar, maar ook als een vorm van afstandsonderwijs.

2. Taalcontact-projecten

Om de drempel voor laaggeletterde anderstaligen te verlagen, kan de leraar of het centrum er ook voor kiezen om in te zetten op laagdrempelige projecten zoals 'Leereiland', 'Ministad' en 'Stad in de school'. Deze brengen **dagelijkse taalgebruikssituaties naar de taalklas of lesplaats**. Leslokalen in de school worden voor één dag omgetoverd tot een 'taalstad' waarbij diverse maatschappelijke diensten zoals de VDAB, de gemeente of de Post aanwezig zijn. De betrokken ambtenaren en loketbedienden van deze diensten leren zich op die manier ook aan te passen aan de noden en behoeften van de cursisten. Op die manier wordt dus ook aan **sensibilisering** rond laaggeletterdheid gewerkt.

⁸⁸ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

3. Taalstages

Een taalstage geeft cursisten de mogelijkheid om hun taalniveau te verbeteren door gedurende **een periode mee te werken als vrijwilliger in een organisatie waardoor natuurlijke taalverwerving wordt gestimuleerd**.

In een taalstage staat het taalcontact centraal en niet het (eventuele) werk op zich.

De **voordelen** van bijleren in een natuurlijke (taal)omgeving zijn:

- het groeiende zelfvertrouwen van de cursisten,
- het bewuster omgaan met hun competenties,
- de toename van de sociale contacten,
- het openen van meer perspectieven op de toekomst ... Hoewel het werk op zich niet centraal staat, leren cursisten bepaalde taken uitvoeren en voor zichzelf evalueren of ze dit werk al dan niet graag willen doen. Ze leren samenwerken, ontwikkelen spreekdurf en werken aan hun attitudes. Ze krijgen inzicht in het functioneren van een aantal organisaties, zoals bv. een school, een rusthuis, een sociaal restaurant, ...
- stagiairs, stagementoren en collega's leren op een andere manier naar elkaar kijken: respect voor andere culturen en gebruiken, het besef dat een tweede taal leren niet vanzelfsprekend is,... Daar liggen opnieuw kansen om aan sensibilisering te werken.

Het valt aan te raden om een taalstage in te bedden in het traject van elke cursist, op voorwaarde dat de randvoorwaarden hiervoor (bv. thuissituatie, fysiek en mentaal welzijn van de cursist,...) vervuld zijn. Het is een kans om de stagnatie te doorbreken bij moeilijk lerenden, om het schoolse leren te vervangen door levensecht leren, om in korte tijd het leren aan te zwengelen, ...

Leraren (i.s.m. opleidingsverantwoordelijken) spelen een cruciale rol in het al dan niet toewijzen van een taalstage aan de cursisten. Het is aangeraden om voldoende tijd te voorzien om alle stappen van voorbereiding en begeleiding te zetten.

De cursisten moeten aan een aantal voorwaarden voldoen alvorens ze op taalstage kunnen gaan: goede leerhouding hebben, lesafspraken nakomen, op tijd komen, verwittigen bij afwezigheid, gemotiveerd zijn.

4. Werkplekleren

Eerst en vooral dient opgemerkt te worden dat dit onderdeel niet gaat over de administratieve mogelijkheid om taalstages als werkplekleren te registreren (zie [2.3.6.](#)). Het gaat hier om het inhoudelijke verschil tussen taalstages en werkplekleren. Bij taalstages ligt de hoofdfocus op het oefenen van communicatieve competenties. De werkgerelateerde competenties zijn van secundair belang. Bij werkplekleren is het omgekeerd: de werkgerelateerde competenties zijn van primair belang.

Definitie⁸⁹: Werkplekleren betekent competenties aanleren en toepassen in een werksituatie die tegelijkertijd een leersituatie is. Met andere woorden: er is ook een school of onderwijsinstelling bij de werksituatie betrokken.

Dit vergt een proces om eerder schoolse omgevingen om te vormen tot krachtige leeromgevingen, waarbij de muren tussen onderwijs en arbeidsmarkt verlaagd worden en aandacht besteed wordt aan de educatieve meerwaarde die alternering tussen werken en leren oplevert.

Voordelen voor de cursisten:

- Al doende leren zorgt voor een sneller begrip van de leerstof en zorgt ervoor dat het geleerde langer blijft hangen.
- Tastbare resultaten zien (praktijk) zorgt voor trots en motivatie.
- Werkplekleren is een actieve vorm van leren (geen verveling) en een welkome afwisseling met theoretische lessen.
- Werkplekleren zorgt voor een breder leerproces. Niet enkel leerstof, maar ook attitudes, kennis van de wereld, strategieën,... komen aan bod.
- Het zorgt voor gemotiveerde (beroeps)keuzes: de cursisten ervaren wat een job/taak bij een bedrijf/organisatie inhoudt.
- De cursisten krijgen meer zelfkennis: onvermoede talenten, maar ook een besef van wat hen niet of minder ligt.
- Cursisten stromen vlotter door naar de arbeidsmarkt.
- De cursisten ervaren hoe een authentieke werkplek in elkaar zit en gaan aan de slag met de modernste technieken.
- Zelfs een korte periode werkplekleren kan een goede voorbereiding op tewerkstelling zijn.

Voordelen voor de leraren:

- De leraren staan met beide voeten in de reële contexten waarin de cursist zich gaat begeven. Zo sluiten lesinhouden beter aan bij de geletterdheidsnoden van de cursisten op de werkplek.
- Ze leren de cursisten kennen in niet-schoolse contexten, wat vaak verrassende inzichten oplevert, en voor een breder beeld van én een hechtere band met de cursisten zorgt.
- Ook de afwisseling tussen de klas en de werkplek kan een aangename afwisseling betekenen, indien men voldoende rekening houdt met de haalbaarheid qua arbeidsomstandigheden.

⁸⁹ Zie hiervoor: Vlaamse Overheid i.s.m. Schrijf.be (2010), *Werkplekleren: leren doen doet leren*

Voordelen voor de centra:

- Werkplekleren zorgt ervoor dat de centra leermiddelen of infrastructuur kunnen inzetten die anders niet (op een authentieke manier) aangeboden kunnen worden.
- Leraren Ligo worden breder gevormd door de ervaring met werkplekleren.
- Werkplekleren kan uitstekend ingezet worden om aan brede geletterdheid te werken.

Voordelen voor de werkplek:

- De kans op een goed opgeleide werknemer wordt veel groter.
- Indien werkplekleren ook tot tewerkstelling leidt, dan is de kans op verloop veel lager (bewuste keuze vanuit ervaring).
- Ook de werkplek kent de cursist bij aanwerving (proefperiode overbodig).
- Cursisten kunnen ook een toegevoegde waarde bieden aan de werkplek (extra arbeidskracht, interculturaliteit,...).

5. Gecombineerd leren in Ligo: hybride leren als model

Gecombineerd leren (zie [2.3.6.](#)) laat toe al deze bovenstaande voorbeelden van buitenschools leren te integreren in een stimulerende leeromgeving, die ook toelaat om te differentiëren (zie [2.5.4.](#)). Om dit toe te lichten is het **model van hybride leren**⁹⁰ verhelderend. Dit model bestaat uit 3 assen: de ruimte-as, de tijd-as en de werkelijkheid-as.

De ruimte-as (contact of afstand)

Gecombineerd leren in Ligo is **de combinatie** van contactonderwijs en afstandsonderwijs.

Bij **contactonderwijs** leert de cursist door directe interactie (face-to-face) tussen leraar en cursisten, of een deel van de cursisten. Dat kan in de klas of op locatie. Dat kan in groep, in groepjes of individueel, met fysieke leermiddelen of opdrachten (spreekoefeningen in de klas, rekenoefeningen naar leervraag, hoekenwerk volgens rol, een collectieve buitenschoolse opdracht) en/of digitale leermiddelen (demonstratie van oefeningen op de smartphone, een contactles waarin geoefend wordt op online lessen volgen via Google Meet, MS Teams of Zoom, samen leren werken met Google Maps).

Bij **afstandsonderwijs** leert de cursist zonder directe interactie met de lesgever. Dat kan thuis, op locatie of online; in groep, groepjes, of individueel; met fysieke leermiddelen of opdrachten (huiswerkbundels, buitenschoolse opdrachten, taalstages, werkplekleren) en/of digitale leermiddelen (digitale oefeningen op leerplatformen, een filmpje of een foto maken en doorsturen via een digitaal communicatiemiddel op de smartphone); met analoge of

⁹⁰ Zie hiervoor: Bisschops L. & Alberts, R. (2020), 'Hybride leren, wat is dat nu eigenlijk? Een Delphi studie naar een heldere definitie en een passend model voor hybride leeromgevingen', In: Onderzoek van Onderwijs, jaargang 49(3), 16-26. Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum BV.

digitale communicatie. **Afstandsleren is dus meer dan 'online leren'**, ook niet-digitale werkvormen, buitenschoolse opdrachten, taalstages en werkpleklernen maken hier deel van uit. Wel zetten we ICT in bij gecombineerd leren om het leerproces te ondersteunen en om de ICT-vaardigheden van cursisten te versterken, met het oog op de integratie van verschillende vaardigheden.

De tijd-as (synchroon of asynchroon)

Zowel in contact- als in afstandsonderwijs kan je de keuze maken om de cursisten synchroon of asynchroon aan opdrachten te laten werken.

Bij **synchroon** leren leert de cursist gelijktijdig met de andere cursisten. Dit is vaak de beste werkvorm bij oefeningen waarbij veel interactie gevraagd wordt.

Bij **asynchroon** leren leert de cursist op eigen tempo op een zelfgekozen moment. Ook hier kan je dit breed interpreteren:

- thuis op de smartphone een digitaal leerpad doorlopen (afstandsonderwijs),
- een individuele buitenschoolse opdracht (afstandsonderwijs),
- maar ook individuele begeleiding met een leraar (contactonderwijs),
- of een leerwerkplaats inrichten waarbij cursisten aan zelfgekozen doelen werken op eigen tempo onder begeleiding van een leraar (contactonderwijs).

De werkelijkheid-as (geconstrueerd of realistisch)

We willen ons aanbod zoveel mogelijk in reële contexten laten plaatsvinden. Om het werken aan leerdoelen van semi-authentieke naar authentieke contexten te brengen, voegt het hybride model een extra dimensie toe: de werkelijkheid-as.

Naast de aan- of afwezigheid in dezelfde ruimte van leraar en cursisten en synchroon of asynchroon leren, kunnen we ook kiezen of deze leeromgeving eerder **geconstrueerd** of eerder **realistisch** is.

- Een typisch voorbeeld van een geconstrueerde omgeving is het klaslokaal.
- Een meer realistische leeromgeving kan de taalstageplek zijn, of de opleidingsvloer, de toekomstige werkplek, of een buitenschoolse opdracht.
- Een realistische omgeving kan bovendien worden binnengebracht in de geconstrueerde omgeving door middel van authentieke leersituaties. Denk aan leereilanden of externe spreker uitnodigen in de klas.

Op basis van deze 3 dimensies - ruimte, tijd en werkelijkheid - kan je gaan experimenteren om een geschikte leeromgeving te ontwerpen voor de cursisten. Hybride aan de slag gaan, wil zeggen dat je verschillende leersituaties **op een zinvolle en doelgerichte manier combineert**. Dat kan op verschillende manieren:

1. Door verschillende leersituaties **af te wisselen**. Bv. alterneren tussen online opdrachten die cursisten asynchroon uitvoeren en face-to-face momenten waarin cursisten uitleg ontvangen of actief gaan oefenen in de klas. Dit kan in een meer geconstrueerde omgeving of in een realistische omgeving.
2. Door verschillende leersituaties te laten **samensmelten**. Bv. differentiatie door bepaalde cursisten asynchroon te laten werken aan bepaalde opdrachten waarbij de cursisten zelf kiezen welke opdracht ze uitvoeren en deze op eigen tempo verwerken, terwijl andere cursisten wat meer instructie van de leraar ontvangen en dus synchroon aan de slag zijn.
3. Door verschillende leersituaties te **integreren** in een bepaalde leeromgeving. Bv. in een face-to-face les wordt via digitale middelen een realistische wereld betrokken, dat kan beeldmateriaal zijn van iets dat zich afspeelt buiten de schoolmuren of een interactief videogesprek met een externe.

Zoals jullie merken wordt er in Ligo al veel gewerkt in hybride leeromgevingen. Door de verschillende vormen in het model van hybride leren te gieten, wordt het bewustzijn aangescherpt bij de leraar om een geschikte combinatie te ontwerpen.

6. Digitaal afstandsonderwijs

Dit valt deels onder het voorgaande, maar verdient extra vermelding. We ervaren allemaal hoe afstandswerken en afstandslernen nieuwe mogelijkheden creëert. Bij Ligo willen we deze mogelijkheden ook voor onze cursisten benutten. We moeten daarbij wel rekening houden met de volgende mogelijke **drempels**.

- Het vergt digitale en zelfregulerende vaardigheden om digitaal afstandsonderwijs te volgen.
- Het is niet evident om kwaliteitsvolle interactie te organiseren in digitaal afstandsonderwijs.

Deze drempels kunnen echter ook omgevormd worden tot **kansen en meerwaardes**.

- Door vanaf de start van het leertraject bij Ligo functioneel en geïntegreerd te werken aan digitale en zelfregulerende vaardigheden bereiden we de cursisten voor op digitaal afstandsonderwijs. We starten dus in contact, maar werken via *scaffolding* (zie [2.5.2.4.](#)) naar digitaal afstandsonderwijs toe. Digitaal afstandsonderwijs laat ook toe om nog sterker functionele en gepersonaliseerde leertrajecten te voorzien. Op die manier komen we ook tegemoet aan praktische problemen die sommige cursisten ondervinden om naar de les te komen (bv. de combinatie met thuis- en werksituatie). We stomen hen ook klaar voor een vervolgaanbod bij andere opleidingsverstrekkers waar digitaal afstandsonderwijs wordt ingezet. We sluiten ook sterker aan bij de verwachtingen van de samenleving.
- Digitaal afstandsonderwijs biedt ruimere mogelijkheden om geschreven tekst, audio en video tegelijk in te zetten om zo tot een ruim, rijk en ondersteunend taalaanbod

te komen, maar via online tools kan je ook multimediale input vanuit de cursisten zelf een plaats geven. Dergelijke input via korte tussentijdse opdrachten werkt goed voor laaggeletterde NT2 (Alfa)-cursisten. Daarnaast kunnen we de technologie juist inzetten om cursisten in interactie te laten gaan met elkaar, maar ook met mensen buiten de klascontext. Taaltaken die in het dagelijkse leven ook technologie vergen, kunnen we op die manier ook realistisch oefenen.

Zoals bij gecombineerd leren al werd aangegeven, is de succesvolle implementatie en realisatie van digitaal afstandsonderwijs **afhankelijk van een samenspel tussen drie factoren**: een doordacht **ontwerp** van deze leeromgeving (waarbij rekening gehouden wordt met de randvoorwaarden voor cursisten, de doelgroep en de cursusdoelen⁹¹), een doeltreffend handelen van de **leraar** en een krachtig **centrumbeleid**⁹². Meer informatie over hoe deze factoren uitgebouwd kunnen worden, vind je in de visietekst van Ligo op digitaal afstandsonderwijs⁹³.

2.5.8. Evaluatie

2.5.8.1. Basisprincipes

A. Leerproces centraal

Uitgangspunt van elke evaluatie zijn de leerplandoelstellingen. Bij taalonderwijs zijn die doelstellingen in de eerste plaats als taaltaken geformuleerd. Het is dan ook evident dat evaluatie nagaat of die doelen bereikt worden en in welke mate.

Evaluatie moet ten dienste staan van het leerproces van de cursist en biedt een aaneenschakeling van leerkansen. Het fungeert niet louter als beoordelingsinstrument. Het is een manier om 'grenzen te verleggen'.

De processen die leiden tot het realiseren van die doelstellingen, verlopen zoveel mogelijk via authentieke taaltaken en zijn moeilijk op te splitsen in 'kennis' en 'vaardigheden'.

De nadruk ligt dan ook op procesevaluatie, dit in tegenstelling tot productevaluatie. Procesevaluatie verzamelt geen rechtstreekse informatie over het bereiken van een leerdoel, maar over de manier waarop er gewerkt wordt aan het bereiken van dat leerdoel.

De grenzen tussen instructie en evaluatie vervagen en verlopen geïntegreerd. De evaluatie is verweven met het onderwijsproces en staat ten dienste van het leren van de cursisten. **Een evaluatie is een leerinstrument en een wezenlijk onderdeel van het leerproces, geen apart onderdeel.** De taaltaken die worden geëvalueerd moeten zo in het lespakket geïntegreerd

⁹¹ Zie hiervoor: blendup.be

⁹² Zie hiervoor: Jehoul A., Schiepers M. en Van Nuffel H. (2022), *Krachtige én gelijke digitale leerkansen realiseren voor laaggeletterde (NT2-)cursisten*, Centrum voor Taal en Onderwijs

⁹³ Zie hiervoor: Federatie Ligo (2023), *Digitaal afstandsonderwijs in Ligo*.

worden, dat ze tegelijkertijd een verdiepende functie hebben en/of voor de cursist een interessant herhalingsmoment zijn. De leraar en de cursist bespreken op regelmatige tijdstippen het leerproces van de cursist en de volgende stappen die hij daarin kan nemen. De cursist wordt zo veel mogelijk gestimuleerd om het eigen leerproces in handen te nemen. Met de ontvangen feedback krijgt de cursist de kans om zich verder te ontwikkelen, alvorens het lesonderdeel afgelopen is.

Er wordt reflectie verwacht van de cursist. Dat is geen eenvoudige taak, maar de ontwikkeling van zelfreflectie en zelfmonitoring is cruciaal indien de cursist een hoger niveau van taalbeheersing wil bereiken. De ontwikkeling van het reflecterend vermogen bouwt zich op doorheen het opleidingstraject. Hiervoor worden de eerste stappen al gezet in NT2 Richtgraad 1.

Een kwaliteitsvolle procesevaluatie dwingt ook de leraar tot voortdurende reflectie over zijn eigen professioneel handelen. De leraar stelt zijn gehanteerde didactiek en lesopbouw telkens opnieuw in vraag.

We werken zowel met procesevaluatie, als met productevaluatie, bv. taaltaken, spraakopnamen, verwerkingsoefeningen na de taaltaak. Beide maken deel uit van de permanente evaluatie. De uitvoering van de taaltaken, de bijhorende observatie en evaluatie gebeurt klassikaal, of kan plaatsvinden tijdens individuele contacten tussen de leraar en de cursist.

B. Evaluatie als deel van het leerproces: formatieve evaluatie of procesevaluatie

Formatieve evaluatie (de feedbackfunctie) heeft te maken met de sturing van het leerproces en het onderwijsleerproces. We willen er naar streven om vooral stimulerend, informerend, begeleidend en sturend te werken aan basiscompetenties van cursisten. Cursisten moeten niet alleen weten aan de eindmeet of ze 'het gehaald' hebben, maar moeten tijdens de module informatie krijgen over hun leren.

Je stelt hier vooral het opvolgen en de didactische begeleiding van de cursisten voorop. Je ziet evalueren als een permanent onderdeel van je les en probeert aan de hand van de resultaten direct in te spelen op de noden van de cursisten (remediëren). Het is dus **niet** de bedoeling om gedurende de hele module gegevens over de cursist te verzamelen om die dan op het einde van de module pas te bekijken.

Misschien blijkt uit de evaluatie dat er te weinig of niet adequaat aan een bepaalde basiscompetentie is gewerkt binnen de lestijd (of daarbuiten, in buitenschoolse opdrachten). Ten slotte is het natuurlijk ook mogelijk dat het evaluatie-instrument zelf niet betrouwbaar genoeg is.

In deze evaluatiecultuur:

- is er aandacht voor het reflecterend vermogen van de cursist. In die zin worden alternatieve vormen van evaluatie, zoals peer-, co- en zelfevaluatie in de evaluatiepraktijk geïntegreerd. Daarbij gebruikt de leraar een grote variatie aan, voor de cursist herkenbare, opdrachten,
- gaat aan evalueren altijd oefenen vooraf en daarbij is evaluatietijd ook oefentijd,
- is de feedback eenduidig, opbouwend en in de mate van het mogelijke positief bevestigend.

Een kwaliteitsvolle procesevaluatie bestaat uit vier essentiële componenten: de feed up, de zelfmonitoring, de feed back en de feed forward.

1. Feed up

De leraar geeft informatie over welke beoordelingscriteria hij zal hanteren. Een cursist kan enkel zijn leerproces in handen nemen wanneer de leraar transparant en helder communiceert over de te bereiken doelstellingen. Zowel in het begin als gaandeweg het traject zoeken de cursist en de leraar samen naar antwoorden op vragen als: Wat wil je bereiken in België? Waar heb je de taal op de lange termijn voor nodig? Waar ben je op de korte termijn bij gebaat? (zie [2.5.1.1.](#)) Tot slot kan de cursist de gekozen doelstellingen en tussenstappen voor zichzelf vastleggen in bijvoorbeeld een portfolio.

2. Zelfmonitoring - zelfregulering

Zelfmonitoring tijdens de uitvoeringsfase van de opdrachten is erg belangrijk, hierdoor werkt de cursist actief mee aan het bereiken van zijn doelstellingen. De leraar ondersteunt door de cursist vragen aan zichzelf te laten beantwoorden, zoals bijvoorbeeld: Wat ben ik aan het doen? Hoe gaat het? Wat heb ik nodig? Doe ik het al goed genoeg of moet ik iets herhalen?

Zelfregulerend leren is een cyclisch proces waarbij de cursist zijn gedrag, gedachten, gevoelens en motivatie zelf richting geeft met het oog op de te bereiken leerdoelen, eventueel in een specifieke context. De cursist leert om, met behulp van leerstrategieën, het leerproces in eigen handen te nemen.

In het begin van het proces heeft de cursist hierbij hulp nodig omdat dit soort vragen in de schoolse omgeving misschien nieuw zijn. Maar het gaat in principe om vragen die iedereen zichzelf onbewust stelt bij gekende dagelijkse handelingen zoals bijvoorbeeld koken of een reparatie uitvoeren. Dit kan voor zowel de leraar als de cursist een goed aanknopingspunt zijn bij het aanleren van zelfmonitoring. De hulp kan er bijvoorbeeld zijn in de vorm van een checklist, vragen die cursisten aan elkaar stellen, vragen die de leraar stelt. Gaandeweg zal de cursist zich die vragen meer en meer eigen maken.

Zelfregulerende vaardigheden aanleren kan de cursist niet alleen. De leraar heeft een cruciale rol als voorbeeld, moet er expliciet aandacht aan geven en een stapsgewijze opbouw voorzien met de nodige hulpbronnen. Gaandeweg is de cursist in staat zijn eigen leren in handen te nemen en richting te geven. (zie [2.5.2.4.](#))

3. Feedback

Na de uitvoering volgt een terugkijkfase. De leraar bespreekt tijdens deze fase de positieve punten en de werkpunten van de cursist. Er wordt ook stilgestaan bij de stappen die de cursist gezet heeft om dit resultaat te bereiken. De cursist en de leraar reflecteren niet alleen op het resultaat van de les, de taak of de actie, maar ook op het proces. De leraar benoemt de stappen die de cursist gezet heeft om het resultaat te bereiken, bevestigt de cursist waar mogelijk, maar benoemt ook expliciet de werkpunten. De cursist vergaart op deze manier informatie over zijn vorderingen maar ook over zijn eigen manier van 'leren'.

4. Feed forward

Tijdens de terugkijkfase is feedback alleen niet voldoende. De leraar moet samen met de cursist het verdere leerproces vormgeven en nieuwe doelen stellen. Ze bespreken welke concrete acties ondernomen kunnen worden om het beheersingsniveau van welbepaalde basiscompetenties te verhogen en welke (didactische) materialen en hulp de cursist hierbij nodig heeft.

C. De eindevaluatie: summatieve evaluatie of productevaluatie

Om aan te tonen of cursisten aan het einde van een module de basiscompetenties bereikt hebben, moet ook productevaluatie plaatsvinden. De focus ligt hierbij dus op het resultaat van het leerproces (summatieve evaluatie).

Bij communicatief functioneel evalueren gaat men ervan uit dat taal geen doel op zich is, maar een middel om te communiceren en te functioneren. Dit betekent nagaan of, en in welke mate, een cursist in staat is om talige boodschappen in communicatieve contexten te begrijpen en/of te produceren.

We vertrekken vanuit de dubbele vraag: 'Wat moet een cursist kunnen?' en 'Wat moet hij daarvoor kennen?' We hebben bij de opdrachten ook oog voor het belang van de woordenschat, de grammatica en de verstaanbaarheid, altijd in functie van een correct interpreteren of overbrengen van de boodschap, zowel receptief als productief.

2.5.9.2 Wat evalueren?

Uitgangspunt van elke evaluatie zijn de basiscompetenties. Een basiscompetentie bestaat uit drie componenten: kennis, vaardigheden en attitudes. Het doelt op een zodanige integratie van kennis, vaardigheden en attitudes dat transfer naar andere situaties mogelijk wordt gemaakt. Om te weten of een cursist de basiscompetenties heeft bereikt, wordt dus niet alleen gekeken naar de kennis en vaardigheden. Ook de manier waarop (attitude) een cursist zijn pakket aan kennis en vaardigheden inzet in diverse domeinen en rollen wordt onder de loep genomen.

Eerst en vooral zijn er de **basiscompetenties** (leerplandoelen) per module. De cursisten die in aanmerking willen komen voor erkende certificering moeten deze basiscompetenties in voldoende mate bereikt hebben.

De **ondersteunende elementen** kunnen ook tijdens het leerproces geëvalueerd worden maar zijn niet opgenomen in de evaluatie voor certificering. Hoewel deze elementen als na te streven worden gezien, leveren ze vaak bouwstenen aan die nodig zijn om bepaalde einddoelen te kunnen bereiken.

De **sleutelcompetenties** zijn de rode draad doorheen het hele opleidingstraject. Het zijn de sleutelcompetenties die de cursist helpen meer gewapend door het leven te gaan. Er is een inspanningsverplichting ten aanzien van de sleutelcompetenties, geen resultaatsverplichting zoals voor de basiscompetenties. De sleutelcompetenties dienen daarom niet geëvalueerd te worden.

2.5.8.3. Criteria van een goede evaluatietaak

Een relevante evaluatie beantwoordt aan een aantal criteria. Validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, haalbaarheid, objectiviteit, authenticiteit en didactische relevantie zijn criteria die bijdragen aan de kwaliteit van de evaluatie.

Cursisten beschikken niet allemaal over dezelfde voorkennis en capaciteiten. Hou daar rekening mee in de evaluatie.

A. Validiteit

De evaluatie is valide in de mate dat ze meet wat zij zich voorneemt te meten. Om valide te zijn moet de evaluatie aan volgende voorwaarden voldoen:

- de combinatie van taak en tekst moet geschikt zijn om de (deel)vaardigheden te meten die men wil meten,
- de taalkaak moeten representatief zijn voor de behandelde leerinhoud,
- de taalkaak moet een aanvaardbare moeilijkheidsgraad hebben,
- wat je evalueert, moet voldoende ingeoeft zijn.

B. Betrouwbaarheid

De evaluatie is betrouwbaar in de mate dat ze niet afhankelijk is van toeval of externe factoren. Het moment van afname of correctie en de persoon die de cursist beoordeelt, mogen geen invloed hebben op de resultaten.

Een hoge betrouwbaarheid verkrijgt je door:

- nauwkeurige, duidelijke, ondubbelzinnige vragen te stellen,
- relatief veel vragen te stellen,
- te verbeteren met duidelijke en verantwoorde beoordelingscriteria,
- taaltaken voldoende gevarieerd aan te bieden,

- aan de cursist voldoende tijd te geven om de taak uit te voeren,
- voldoende evaluatiemomenten te voorzien.

C. Efficiëntie en haalbaarheid

Een evaluatietaak is haalbaar als hij efficiënt te ontwikkelen, af te nemen, te corrigeren en te scoren is. De evaluatietaak is didactisch relevant als ze bijdraagt tot het leerproces. De cursist moet uit de beoordeling iets kunnen leren.

Evaluatietaken moeten gericht zijn op de doelen van het leerproces. Cursisten krijgen kansen om hun vaardigheden te demonstreren en de evaluatie beperkt zich niet tot het herinneren van ingestudeerde feiten. Het oplossingsproces is prioritair, de oplossing komt op de tweede plaats. Hou hierbij wel rekening met het profiel van de Ligo cursisten, met hun laaggeschoolde achtergrond.

Evaluatie heeft ook een impact op het onderwijsproces van de leraar. Het is de bedoeling de resultaten te gebruiken om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Evaluatie informeert leraren over ondersteuning die (bepaalde) cursisten nodig hebben.

D. Objectiviteit

Elke cursist moet dezelfde kansen krijgen zonder invloed van individuele kenmerken, zoals motivatie, geslacht, culturele of sociaal-economische achtergrond.

Een basisprincipe in evalueren is: evalueren moet zo objectief mogelijk gebeuren, zodat elke leraar dezelfde cursist hetzelfde zou beoordelen. Er moeten duidelijke criteria opgesteld worden.

Bij een puur cijfermatige beoordeling van een cursist, hou je geen rekening met de factoren die tot dat resultaat hebben geleid. Niettemin, als leraar heb je de cursist geobserveerd en zijn evolutie gevolgd.

Deze waardevolle informatie kan mee opgenomen worden in de eindbeoordeling van de cursist, ook al boet de evaluatie dan aan objectiviteit in.

Het doel is om zo doordacht mogelijk te oordelen: volgens gemeenschappelijke normen maar ook met voldoende aandacht voor 'gezond verstand'.

E. Authenticiteit

De evaluatie is authentiek als de uit te voeren opdrachten relevant zijn voor levensecht taalgebruik. Authentieke taalgebruikssituaties en oefenkansen dragen bij tot de authenticiteit van de evaluatie.

Levensechte taken zijn motiverend en garanderen een betere transfer. Hierbij is het belangrijk dat de taken aansluiten bij de activiteiten die de cursisten in hun huidige en latere

leven zullen moeten uitvoeren. De tekstkenmerken, waarbinnen de basiscompetenties moeten worden behaald, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden.

F. Transparantie en voorspelbaarheid

De evaluatie moet transparant en voorspelbaar zijn, ze mag voor de cursisten geen verrassingen inhouden. De cursisten worden actief betrokken bij de evaluatie. De cursist moet leren zich bewust te worden van zijn sterktes en zwaktes. Hij moet ook leren hoe hij met zijn tekortkomingen kan omgaan, en hoe hij hiaten in het bereiken van de basiscompetenties kan wegwerken.

Daarom moet ze aan volgende voorwaarden voldoen:

- aansluiten bij de wijze van evalueren die de cursist gewoon is,
- de cursist heeft vooraf een duidelijk zicht op de doelen die geëvalueerd worden, op de manier waarop deze geëvalueerd worden en over criteria en standaarden die worden gehanteerd om prestaties te evalueren,
- de cursist weet wat de consequenties zijn van de behaalde resultaten.

G. Normering - eindbeoordeling

Om te vermijden dat de eindbeoordeling gelinkt is aan toeval kan je op verschillende momenten en op verschillende manieren testen. Betrek ook andere beoordelaars, personen of organisaties waar de cursist zijn taalleren heeft geoefend of verruimd.

De eindbeoordeling moet effectief gebaseerd zijn op de (objectieve) evaluatie van de basiscompetenties en er zijn duidelijke criteria per basiscompetentie.

Hiervoor moet de evaluatie aan volgende voorwaarden voldoen:

- verantwoorden waarom een bepaalde prestatie een bepaalde score haalt,
- verwijzen naar duidelijke scoring richtlijnen en beoordelingscriteria,
- elke basiscompetentie in meerdere taaltaken/rollen afnemen, eventueel met meerdere lesgevers en over langere tijd.

Bepaal duidelijk wat de cursisten volgens de basiscompetenties precies moeten kunnen en welke attitudes daarbij essentieel en relevant zijn. Criteria moeten rekening houden met de specifieke tekstkenmerken die van toepassing zijn in die fase van het traject. Dit wordt, in eenvoudige taal, meegedeeld aan de cursisten.

Door criteria te formuleren geef je aan wat belangrijk is om het leerdoel te bereiken. Cursisten weten daardoor waar ze zich moeten op focussen bij hun leren en wat hen helpt beter te leren. Dat verhoogt hun motivatie om te leren. Bovendien kunnen cursisten zichzelf op basis van criteria gemakkelijker feedback geven.

2.5.8.4. Hoe evalueren?

De overheid legt geen specifieke testen of evaluatiemanieren op. Het is aan de leraar om te bewijzen op welke basis de cursist werd geëvalueerd en al dan niet geslaagd werd bevonden. Bij elke evaluatie moet er voldoende aandacht zijn voor de gebruikte werkwijze: de evaluatie moet specifiek het doel testen en mag niet meerdere of andere vaardigheden vereisen waardoor het resultaat kan beïnvloed worden, bv. een mondelinge taak die wordt getest met een invuloefening (schriftelijke vaardigheden).

In de fase van instroom en plaatsing wordt bekeken over welke basis (kennis, vaardigheden en attitudes) de cursist reeds beschikt en wat hij wil leren. Plaatsingstoetsen vormen een instrument om, bij de start van een cursusmodule, het startniveau te bepalen.

Om het leerproces en de voortgang van cursisten te evalueren, kiezen we het beste voor de methode van **permanente evaluatie**. Bij permanente evaluatie beoordeelt de leraar regelmatig of cursisten voortgang maken met betrekking tot de doelstellingen.

Het evalueren kan gebeuren met specifiek daarvoor gebruikte taaltaken/testen of door observatie van de cursist in zijn taalleren. Er kan ook gewerkt worden met gedragsbeschrijvingen, checklists, beoordelingsschalen; voortgangsgesprekken, praktijkopdrachten, het samenstellen van een portfolio; het houden van zelfevaluatie, peerevaluatie of co-evaluatie.

Permanente evaluatie betekent niet dat steeds kleine deeltjes (aan)geleerd worden en meteen getest worden. De cursist moet grotere delen aankunnen, en verschillende vaardigheden met elkaar leren combineren.

Naast permanente evaluatie kunnen ook tussentijdse toetsen (gespreide evaluatie) en een eindtoets manieren zijn om te meten of cursisten de doelen bereikt hebben. Indien er gewerkt wordt met een eindtoets, dan steunt de beslissing in functie van certificering het beste ook op de resultaten van permanente evaluatie.

In een individueel gesprek kan het leerproces regelmatig besproken worden met de cursist.

2.5.8.5. Evaluatievormen

In het kader van breed evalueren is het belangrijk dat er gebruik wordt gemaakt van verschillende evaluatievormen, die een combinatie kunnen zijn van product- en procesevaluatie.

A. Observatie: in persoonlijke of groepsopdracht

Taalleren gebeurt al doende. Daarom is het logisch om de basiscompetenties te evalueren op momenten waarop de cursisten deze ten volle tonen. Observatie gebeurt het beste tijdens de lessen wanneer de cursisten zelfstandig, alleen of in groep werken. Door bewust

te observeren en luisteren krijg je meer zicht op de cursisten in je klas. Als leraar ga je tijdens dergelijke momenten observeren en feedback geven.

B. Co-evaluatie

Co-evaluatie waarbij leraar en cursisten samen evalueren impliceert een open sfeer van gelijkwaardigheid en respect naar elkaar toe. De leraar bepaalt, al dan niet samen met de cursisten, de criteria die gelden bij de evaluatie. De evaluatie gebeurt ook effectief samen.

We kunnen co-evaluatie op twee manieren vorm geven:

- mondeling aan de hand van vorderingsgesprekken, evaluatiegesprekken, feedbackgesprekken, ... tussen leraar en cursist,
- gebruik maken van observatielijsten waarbij de zienswijze van cursist en leraar naast elkaar wordt gelegd en samen besproken wordt.

Co-evaluatie kan ook aan bod komen bij buitenschoolse opdrachten.

C. Peerevaluatie

Bij peerevaluatie beoordelen de cursisten elkaars werk. Tijdens deze evaluatie kunnen de cursisten uitspraken doen over: een afgewerkt product, het samenwerken in de groep, de inbreng van mede-cursisten, een presentatie, ...

Cursisten kunnen elkaar evalueren. Houd hier zeker rekening met de draagkracht van de cursisten en weeg goed af of je deze vorm van evaluatie kan gebruiken. Net als bij zelfevaluatie is dit voor cursisten een leerproces dat geleidelijk moet opgebouwd worden.

Bij peerevaluatie kan zowel het product als het proces geëvalueerd worden. Producten worden aan de hand van een aantal criteria, die vooraf opgegeven zijn door de leraar of samen met de cursisten opgesteld, geëvalueerd. Mogelijk zijn er ook nog anderen die een evaluerende rol kunnen opnemen, bv. collega leraar, secretariaatsmedewerker, ...

D. Zelfevaluatie

Leren houdt in dat cursisten de mogelijkheid hebben om hun interesses, inzichten, gedrag, vaardigheden en attitudes, ... te ontplooien en bij te sturen. Cursisten moeten hun eigen leerproces en de daaraan gekoppelde vorderingen leren evalueren.

Zelfevaluatie helpt de cursist om zijn denkvaardigheden in verband met leren te ontwikkelen. Cursisten leren hun eigen capaciteiten en vooruitgang te beoordelen en hun leerproces mee in handen te nemen.

Zelfevaluatie moet 'dicht' bij de cursist blijven. Je kan een cursist stimuleren tot zelfevaluatie door hem op basis van vragen te laten reflecteren over een concrete opdracht die hij heeft uitgevoerd. Bv. Welke criteria heb je al bereikt, waaraan moet je nog werken? Stel ook vragen naar transfer bv. Gebruik je het in je dagelijks leven, waar?

Het is moeilijk voor cursisten om zichzelf realistisch te beoordelen, je bouwt zelfevaluatie daarom geleidelijk op via een bewuste en systematische aanpak.

De cursist moet uit de beoordeling iets kunnen leren, daarom is het essentieel feedforward en feedback te geven aan de cursist:

- door aan het begin van een evaluatietask een gesprek te hebben over de verwachtingen bij de evaluatietask,
- door een gecorrigeerde taak te bespreken en een foutenanalyse te maken: een goede bespreking beperkt zich niet tot het geven van de juiste oplossingen maar leert de cursisten ook waarom een antwoord juist of fout is.

E. Portfolio

Het portfolio is het werk van de cursist waarmee hij zijn ontwikkeling zichtbaar maakt. Het ondersteunt de cursist tot zelfevaluatie en reflectie. Het samenstellen van een portfolio impliceert keuzes maken en reflecteren bij deze keuzes, er wordt bewijs verzameld van de competenties die reeds ontwikkeld zijn. Deze evaluatievorm loopt over een langere periode waarbij de cursist een grote verantwoordelijkheid moet nemen over zijn leerproces.

Naargelang welk soort bewijsstukken er in het portfolio worden opgenomen, spreken we van verschillende soorten (bestwerkportfolio, procesportfolio, voortgangsportfolio, leerdoelenportfolio). De biografie groeit met de cursist mee doorheen de module(s), het is een persoonlijk leerdagboek dat door de cursist wordt opgebouwd.

Het portfolio geeft zowel de cursist als de leraar de mogelijkheid verschillende vormen van evaluatie overzichtelijk bij te houden. Als je tijdens het leerproces verschillende vormen van evaluatie gebruikt, heb je wellicht meer materiaal om een onderbouwde eindbeoordeling te maken.

F. Toets – taak - evaluatieopdracht

Een toets heeft zeker nog zijn plaats binnen het proces van breed evalueren. Het is een efficiënt inzetbaar instrument voor het meten van het niveau van een cursist, voor het optimaliseren van het instructieproces of het bepalen van de nodige ondersteuning. Net zoals bij alle andere evaluatievormen is het bij toetsen van belang de kwaliteit goed te bewaken.

Zoals in leeractiviteiten, grotere taakten aan verschillende basiscompetenties gewerkt kan worden, kan je in een geïntegreerde taak verschillende competenties evalueren.

G. Thuisopdracht – buitenschoolse opdracht

Een taak, spreken met andere mensen in reële situaties buiten de klas bevordert het taalleren. Evalueren van deze opdracht is essentieel in het leerproces van de cursist. Hiervoor is het nodig dat de taak met de leraar kan besproken worden, eventueel aan de hand van een geluidsopname of met feedback van de gesprekspartner buiten de klas.

H. Evaluatie door externe evaluatoren

Taalstages, kijkstages, werkplekleren zorgen voor authentieke contexten waarin de taal geoefend maar ook geëvalueerd kan worden. Je kan hiervoor de personen of organisaties waarmee de cursisten in contact komen, betrekken bij de evaluatie. Zij kunnen aangeven of de cursist bijvoorbeeld een boodschap goed kon overbrengen, een afspraak kon maken, ...

3. Situering, doelstellingen en moduleoverzichten

3.1. Situering leerplan

Dit leerplan is de concretisering van het opleidingsprofiel Nederlands tweede taal Richtgraad 2 Mondeling - AO BE 043⁹⁴ dat gerealiseerd werd door de ontwikkelcommissie binnen het kader van de opdracht van de minister. De commissie bestond uit een vertegenwoordiging van medewerkers uit de Ligo centra en de Federatie Ligo. De opleidingsprofielen beantwoorden aan de noodzaak om de verschillende beheersingsniveaus van elkaar te onderscheiden en te beschrijven. De modulaire structuur speelt in op de behoefte aan een flexibele organisatie van levenslang leren. Hierdoor kan tegemoetgekomen worden aan de individuele leerbehoeften van de cursisten.

3.1.1. ERK als referentiekader

De niveaubeschrijving en -indeling van de opleidingsprofielen komen overeen met de gelijknamige niveaus uit het ‘Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen’. De Nederlandse Taalunie verzorgde de officiële Nederlandse vertaling⁹⁵ van het ‘Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment’ dat in 2001 door de Raad van Europa werd gepubliceerd. De publicatie van de Nederlandse Taalunie beschrijft op alomvattende wijze wat taalleerders moeten leren om een taal te kunnen gebruiken voor communicatie en welke kennis en vaardigheden zij moeten ontwikkelen om daarbij doeltreffend te kunnen handelen.

Dit leerplan sluit aan bij het Europese referentiekader, maar hanteert **een eigen ordeningskader met een afzonderlijke vermelding van domeinen, rollen, tekstkenmerken en verwerkingsniveaus**. De opleidingen Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs zijn verdeeld in taalbeheersingsniveaus, ‘**richtgraden**’ genoemd (zie onderstaande tabel). Na de opleiding NT2 RG 2 Mondeling hanteert de cursist het Nederlands als onafhankelijk gebruiker, maar enkel voor de mondelinge vaardigheden.

⁹⁴ Zie hiervoor: Ligo, Centra voor Basiseducatie (2023), *Opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling basiseducatie (AO BE 043)*

⁹⁵ Zie hiervoor: Nederlandse Taalunie (2008), *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen*, p. 7

Europees referentiekader	Benamingen volwassenenonderwijs (alsook Ligo)	
Breakthrough A1	Richtgraad 1.1	Richtgraad 1
Waystage A2	Richtgraad 1.2	
Threshold B1 (Mondeling)	Richtgraad 2.1 (Mondeling)	Richtgraad 2 (Mondeling)
	Richtgraad 2.2 (Mondeling)	
	Richtgraad 2.3 (Mondeling)	
	Richtgraad 2.4 (Mondeling)	

3.1.2. NT2 binnen Ligo

Basiseducatie bevat 7 leergebieden. Het leergebied Nederlands tweede taal is er specifiek voor anderstalige cursisten die de Nederlandse taal willen leren. De leervragen van cursisten van deze doelgroep kunnen het leergebied NT2 overstijgen. Dit kan deels opgevangen worden door binnen de lessen NT2 aan sleutelcompetenties te werken, maar het kan ook noodzakelijk zijn hen door te verwijzen naar andere leergebieden of hen modules uit verschillende leergebieden (gelijktijdig) geïntegreerd aan te bieden.

Leergebieden basiseducatie
Alfabetisering Nederlands tweede taal
Nederlands
Nederlands tweede taal
Wiskunde
Maatschappijoriëntatie
Informatie- en communicatietechnologie
Talen

3.1.3. NT2 RG 2 Mondeling binnen het leergebied NT2

Het leergebied Nederlands Tweede Taal bestaat uit 2 opleidingen.

1. NT2 Richtgraad 1
2. NT2 RG 2 Mondeling

De **eerste** opleiding richt zich op zowel mondelinge als schriftelijke vaardigheden. Het eindniveau van deze opleiding richt zich op het Waystageniveau (A2).

De **tweede** opleiding richt zich uitsluitend op mondelinge vaardigheden. Het eindniveau van deze opleiding richt zich op het Thresholdniveau (B1).

Nr.	Opleidingen	Code	Lestijden	Niveau	Referentiekader
1	NT2 Richtgraad 1	AO BE 003	480u	R1	ERK
2	NT2 RG 2 Mondeling	AO BE 043	480u	R2	ERK

3.1.4. Clustering basiscompetenties tot modules

De basiscompetenties worden - op basis van een toenemende graad van complexiteit - geclusterd in modules, die samen een leertraject vormen. Elke module bevat een set van basiscompetenties (zie [3.2.1.](#)) die een samenhangend geheel vormen en markeert een afgeronde stap in de taalopleiding die tot certificering leidt.

De opleiding NT2 RG 2 Mondeling omvat acht modules die telkens twee mondelinge vaardigheden bevatten (luisteren en spreken/gesprekken voeren) met

- in de eerste vier modules de focus **op het persoonlijke domein**
 - NT2 - Threshold 1 Mondeling Persoonlijk module 1
 - NT2 - Threshold 1 Mondeling Persoonlijk module 2
 - NT2 - Threshold 2 Mondeling Persoonlijk module 1
 - NT2 - Threshold 2 Mondeling Persoonlijk module 2
- en in de laatste vier modules de focus **op het publieke domein**
 - NT2 - Threshold 3 Mondeling Publiek module 1
 - NT2 - Threshold 3 Mondeling Publiek module 2
 - NT2 - Threshold 4 Mondeling Publiek module 1
 - NT2 - Threshold 4 Mondeling Publiek module 2

Na de mondelinge modules NT2 Threshold kan de cursist ten behoeve van de rollen die bij zijn leerperspectief aansluiten

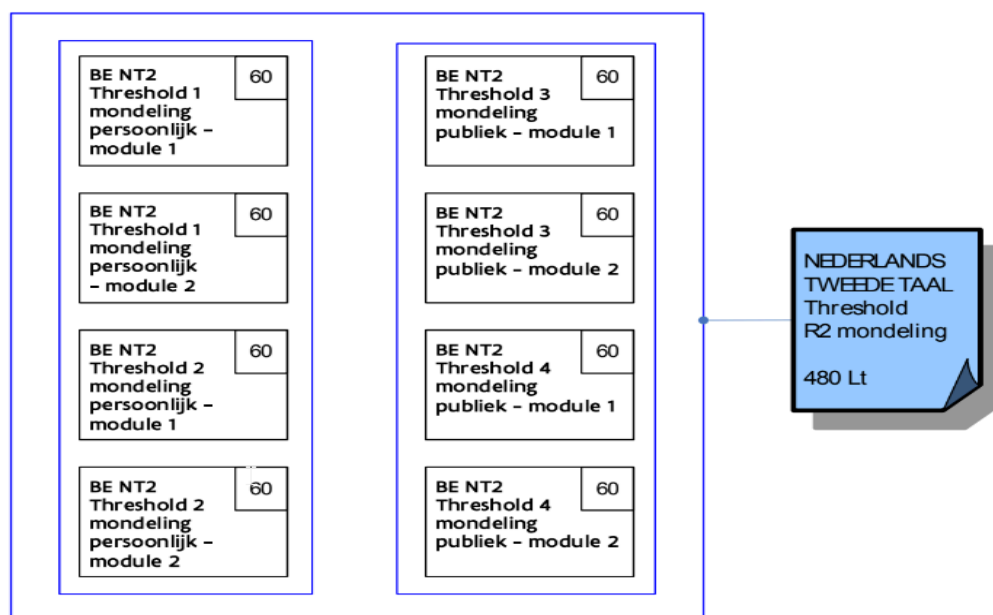
- de hoofdpunten verstaan van heldere spraak in standaardtaal over vertrouwde zaken binnen de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft, met inbegrip van korte, verhalende teksten,

- redelijk vloeiend een heldere beschrijving volhouden van verscheidene onderwerpen binnen het eigen interessegebied,
- een eenvoudig rechtstreeks gesprek beginnen, gaande houden en afronden over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn,
- gedeeltelijk herhalen wat iemand heeft gezegd om wederzijds begrip te bevestigen,
- gebruik maken van een breed scala van eenvoudige taal om zich te redden in de meeste situaties die in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft voorkomen,
- deelnemen aan een gesprek over vertrouwde onderwerpen, uiting geven aan persoonlijke meningen en informatie uitwisselen over onderwerpen die vertrouwd zijn, van persoonlijk belang zijn of betrekking hebben op domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft.

De opleiding NT2 RG 2 Mondeling omvat in totaal 480 lestijden. De volgende modules komen aan bod:

Naam	Code	Lestijden
NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 1	M BE 222	60
NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 2	M BE 223	60
NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 1	M BE 224	60
NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 2	M BE 225	60
NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 1	M BE 226	60
NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 2	M BE 227	60
NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 1	M BE 228	60
NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 2	M BE 229	60

Grafisch voorgesteld ziet het leertraject voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling er als volgt uit:

3.1.5. Instapvoorwaarden

De cursist beschikt over een deelcertificaat of een vrijstelling voor

- de modules NT2 Alfa Mondeling WS 5, NT2 Alfa Mondeling WS 6, NT2 Alfa Mondeling WS 7 en NT2 Alfa Mondeling WS 8,
- of de modules NT2 WS 1 Mondeling en NT2 WS 2 Mondeling,

of de cursist beschikt over

- het certificaat NT2 Alfa Mondeling Richtgraad 1,
- het certificaat NT2 Alfa Mondeling Richtgraad 1 & Schriftelijk Richtgraad 1.1.,
- of het certificaat NT2 Richtgraad 1,

of de cursist voldoet aan één van de overige toelatingsvoorwaarden voor sequentieel geordende modules uit het decreet 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

3.2. Bouwstenen opleiding NT2 RG 2 Mondeling

3.2.1. Leerplandoelstellingen: basiscompetenties

De **basiscompetenties** uit het opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling werden integraal opgenomen in dit leerplan. Ze vormen de **leerplandoelstellingen** voor de vaardigheden spreken/gesprekken voeren en luisteren. Een centrum moet de basiscompetenties met de cursisten **bereiken (resultaatsverplichting)**, m.a.w. dit zijn doelstellingen die geëvalueerd moeten worden. Het opleidingsaanbod NT2 moet cursisten in staat stellen het Nederlands te gebruiken waar ze het nodig hebben om zo hun doelen te bereiken. Daarom zijn de basiscompetenties in de opleidingsprofielen geformuleerd als **functionele taaltaken**. Ze beschrijven wat de cursisten moeten kunnen doen in bepaalde communicatieve situaties. De

operationele werkwoorden bevatten de kern van een taaltaak (bv. de cursist *vraagt* en *geeft* informatie,...).

3.2.1.1 Overzicht basiscompetenties

Hieronder volgen alle 18 basiscompetenties die bereikt moeten worden, eerst op het domein persoonlijk, vervolgens op het domein publiek, om te slagen en het eindcertificaat NT2 RG 2 Mondeling te behalen.

Luisteren	
Code	Basiscompetenties
	De cursist
BE 043 BC 120	- achterhaalt de hoofdgedachte in informatieve teksten* (structurerend*)
BE 043 BC 121	- zoekt specifieke informatie in informatieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 122	- achterhaalt de hoofdgedachte in narratieve teksten* (structurerend).
BE 043 BC 123	- begrijpt alle gegevens in prescriptieve teksten* (structurerend).
BE 043 BC 124	- vormt zich een mening over informatieve teksten (beoordelend*).
BE 043 BC 125	- vormt zich een mening over persuasieve teksten* (beoordelend).

Spreken/gesprekken voeren	
Code	Basiscompetenties
	De cursist
BE 043 BC 108	- vraagt en geeft informatie in informatieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 109	- vraagt en geeft informatie in prescriptieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 110	- geeft een instructie in prescriptieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 111	- verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 112	- verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend).

BE 043 BC 113	- geeft een samenvatting van informatieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 114	- geeft een samenvatting van narratieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 115	- brengt verslag uit over een gebeurtenis of een situatie in informatieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 116	- brengt verslag uit over een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend).
BE 043 BC 117	- verwoordt, gericht op een bekende taalgebruiker, een mening of een standpunt en stelt vragen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend).
BE 043 BC 118	- beschrijft een werkelijke of verbeelde gebeurtenis (structurerend).
BE 043 BC 119	- vertelt een verhaal (structurerend).

Verderop in het leerplan (zie [3.3.](#)) vind je de verdeling van de basiscompetenties per module. Toch willen we nu al meegeven dat **in elke module aan alle basiscompetenties gewerkt kan worden, maar enkel de per module opgelijste basiscompetenties geëvalueerd moeten worden.** In wat volgt gaan we dieper in op de onderdelen van de basiscompetenties die een rol spelen in de operationalisering en de evaluatie van de basiscompetenties.

3.2.1.2. Tekstkenmerken

Deze basiscompetenties (de leerplandoelstellingen) moeten samen met de tekstkenmerken gelezen worden, want deze bepalen de moeilijkheidsgraad. De tekstkenmerken lijsten op aan welke criteria de beluisterde en de geproduceerde teksten moeten voldoen, alsook de gevoerde gesprekken.

De tekstkenmerken vertellen iets over...

- het onderwerp van de tekst,
- de taalgebruikssituatie,
- de structuur, de samenhang en de lengte van de tekst,
- de gebruikte woordenschat en taalvariëteit,
- de uitspraak en prosodie en
- het tempo en de vlotheid.

Er werd in het opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling gekozen voor **één set aan tekstkenmerken** per vaardigheid, dus **een voor luisteren en een voor spreken/gesprekken voeren**. De tekstkenmerken evolueren niet gedurende het opleidingsprofiel. Ze gelden voor elke module binnen de opleiding NT2 RG 2 Mondeling. De lat ligt dus van bij de aanvang van de opleiding op het eindniveau.

Toch staat ook in het opleidingsprofiel dat de **tekstkenmerken als deel van de basiscompetenties gelezen worden op het niveau van de opleiding (het eindcertificaat) en niet op het niveau van de module (en dus niet op het niveau van het deelcertificaat)**. Dit betekent dat de cursist wel kan slagen voor een module als de geproduceerde tekst of het gevoerde gesprek nog niet de gewenste tekstkenmerken heeft of de tekstkenmerken van de luistertekst nog te hoog gegrepen zijn. **De cursist moet enkel aantonen dat alle criteria gehaald werden om het eindcertificaat te behalen.** Deze keuze werd gemaakt om Ligo cursisten alle kansen te geven om te blijven oefenen en te groeien naar dit eindniveau. Om dit mogelijk te maken staan er ook geen volgorde-relaties tussen de modules (d.z. pijlen).

Dit maakt het voor de leraar natuurlijk niet evident om de mate van groei van de cursisten per module vast te stellen, alsook om de cursist in de juiste module te plaatsen. Daarom heeft de leerplancommissie **ook per domein en per module een suggestie rond werken met de tekstkenmerken** uitgewerkt die een stijgende mate aan complexiteit in zich vervat om de cursist stapsgewijs naar het eindniveau te brengen. (zie [3.3.](#) en het servicedocument⁹⁶)

3.2.1.3. Domeinen en rollen

A. Domeinen

Functionele taaltaken vinden plaats binnen een domein. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat bij veel situaties meer dan één domein betrokken kan zijn. Uitgangspunt zijn de vier domeinen uit het 'Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen' ERK p. 44-45⁹⁷.

- **het persoonlijke domein**, waarin de betrokkene als privépersoon leeft, met aandacht voor het huiselijke leven met familie en vrienden, en zich overgeeft aan individuele activiteiten zoals lezen voor zijn of haar plezier, een dagboek bijhouden, zich wijden aan een speciale belangstelling of hobby, enzovoort,
- **het publieke domein**, waarin de betrokkene optreedt als lid van de samenleving in het algemeen, of van een bepaalde organisatie, en zich bezighoudt met uiteenlopende transacties voor uiteenlopende doeleinden,
- het professionele domein, waarin de betrokkene zijn werk doet of beroep uitoefent;
- het educatieve domein, waarin de betrokkene zich bezighoudt met een georganiseerde vorm van leren, in het bijzonder (maar niet noodzakelijkerwijs) binnen een onderwijsinstelling.

De leerplandoelstellingen van de opleiding NT2 RG 2 Mondeling worden **enkel geoperationaliseerd binnen het persoonlijke en het publieke domein**. Zoals aangegeven moeten cursisten de 18 basiscompetenties eerst behalen op het persoonlijke domein en

⁹⁶ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

⁹⁷ Zie hiervoor: Nederlandse Taalunie (2008), *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen*

vervolgens op het publieke domein. Dit speelt, naast de tekstenmerken, ook een rol in de operationalisering en de evaluatie van de basiscompetenties.

In het opleidingsprofiel werd gekozen voor de mogelijkheid om de basiscompetenties eerst te behandelen **binnen het persoonlijke domein**, omdat - gezien de aard van het domein - de cursist bij het luisteren, het spreken en het voeren van gesprekken in interactie treedt met **bekenden** die eerder geneigd zijn om **voldoende ondersteuning** te bieden. Een bekende taalgebruiker is een persoon met wie men geregeld communiceert: bijvoorbeeld een familielid, een vriend, de juf van je kind, een collega op het werk, etc.

Vervolgens kunnen de basiscompetenties opnieuw aangeleerd worden **in het publieke domein**, waar de interactiepartners - opnieuw gezien de aard van het domein - zowel bekenden als **onbekenden kunnen zijn, waarbij deze laatsten minder** geneigd zullen zijn om **ondersteuning** te bieden. Een onbekende taalgebruiker is een persoon die men niet of nauwelijks kent: bijvoorbeeld de loketbediende in het station, de ambtenaar in het gemeentehuis, enz.

Ook hier zit een toenemende graad van complexiteit die moet meegenomen worden in de operationalisering en de evaluatie van de basiscompetenties.

Schematisch:

Domein	Persoonlijk				Publiek			
Richtgraad	Threshold 1 = RG 2.1		Threshold 2 = RG 2.2		Threshold 3 = RG 2.3		Threshold 4 = RG 2.4	
Module	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2
Ondersteuning bij spreken/gesprekken voeren & Luisteren	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	weinig	weinig	weinig	weinig
Bekende of onbekende gesprekspartner(s)	bekende	bekende	bekende	bekende	bekende en onbekende	bekende en onbekende	bekende en onbekende	bekende en onbekende

B. Rollen

‘Rollen’ zijn functies die iemand in het dagelijks leven in de bovenstaande domeinen op zich neemt, en waarvoor specifieke kennis van het Nederlands nodig is. Ligo wil impact realiseren door de cursist te versterken in de rollen die deze opneemt of zal opnemen (zie [1.1.1.](#)) Referentie zijn de rollen die in eerdere leerplannen en opleidingsprofielen NT2 (Alfa) werden gehanteerd⁹⁸.

- Beheerder huisvesting en gezinsadministratie
- Consument
- Cursist/student

⁹⁸ Zie hiervoor: VOCVO et. al. (2015), *Opleidingsprofiel Basiseducatie NT2 Alfa Mondeling Richtgraad 1 (AO 041)*, p. 8

- Vrijtijdsbesteder
- Opvoeder
- Werkende
- Werkzoekende
- ...

Deze lijst is niet limitatief; er volgt immers na de achtste rol een beletselteken. Naast de acht opgesomde rollen kunnen voor bepaalde cursisten andere rollen relevant zijn, zoals de rol van verkeersgebruiker of ondernemer.

Per domein wordt er aan ten minste twee rollen die voor de cursist relevant zijn, gewerkt.

De keuze van de rollen is vrij, maar zal voor een groot deel bepaald worden door de rollen die de cursist op zich neemt/moet nemen. (zie [2.5.1.](#))

3.2.1.4. Tekstsoorten

In de basiscompetenties wordt ook aangegeven met welke tekstsoort de cursisten een taalkaak moeten kunnen uitvoeren. Met **‘tekst’** wordt hier bedoeld: elke boodschap die door de taalgebruiker productief (hier: spreken/gesprekken voeren) of receptief (hier: luisteren) verwerkt wordt. Het begrip tekst verwijst binnen dit leerplan dus naar **gesproken boodschappen**.

Teksten kunnen op grond van inhoudelijke verwantschap worden gegroepeerd tot tekstsoorten. We kunnen vijf soorten onderscheiden: informatieve, prescriptieve, narratieve, persuasieve en artistiek-literaire teksten. Deze tekstsoorten worden gedefinieerd op basis van hun meest dominante kenmerk.

Elke basiscompetentie van NT2 RG 2 Mondeling bevat slechts één tekstsoort en geen teksttypes. Teksttypes worden in de basiscompetenties enkel opgenomen als ze bereikt en geëvalueerd moeten worden. Dit is bij NT2 RG 2 Mondeling niet het geval. **De keuze van teksttype om de tekstsoort te operationaliseren is dus vrij.** Om de tekstsoorten te verduidelijken volgen hier **enkele voorbeelden van teksttypes** bij de tekstsoorten.

Tekstsoort	Omschrijving	Voorbeelden van teksttypes
Informatieve teksten	het overbrengen van informatie	documentaire, (telefoon)gesprek, interview, mededeling, nieuwsitem, uiteenzetting, schema, tabel, verslag, factuur, website, artikel, brief, e-mail, folder, formulier
Prescriptieve teksten	het rechtstreeks sturen van het	publieke aankondiging, instructie, waarschuwing,

	handelen van de ontvanger	richtlijnen, regels, gebruiksaanwijzing, handleiding, opschrift
Persuasieve teksten	het aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening	commentaar, discussie, oproep, reclameboodschap, debat, betoog, (verkiezings-)propaganda, pamflet
Narratieve teksten	het verhalend weergeven van feiten en gebeurtenissen	(ingesproken) dagboek, film, luisterboek, reportage, (reis)verhaal, podcast, lied relaas
Artistiek-literaire teksten	expliciete aanwezigheid van een esthetische component	gedicht, chanson/lied, toneel, kortverhaal, roman

Binnen de opleiding NT2 RG 2 Mondeling worden **enkel informatieve, prescriptieve, persuasieve en narratieve teksten** binnen de basiscompetenties vermeld.

Ook hier werd in het **opleidingsprofiel** bij de verdeling van de basiscompetenties over de modules gekozen voor een **toenemende mate aan complexiteit in de tekstsoorten**.

- In **Threshold 1 Persoonlijk** komen de **informatieve** en de **prescriptieve** teksten aan bod. De cursisten zijn vanuit NT2 (Alfa) Richtgraad 1 reeds vertrouwd met deze tekstsoorten.
- In **Threshold 2 Persoonlijk** komen eerst de **narratieve** en dan de **persuasieve** tekstsoorten aan bod. Beide tekstsoorten zijn minder vertrouwd en vergen vanuit hun inherente doel - d.i. respectievelijk het verhalend weergeven van gebeurtenissen en het aanzetten tot handelen of het vormen van een mening, of dergelijke tekstsoorten beluisteren - hogere eisen qua tekstkenmerken.
- **Deze verdeling van de basiscompetenties en dus ook de tekstsoorten is gelijklopend in Threshold 3 & 4 maar dan gesitueerd binnen het publieke domein.**

Schematisch voor luisteren (zie vetgedrukt)

Domein	Persoonlijk				Publiek			
Richtgraad	Threshold 1 = RG 2.1		Threshold 2 = RG 2.2		Threshold 3 = RG 2.3		Threshold 4 = RG 2.4	
Module	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2
luisteren	Specifieke informatie zoeken in informatieve teksten (structurerend) alle gegevens begrijpen in prescriptieve teksten (structurerend)	de hoofdgedachte achterhalen in informatieve teksten (structurerend) zich een mening vormen over informatieve teksten (beoordelend)	de hoofdgedachte achterhalen in narratieve teksten (structurerend)	zich een mening vormen over persuasieve teksten (beoordelend)	Specifieke informatie zoeken in informatieve teksten (structurerend) alle gegevens begrijpen in prescriptieve teksten (structurerend)	de hoofdgedachte achterhalen in informatieve teksten (structurerend) zich een mening vormen over informatieve teksten (beoordelend)	de hoofdgedachte achterhalen in narratieve teksten (structurerend)	zich een mening vormen over persuasieve teksten (beoordelend)

Schematisch voor spreken/gesprekken voeren (zie vetgedrukt)

Domein	Persoonlijk				Publiek			
Richtgraad	Threshold 1 = RG 2.1		Threshold 2 = RG 2.2		Threshold 3 = RG 2.3		Threshold 4 = RG 2.4	
Module	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2
spreken/ gesprekken voeren	Informatie vragen en geven in prescriptieve teksten (structurerend) Een instructie geven in prescriptieve teksten (structurerend) informatie vragen en geven in informatieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van informatieve teksten (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend) Verslag uitbrengen over een gebeurtenis of een situatie in informatieve teksten (structurerend)	verslag uitbrengen van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis beschrijven (structurerend) een samenvatting geven van narratieve teksten (structurerend)	een verhaal vertellen (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend) Gericht op een bekende taalgebruiker een mening of een standpunt verwoorden en vragen stellen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend)	Informatie vragen en geven in prescriptieve teksten (structurerend) Een instructie geven in prescriptieve teksten (structurerend) informatie vragen en geven in informatieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van informatieve teksten (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend) Verslag uitbrengen over een gebeurtenis of een situatie in informatieve teksten (structurerend)	verslag uitbrengen van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis beschrijven (structurerend) een samenvatting geven van narratieve teksten (structurerend)	een verhaal vertellen (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend) Gericht op een bekende taalgebruiker een mening of een standpunt verwoorden en vragen stellen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend)

3.2.1.5. Verwerkingsniveaus

Het verwerkingsniveau van een taaltaak is, naast de tekstsoorten en de tekstkenmerken, een van de bepalende factoren van de moeilijkheidsgraad. **Het verwerkingsniveau is het niveau waarop de cursisten de informatie in een taaltaak moeten verwerken.** Soms moeten ze de informatie in een tekst gewoon begrijpen of weergeven. Soms gaat de informatieverwerking verder dan louter begrip of weergave en moet de cursist iets met de informatie doen (bv. de volgorde veranderen, structureren, enz.) of dient er een mening te worden gevormd.

In de opleidingsprofielen NT2 onderscheiden we vier verwerkingsniveaus: kopiëren, beschrijven, structureren en beoordelen, waarvan het volgende niveau telkens het voorafgaande insluit.

Verwerkings-niveau	Omschrijving	Voorbeelden
kopiëren	geboden informatie letterlijk weergeven	
beschrijven	geboden informatie in grote lijnen achterhalen, of ook: ze op een dergelijke wijze te horen of te lezen geven	invullen, globaal weergeven, beschrijven, navertellen, een kookprogramma bekijken om een gerecht klaar te maken, genietend luisteren
structureren	de informatie achterhalen en op persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen, of ook: ze op een dergelijke wijze te horen of te lezen geven	ordenen, rangschikken, een programma bekijken om het dan samen te vatten
beoordelen	de informatie achterhalen en op persoonlijk wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen, of ook: ze op een dergelijke wijze te horen of te lezen geven	beoordelen, (be)argumenteren

Binnen de opleiding NT2 RG 2 Mondeling moeten de tekstsoorten verbonden met de basiscompetenties **op structurerende of beoordelende wijze worden verwerkt.**

Opnieuw werd in het opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling bij de verdeling van de basiscompetenties over de modules gekozen voor een toenemende mate aan complexiteit in de verwerkingsniveaus:

- In **Threshold 1 module 2 Persoonlijk** komt het verwerkingsniveau ‘**beoordelend**’ eerst in het luisterdoel ‘een mening vormen over informatieve teksten’ aan bod.

- In **Threshold 2 module 2 Persoonlijk** wordt het verwerkingsniveau **‘beoordelend’** bij **zowel het luisterdoel** ‘een mening vormen over persuasieve teksten’ **als bij het spreekdoel** ‘gericht op een bekende taalgebruiker een mening of een standpunt verwoorden en vragen stellen naar diens beleving in persuasieve teksten’ aan bod.
- Deze verdeling van de basiscompetenties en hun verwerkingsniveaus zijn gelijklopend in Threshold 3 & 4.

De **motivatie** achter deze beslissing is de volgende:

- Ten eerste is de ontwikkelcommissie uitgegaan van het principe: **eerst receptief, dan productief**.
- Ten tweede heeft de ontwikkelcommissie de inschatting gemaakt dat het doorgaans **complex** is om zich een mening te vormen over **een persuasieve tekst**, dus deze te **beoordelen**, omdat deze - vanuit de eigenschappen van de tekst - juist de bedoeling heeft om te overtuigen.

Schematisch (zie vetgedrukt):

Domein	Persoonlijk				Publiek			
Richtgraad	Threshold 1 = RG 2.1		Threshold 2 = RG 2.2		Threshold 3 = RG 2.3		Threshold 4 = RG 2.4	
Module	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2
luisteren	Specifieke informatie zoeken in informatieve teksten (structurerend) alle gegevens begrijpen in prescriptieve teksten (structurerend)	de hoofdgedachte achterhalen in informatieve teksten (structurerend) zich een mening vormen over informatieve teksten (beoordelend)	de hoofdgedachte achterhalen in narratieve teksten (structurerend)	zich een mening vormen over persuasieve teksten (beoordelend)	Specifieke informatie zoeken in informatieve teksten (structurerend) alle gegevens begrijpen in prescriptieve teksten (structurerend)	de hoofdgedachte achterhalen in informatieve teksten (structurerend) zich een mening vormen over informatieve teksten (beoordelend)	de hoofdgedachte achterhalen in narratieve teksten (structurerend)	zich een mening vormen over persuasieve teksten (beoordelend)
Domein	Persoonlijk				Publiek			
Richtgraad	Threshold 1 = RG 2.1		Threshold 2 = RG 2.2		Threshold 3 = RG 2.3		Threshold 4 = RG 2.4	
Module	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2	Module 1	Module 2
spreken/ gesprekken voeren	Informatie vragen en geven in prescriptieve teksten (structurerend) Een instructie geven in prescriptieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van informatieve teksten (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend)	verslag uitbrengen van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis beschrijven (structurerend)	een verhaal vertellen (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend)	Informatie vragen en geven in prescriptieve teksten (structurerend) Een instructie geven in prescriptieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van informatieve teksten (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend)	verslag uitbrengen van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis beschrijven (structurerend)	een verhaal vertellen (structurerend) zijn beleving verwoorden en vragen naar de beleving van zijn gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend)

	informatie vragen en geven in informatieve teksten (structurerend)	Verslag uitbrengen over een gebeurtenis of een situatie in informatieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van narratieve teksten (structurerend)	Gericht op een bekende taalgebruiker een mening of een standpunt verwoorden en vragen stellen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend)	informatie vragen en geven in informatieve teksten (structurerend)	Verslag uitbrengen over een gebeurtenis of een situatie in informatieve teksten (structurerend)	een samenvatting geven van narratieve teksten (structurerend)	Gericht op een bekende taalgebruiker een mening of een standpunt verwoorden en vragen stellen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend)
--	--	---	---	--	--	---	---	--

3.2.2. Ondersteunende elementen, attitudes en sleutelcompetenties

Algemeen

Zoals aangegeven (zie [3.2.1.](#)) vormen de basiscompetenties (en hun onderdelen) de leerplandoelstellingen die ‘te bereiken’ zijn. Basiscompetenties zijn echter een geïntegreerd geheel van en een complex samenspel tussen vaardigheden, kennis, strategieën en attitudes. **De ondersteunende kennis, strategieën en attitudes zijn ‘na te streven’ en dus niet ‘te bereiken’.** Ze kunnen tijdens het leerproces geëvalueerd worden, maar zijn niet opgenomen in de evaluatie voor certificering. Ze leveren vaak bouwstenen aan die nodig zijn om bepaalde einddoelen te kunnen bereiken.

In de visie op het leerplan (zie [Hoofdstuk 1](#)) geven we aan dat het NT2-onderwijs in de lespraktijk een bredere invulling moet krijgen. We willen dan ook de **sleutelcompetenties** (zie [1.2.](#) en [2.5.6.](#)) in dit luik expliciet belichten. **Deze zijn eveneens ‘na te streven’, maar dus niet ‘te bereiken’.** Er is een inspanningsverplichting ten aanzien van de sleutelcompetenties, geen resultaatsverplichting zoals voor de basiscompetenties. De sleutelcompetenties dienen daarom niet geëvalueerd te worden.

Het leerplan maakt het volgende onderscheid:

- **De leerplandoelstellingen zijn productdoelen** (hier: **de basiscompetenties en hun onderdelen**, zie [3.2.1.](#)) en verwijzen naar wat een cursist moet kunnen.
- **De ondersteunende kennis, de leerstrategieën, de attitudes en de sleutelcompetenties zijn procesdoelen.** Deze geven aan wat de cursist kan inzetten om de productdoelen te realiseren. Beide (productdoelen en procesdoelen) zijn van elkaar te onderscheiden, maar niet te scheiden.

Ondanks het feit dat beide niet te scheiden zijn, worden de procesdoelen niet geëvalueerd. Ze zijn ‘na te streven’ (**inspanningsverplichting**). Wegens de specificiteit van de doelgroep van Ligo blijven deze doelen een hulpmiddel. De leraar moet nagaan wanneer en hoe het werken aan de procesdoelen zinvol is. Hoe belangrijk de ondersteunende kennis ook is, centraal staat de praktische taalvaardigheid van de cursist: wat de cursist met taal kan doen, is belangrijker dan wat de cursist erover weet.

Sleutelcompetenties kunnen op hun beurt een breed antwoord bieden op leervragen van de cursisten die verder gaan dan taal, zowel op groepsniveau als individueel. Er moet voortdurend aan gewerkt worden. Ze dragen bij tot de brede geletterdheid die noodzakelijk is om persoonlijk te ontwikkelen en bij te leren, alsook om te functioneren en participeren in de samenleving. (zie [1.2.](#))

3.2.2.1. Ondersteunende elementen

A. ondersteunende kennis

Voor een goede taakuitvoering zijn taalelementen zoals woordenschat, grammatica, uitspraak/prosodie, sociolinguïstische trefzekerheid*, thematische ontwikkeling, en coherentie* en cohesie* belangrijk. Deze elementen worden grotendeels impliciet verworven via interactie en andere verwerking van de talige input die in de leeractiviteiten vervat zitten. De selectie van de ondersteunende taalkenniselementen moet dus telkens gebeuren op basis van wat er voor de specifiek gekozen leeractiviteit uit de taalgebruikssituatie noodzakelijk is.

Hier komt de visie op het leerplan om de hoek kijken. De groepen die de opleiding NT2 Richtgraad 2 volgen, zullen immers cursisten met een NT2 Alfa-profiel en cursisten met een NT2-profiel bevatten, maar zoals aangegeven zijn dit geen scherp omlinjende profielen. Dé NT2-cursist en dé NT2 Alfa-cursist bestaat immers niet (zie [1.3.](#)).

Voor een deel van de groep zal gelden dat men vooral gericht is op wat er gezegd wordt en wat er van hen verlangd wordt. Veel minder op hoe het gezegd wordt. Voor een ander deel van de groep zal dit ook tot op zekere hoogte gelden, al zal er ook een deel zijn die enige ervaring heeft om op een zeker 'meta'-niveau met nieuwe taalsystemen om te gaan. Voor bepaalde taalelementen zal expliciete kennis dus voor (een deel van) de groep wel een handig hulpmiddel zijn.

De visie op het leerplan zegt hierover het volgende:

- Als **basisaanpak** kiezen we ervoor om de cursisten de ondersteunende kenniselementen **impliciet** te laten verwerven.
- Het expliciet leren van ondersteunende kenniselementen is natuurlijk evenzeer belangrijk. We zorgen voor **uitbreiding** en **differentiëren** naargelang de leerbehoeften van de cursisten.

Een overzicht van de ondersteunende kennis zoals geformuleerd in het opleidingsprofiel NT2 RG 2 Mondeling vind je in [bijlage B](#). didactische tips om hieraan te werken vind je in het servicedocument⁹⁹. Suggesties omtrent de specifieke invulling van deze kenniselementen naargelang de taaltaak vind je in de uitgewerkte lesvoorbeelden in het servicedocument¹⁰⁰.

⁹⁹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

¹⁰⁰ Zie hiervoor: idem als voetnoot 98

B. strategieën

Strategieën helpen een cursist een taaltaak gericht en efficiënter uit te voeren. Het zijn planmatige technieken, procedures en handelwijzen die elke taalgebruiker hanteert en die door onderwijs ontwikkeld en versterkt worden. Strategieën moeten in alle modules geïntegreerd worden. Er worden 2 soorten strategieën onderscheiden, namelijk leerstrategieën en communicatiestrategieën.

Leerstrategieën betreffen het leren in brede zin en het reflecteren over het eigen leren: het inschatten van eigen leerresultaten, eigen voorkennis oproepen en gebruik kunnen maken van hulpmiddelen. De cursist beschikt doorgaans over een 'kennis van de wereld', aangezien deze als volwassene op een eigen manier functioneert in de maatschappij. Voor uitbreiding hierop verwijzen we naar de sleutelcompetenties. (zie [2.5.6.](#), [bijlage C](#) en het servicedocument¹⁰¹)

De leerstrategieën specifiek voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling, alsook de uitbreiding hiervan via de sleutelcompetenties vind je in het servicedocument. Daar vind je ook didactische tips om hieraan te werken. Suggesties omtrent de specifieke invulling van deze leerstrategieën naargelang de taaltaak vind je in de uitgewerkte voorbeelden (zie servicedocument¹⁰²).

Communicatiestrategieën hebben betrekking op het sturen van de taaltaak. Ze stellen de cursist in staat om de communicatie tot stand te brengen, te onderhouden en recht te zetten, eventueel door compenserende maatregelen.

De communicatiestrategieën specifiek voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling vind je in [Bijlage C](#), alsook de uitbreiding hiervan via de sleutelcompetenties. Suggesties omtrent de specifieke invulling van deze communicatiestrategieën naargelang de taaltaak vind je in de uitgewerkte voorbeelden (zie servicedocument¹⁰³).

Naargelang de taaltaak zal de ene of de andere strategie meer nadruk krijgen. Een gedifferentieerde aanpak is aangewezen. De leraar moet afstand nemen van het eigen perspectief en zich zo goed mogelijk trachten in te leven in de leef- en denkwereld van de cursist.

3.2.2.2. Attitudes

Een attitude drukt een bereidheid uit om actie te ondernemen. Bij de uitvoering van de taaltaak zijn bepaalde attitudes onmisbaar. Het is aangewezen cursisten kansen te bieden attitudes te oefenen en te ontwikkelen. Attitudes worden dan ook gelinkt aan de

¹⁰¹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

¹⁰² Zie hiervoor: idem als voetnoot 100

¹⁰³ Zie hiervoor: idem als voetnoot 100

leeractiviteiten. De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op taaltaken en attitudes worden altijd geïntegreerd aangeboden.

De attitudes specifiek voor de opleiding NT2 RG 2 Mondeling vind je in [bijlage C](#), alsook de uitbreiding hiervan via de sleutelcompetenties. In deze bijlage vind je ook didactische tips om hieraan te werken. Suggesties omtrent de specifieke invulling van deze attitudes naargelang de taaltaak vind je in de uitgewerkte voorbeelden (zie servicedocument¹⁰⁴).

3.2.2.3. Sleutelcompetenties

Zoals aangegeven (zie [1.2.](#)) vinden sleutelcompetenties hun wortels in de definitie van geletterdheid¹⁰⁵. Ze vertalen de kern van de visie, de identiteit en de bestaansreden van de sector in een concrete, na te streven competentieverhoging bij de cursisten. Sleutelcompetenties zijn transfereerbaar en in veel situaties en contexten toepasbaar. Ze zijn ook multifunctioneel omdat je er verschillende doelen mee kan bereiken en diverse problemen mee kan aanpakken.

In het luik aanpak (zie [2.5.6.](#)) gaven we aan hoe we sleutelcompetenties met meerdere concrete leeractiviteiten en leerplandoelstellingen gaan verbinden. We integreren ze - impliciet of expliciet - in de lesactiviteiten. We kiezen gericht voor oefen- en werkvormen die automatisch sleutelcompetenties trainen, zoals werken met het VUT-model. De leraar moet tijdens een lesactiviteit sleutelcompetenties 'zien' en ze 'bespelen', naar cursisten kijken door de bril van de sleutelcompetenties en zo eventueel bijkomende leervragen ontdekken. Vanuit deze blik en analyse worden een aantal sleutelcompetenties geïntegreerd in het leerproces - individueel of groepsmatig, maar steeds op maat. Enkel door ook cyclisch te werken aan sleutelcompetenties, is er vooruitgang te boeken.

De sleutelcompetenties vind je in [Bijlage C](#), alsook hun mogelijke operationalisering. In deze bijlage vind je ook didactische tips om hieraan te werken. Suggesties omtrent de specifieke invulling van deze sleutelcompetenties naargelang de taaltaak vind je in de uitgewerkte voorbeelden (zie servicedocument¹⁰⁶).

¹⁰⁴ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

¹⁰⁵ Zie hiervoor: [Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#) (p. 7)

¹⁰⁶ Zie hiervoor: idem als voetnoot 103

3.3. Overzicht tekstkenmerken, basiscompetenties en operationalisering per module

3.3.1. Domein persoonlijk

Taalactiviteiten vinden plaats binnen de context van domeinen.

Voor de eerste vier modules van NT2 RG 2 Mondeling geldt het domein **persoonlijk**.

Over de **naamgeving van de modules** kan verwarring ontstaan, omdat in het opleidingsprofiel werd gekozen voor de benaming binnen het ERK en in volwassenenonderwijs over richtgraden gesproken wordt. De verschillende benamingen moet je als volgt lezen:

- NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 1 = NT2 RG 2.1 Mondeling Persoonlijk Module 1
- NT2 Threshold 1 Mondeling Persoonlijk Module 2 = NT2 RG 2.1 Mondeling Persoonlijk Module 2
- NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 1 = NT2 RG 2.2 Mondeling Persoonlijk Module 1
- NT2 Threshold 2 Mondeling Persoonlijk Module 2 = NT2 RG 2.2 Mondeling Persoonlijk Module 2

Het persoonlijke domein is het domein waarin de betrokkene als privépersoon leeft, met aandacht voor het huiselijke leven met familie en vrienden, en zich overgeeft aan individuele activiteiten zoals lezen voor zijn plezier, een dagboek bijhouden, zich wijden aan een speciale belangstelling of hobby, enzovoort.

Zoals aangegeven is er een set tekstkenmerken voor de volledige opleiding NT2 RG 2 Mondeling. Een algemeen overzicht van de tekstkenmerken voor luisteren en spreken/gesprekken voeren vind je terug in [bijlage A](#).

Om de sprong van NT2 Waystage 2 Mondeling (en NT2 Alfa Mondeling Richtgraad 1) naar NT2 Threshold 4 Mondeling niet te groot te maken werd gekozen om per domein een keuze in de tekstkenmerken te maken, zodanig dat de moeilijkheidsgraad geleidelijk stijgt.

De keuzes in tekstkenmerken op domein persoonlijk komen verderop terug bij [3.3.2. Domein publiek](#), maar met uitbreidingen die een hogere moeilijkheidsgraad in zich dragen. Voor een volledig overzicht van de suggesties rond de tekstkenmerken op domein persoonlijk versus deze op domein publiek verwijzen we jullie naar het servicedocument¹⁰⁷.

Uitgewerkte lesvoorbeelden per module vind je in het servicedocument¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

¹⁰⁸ Zie hiervoor: idem als voetnoot 106

3.3.1.1. NT2 Threshold 1 Mondeling Module 1 Persoonlijk (M BE 222, 60 lestijden)

Situering:

Na de module NT2 Threshold 1 Mondeling Module 1 Persoonlijk

- **zoekt de cursist specifieke gegevens in teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist deze specifieke gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **begrijpt de cursist alle gegevens in teksten die het handelen sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondigingen, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **vraagt en geeft de cursist informatie in teksten die het handelen sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondiging, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **geeft de cursist een instructie in teksten die het handelen van de gesprekspartner(s) sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondiging, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **vraagt en geeft de cursist informatie in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist deze gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren

bij BC 121:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - bij deelname aan gesprekken,
 - °zoals het verkrijgen van goederen en diensten (transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen)
 - °zoals het uitwisselen van informatie (feitelijke informatie ontdekken en doorgeven)
 - °via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft

- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

bij BC 123:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders,
 - °informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - breed scala** aan **eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Leerplandoelstellingen luisteren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist zoekt specifieke informatie in informatieve teksten (structurerend). BE 043 BC 121	- Rol opvoeder: De cursist luistert naar het weerbericht en zoekt informatie in het kader van een gezinsuitstap. - Rol werkzoekende: De cursist luistert naar een infosessie van de VDAB en haalt de hoofdpunten uit de uitleg. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist luistert naar een interview over een recente film en begrijpt de specifieke informatie.
De cursist begrijpt alle gegevens in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 123	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist luistert naar een kookprogramma en begrijpt alles. - Rol opvoeder: De cursist luistert naar audiovisuele fragmenten over verkeersveiligheid en begrijpt de verkeersregels. - Rol consument: De cursist luistert naar instructies van de dokter over hoe een medicijn te gebruiken.

Suggesties tekstenmerken spreken/gesprekken voeren specifiek
bij BC 109: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: <u>-bij deelname aan gesprekken.</u> °zoals het verkrijgen van goederen en diensten (transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen) °zoals het uitwisselen van informatie (feitelijke informatie ontdekken en doorgeven) °via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen • structuur/samenhang/lengte: een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen • woordenschat/taalvariëteit: breed scala aan eenvoudige taal om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich

begeeft

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,
- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

bij BC 110:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft

- **taalgebruikssituatie:**

- in een monoloog voor toehoorders,**

- °informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)

- **structuur/samenhang/lengte:**

- een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**

- breed scala** aan **eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,
- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

bij BC 108:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - **bij deelname aan gesprekken,**
 - °zoals persoonlijke conversaties: gevoelens uitdrukken en beantwoorden
 - °zoals het verkrijgen van goederen en diensten (transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen)
 - °zoals het uitwisselen van informatie (feitelijke informatie ontdekken en doorgeven)
 - °zoals interviewen of geïnterviewd worden (een voorbereide vragenlijst gebruiken en enig initiatief nemen)
 - °via telecommunicatie (routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen)
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist vraagt en geeft informatie in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 109	- Rol opvoeder : De cursist wisselt informatie uit over het gebruik van een medicijn met een bekende persoon. - Rol opvoeder : De cursist geeft informatie over verkeersregels en verkeersveiligheid, gericht naar de (mede)cursisten

	en vervolgens naar derden (kinderen) - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist vraagt en geeft informatie aan een vriend over hoe je een abonnement kan opzeggen.
De cursist geeft een instructie in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 110	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist geeft instructies aan zijn buurman bij het monteren van een kast. - Rol opvoeder: De cursist geeft instructies aan kinderen over verkeersregels en verkeersveiligheid. - Rol opvoeder: De cursist geeft instructies aan een medecursist (met een ouderrol) hoe kinderen veilig met sociale media kunnen omgaan.
De cursist vraagt en geeft informatie in informatieve teksten (structurerend). BE 043 BC 108	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist wisselt met de burens informatie uit over de gezondheidstoestand van zichzelf en de familie. - Rol werkzoekende: De cursist vraagt informatie aan een spreker van de VDAB tijdens een infosessie over sociale en reguliere economie - Rol werkzoekende: De cursist vraagt en geeft informatie tijdens een gesprek met een bemiddelaar van de VDAB over de opstart van een werktrajectbegeleiding. - Rol werkende: De cursist wisselt in een informeel gesprek met collega's informatie over het voorbije weekend uit.

3.3.1.2. NT2 Threshold 1 Mondeling Module 2 Persoonlijk (M BE 223, 60 lestijden)

Situering

Na de module NT2 Threshold 1 Mondeling Module 2 Persoonlijk

- **achterhaalt de cursist de hoofdgedachte in teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,..en **ordent de cursist de hoofdgedachte op een persoonlijke en overzichtelijke wijze**.

- **vormt de cursist zich een mening over teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,..De cursist gaat hierbij informatie achterhalen uit deze teksten, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.
- **geeft de cursist een samenvatting van teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...en ordent de cursist de samenvatting op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.
- **verwoordt de cursist de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...en ordent de cursist de eigen beleving en de vraagstelling op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.
- **brengt de cursist verslag uit van een gebeurtenis of een situatie in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...en ordent de cursist het verslag op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren

Bij BC 120:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - als toehoorder
 - °mededelingen en instructies begrijpen
 - °hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video)
 - in interactie
 - °bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) om het begrip te ondersteunen
 - °bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is
 - ° bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - korte** teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**

- eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie
- duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **tempo/vlotheid:**
-Bij het volgen van gesprekken (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
-Als toehoorder van boodschappen: langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**

Bij BC 124:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - als toehoorder:
 - °mededelingen begrijpen
 - °hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video)
 - in interactie:
 - °bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) om het begrip te ondersteunen
 - °bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is
 - °bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen
- **structuur/samenhang/lengte:**
korte teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie
 - duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **tempo/vlotheid:**
 - **Bij het volgen van gesprekken** (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
 - **Als toehoorder van boodschappen:** langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**

Leerplandoelstellingen luisteren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist achterhaalt de hoofdgedachte in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 120	- Rol opvoeder: De cursist luistert naar een fragment over straf of beloning en begrijpt de boodschap. - Rol consument: De cursist luistert naar de beschrijving van de woning van een medecursist of de leraar en kan zich een voorstelling maken van de woning. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist hoort informatie over vrijwilligerswerk en begrijpt de voorwaarden. - Rol werkende: De cursist bekijkt een beroepenfilm van de VDAB en kan hier de essentie uit halen.
De cursist vormt zich een mening over informatieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 124	- Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist luistert naar aanbevelingen van vaklui en kiest de beste oplossing. - Rol consument: De cursist luistert naar beschrijvingen van verschillende types woningen en kiest voor zichzelf de beste woning. - Rol verkeersgebruiker: De cursist luistert naar een nieuwsitem over het openbaar vervoer en vormt zich een mening over de kwaliteit ervan.

Suggesties tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren
Bij BC 113: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: - <u>in een monoloog voor toehoorders</u> ° informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding) ° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens

- bij deelname aan gesprekken

° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven

- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten, ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Bij BC 111:.

- ***onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders:
° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens
 - bij deelname aan gesprekken
° zoals persoonlijke conversaties (gevoelens uitdrukken en beantwoorden en relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden)
° zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)
° zoals het verkrijgen van goederen en diensten: transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen
° zoals discussies (formeel of informeel): meningen en reacties overbrengen (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)
° via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Bij BC 115:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders**
 - ° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens
 - bij deelname aan gesprekken**
 - ° zoals het verkrijgen van goederen en diensten: transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen
 - ° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven,
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die in de domeinen en rollen voorkomen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal

of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist geeft een samenvatting van informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 113	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan een vriend de weersvoorspelling voor het weekend. - Rol consument: De cursist vertelt over en geeft een beschrijving van de eigen woning. - Rol opvoeder: De cursist geeft uitleg aan een ouder over een volgende klasuitstap. - Rol werkende: De cursist vertelt over de eigen taken op het werk.
De cursist verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 111	- Rol consument: De cursist bespreekt met een vriend wat zijn wensen zijn bij de aankoop van een nieuwe computer. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist vertelt welke woning deze zoekt en de wensen zijn en vraagt naar de woonwensen van een medecursist. - Rol opvoeder: De cursist spreekt met een andere ouder over een systeem van carpoolen om de kinderen naar de sportclub te brengen. - Rol werkende: De cursist geeft de eigen mening over verschillende jobs en welke eigenschappen belangrijk zijn om deze job uit te oefenen en vraagt naar de beleving van een medecursist omtrent werk.

De cursist brengt verslag uit van een gebeurtenis of situatie in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 115	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt over een huwelijksfeest dat hij heeft bijgewoond. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist geeft informatie over een woning die werd bezocht of werd gezien op foto en geeft de eigen bevindingen mee. - Rol opvoeder: De cursist brengt aan een andere ouder verslag uit over een klasuitstap dat hij mee begeleid heeft. - Rol werknemer: De cursist brengt verslag uit over een interview met medecursist of een collega over het werk.
--	---

3.3.1.3. NT2 Threshold 2 Mondeling Module 1 Persoonlijk (M BE 224, 60 lestijden)

Situering

Na NT2 Threshold 2 Mondeling Module 1 Persoonlijk

- **achterhaalt de cursist de hoofdgedachte in teksten die feiten of gebeurtenissen verhalend weergeven** zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,...**en ordent de cursist de hoofdgedachte op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **brengt de cursist verslag uit van een gebeurtenis of situatie in teksten die deze feiten of gebeurtenissen verhalen weergeven** zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,...**en ordent de cursist dit verslag op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **beschrijft de cursist een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis en ordent de cursist deze beschrijving op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **geeft de cursist een samenvatting van teksten die feiten of gebeurtenissen verhalend weergeven** zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,..**en ordent de cursist deze samenvatting op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren	
Bij BC 122 • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: - <u>als toehoorder</u> ° de hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video) ° hoofdpunten en belangrijkste details in verhalen begrijpen - <u>in interactie</u> ° bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) (om het begrip te ondersteunen) • structuur/samenhang/lengte: korte teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang • woordenschat/taalvariëteit: - eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie - duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal • uitspraak/prosodie: - duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal • tempo/vlotheid: - Bij het volgen van gesprekken (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal - Als toehoorder van boodschappen: langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal	
Leerplandoelstellingen luisteren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationaliseringen
De cursist achterhaalt de hoofdgedachte in narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 122	- Rol cursist/student: De cursist luistert naar het levensverhaal van een medecursist en begrijpt het. - Rol consument: De cursist luistert naar een verhaal van de leraar over mobiele telefoons en achterhalen de hoofdgedachte.

	- Rol vrijtijdsbesteder : De cursist luistert naar een vakantieverhaal en begrijpt de hoofdlijnen.
--	--

Suggesties tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren

Bij BC 116

- **onderwerp**: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie**:
-in een monoloog voor toehoorders,
°ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld) en verslag uitbrengen van ervaringen
- **structuur/samenhang/lengte**:
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit**:
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie**:
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid**:
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 118

- **onderwerp**: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie**:
-in een monoloog voor toehoorders,
° ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld)
-bij deelname aan gesprekken

- ° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven,
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 114

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders, °
 - ° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens
 - ° informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)
 - bij deelname aan gesprekken
 - ° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,

- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist brengt verslag uit van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 116	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt over zijn reis met veel details. - Rol consument: De cursist brengt verslag uit over het eigen gebruik van de mobiele telefoon. De cursist brengt verslag uit over een bezoek aan een digipunt. - Rol werknemer: De cursist vertelt een verhaal over zijn eerste werkdag aan een vriend.
De cursist beschrijft een werkelijke of verbeelde gebeurtenis (structurerend) BE 043 BC 118	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan vrienden over een gekke droom. - Rol consument: De cursist beschrijft een werkelijke gebeurtenis waarin de eigen mobiele telefoon een hoofdrol speelt. - Rol opvoeder: De cursist vertelt aan medecursisten over hoe hij zijn kind ooit eens kwijtraakte op een strand.
De cursist geeft een samenvatting van narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 114	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan een vriend over een boek dat hij gelezen heeft. - Rol consument: De cursist geeft een samenvatting van het verhaal van de leraar over mobiele telefoons. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist geeft een samenvatting van een reisverhaal over een land dat hij heeft bezocht.

3.3.1.4. NT2 Threshold 2 Mondeling Module 2 Persoonlijk (M BE 225, 60 lestijden)

Situering

Na NT2 Threshold 2 Mondeling Module 2 Persoonlijk

- **vormt de cursist zich een mening over teksten die aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep, een pamflet, (verkiezings-)propaganda, reclameboodschap,...**De cursist gaat hierbij informatie achterhalen uit deze teksten, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.**
- **vertelt de cursist een verhaal en gaat dit verhaal op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen.**
- **verwoordt de cursist de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in teksten die aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep,...**De cursist verwoordt de beleving en de vraagstelling op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **verwoordt de cursist, gericht op een bekende taalgebruiker, een mening of een standpunt en stelt vragen naar diens beleving in teksten die aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep,...**De cursist gaat zowel voor het formuleren van de mening of standpunt als voor de vragen naar de gesprekspartner toe, informatie achterhalen, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstkenmerken luisteren
Bij BC 125: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: <u>-als toehoorder</u> ° hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video) <u>-in interactie:</u> ° bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) (om het begrip te ondersteunen) ° bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is ° bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds

gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen

- **structuur/samenhang/lengte:**
korte teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
- eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie,
- duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**
- **tempo/vlotheid:**
- **Bij het volgen van gesprekken** (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal
- **Als toehoorder van boodschappen**: langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal**

Leerplandoelstellingen luisteren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationaliseringen
De cursist vormt zich een mening over persuasieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 125	- Rol consument: De cursist kijkt en luistert naar promotiefilmpjes en beslist op basis hiervan over een uitstap. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist vormt zich een mening over een reclameboodschap, een oproep of een boodschap van algemeen nut over energiebesparing. - Rol cursist/student: De cursist kijkt naar een debat op de televisie en vormt er een mening over. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vormt zich een mening over de oefenkans Nederlands waar deze aan deelgenomen heeft.

Suggesties tekstenmerken spreken/gesprekken voeren

Bij BC 119

- **onderwerp**: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie**:

-in een monoloog voor toehoorders,

°ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld, verhalen vertellen)

- **structuur/samenhang/lengte:**
Een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die samenhangen en met elkaar verbonden zijn.
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:** .
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken tekst
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 112

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders:
 - ° pleidooi houden: meningen en redenen uitdrukken en kort toelichten
 - bij deelname aan gesprekken
 - ° zoals persoonlijke conversaties (gevoelens uitdrukken en beantwoorden en relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden)
 - ° zoals discussies (formeel of informeel): meningen en reacties overbrengen (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)
 - ° zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,
- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
- De cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken.

Bij BC 117

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft

- **taalgebruikssituatie:**

- in een monoloog voor toehoorders

- ° pleidooi houden: meningen en redenen uitdrukken en kort toelichten

- bij deelname aan gesprekken

- ° zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)
- ° zoals informele discussies (meningen en reacties overbrengen) (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)

- **structuur/samenhang/lengte:**

een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**

een **breed scala aan eenvoudige taal** om zich te redden in de meeste situaties die voorkomen in de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,
- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- op **begrijpelijke wijze doorpraten**, **ondanks** regelmatige **pauzes** voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken
- De cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken.

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist vertelt een verhaal (structurerend) BE 043 BC 119	- Rol opvoeder: De cursist vertelt over zijn kinderjaren aan zijn burens of medecursisten . - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan medecursisten hoe een buitenschoolse oefenkans Nederlands verlopen is - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan een vriend een liefdesverhaal.
De cursist verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend) BE 043 BC 112	- Rol consument: De cursist raadt een vriend een restaurant aan en vraagt hem of er geen andere goede restaurants zijn. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist verwoordt de eigen beleving van een buitenschoolse oefenkans Nederlands en vraagt naar de beleving van een medecursist die ook deelgenomen heeft. - Rol cursist/student: De cursist overtuigt een medecursist welke film ze samen zullen bekijken.
De cursist verwoordt, gericht op een bekende taalgebruiker, een mening of een standpunt en stelt vragen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 117	- Rol consument: De cursist geeft een mening over een product en probeert een bekende hiervan te overtuigen. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist verwoordt, gericht op medecursisten, de eigen mening omtrent beluisterde energietips en stelt vragen naar de mening van de medecursisten. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist geeft zijn mening over het nieuwe programma van het cultureel centrum en overtuigt zijn vriend om mee te gaan naar een aantal voorstellingen.

3.3.2. Domein publiek

Taalactiviteiten vinden plaats binnen de context van domeinen.

Voor de laatste vier modules van NT2 RG 2 Mondeling geldt het domein **publiek**.

Over de naamgeving van de modules kan verwarring ontstaan, omdat in het opleidingsprofiel werd gekozen voor de benaming binnen het ERK en in volwassenenonderwijs over richtgraden gesproken wordt. De verschillende benamingen moet je als volgt lezen:

- NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 1 = NT2 RG 2.3 Mondeling Publiek Module 1
- NT2 Threshold 3 Mondeling Publiek Module 2 = NT2 RG 2.3 Mondeling Publiek Module 2
- NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 1 = NT2 RG 2.4 Mondeling Publiek Module 1
- NT2 Threshold 4 Mondeling Publiek Module 2 = NT2 RG 2.4 Mondeling Publiek Module 2

Het publieke domein is het domein waarin de betrokkene optreedt als lid van de samenleving in het algemeen, of van een bepaalde organisatie, en zich bezighoudt met uiteenlopende transacties voor uiteenlopende doeleinden.

Zoals aangegeven in [3.3.1. Domein persoonlijk](#) werd er gekozen om per domein een keuze in de tekstkenmerken te maken, zodanig dat de moeilijkheidsgraad geleidelijk stijgt. De gemaakte keuzes in tekstkenmerken op domein persoonlijk komen hier terug, maar met uitbreidingen die een hogere moeilijkheidsgraad in zich dragen. **De uitbreidingen t.a.v. domein persoonlijk staan telkens cursief gedrukt.**

Voor een volledig overzicht van de keuzes op domein persoonlijk versus domein publiek verwijzen we jullie naar het servicedocument¹⁰⁹.

Uitgewerkte lesvoorbeelden per module vind je in het servicedocument¹¹⁰.

¹⁰⁹ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

¹¹⁰ Zie hiervoor: idem als voetnoot 108

3.3.2.1. NT2 Threshold 3 Mondeling Module 1 Publiek (M BE 226, 60 lestijden)

Situering

Na de module NT2 Threshold 3 mondeling Module 1 Publiek

- **zoekt de cursist specifieke gegevens in teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist deze specifieke gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **begrijpt de cursist alle gegevens in teksten die het handelen sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondiging, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **vraagt en geeft de cursist informatie in teksten die het handelen sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondiging, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **geeft de cursist een instructie in teksten die het handelen van de gesprekspartner(s) sturen**, zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, instructies, publieke aankondiging, waarschuwingen,...**en ordent de cursist de gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **vraagt en geeft de cursist informatie in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist deze gegevens op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren

bij BC 121:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**

-als toehoorder,

°hoofdpunten begrijpen in gesproken media (bv. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video)

°als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen

-in interactie,

°bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartners om het begrip te ondersteunen

°bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te verhogen

°bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en

herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is

- **structuur/samenhang/lengte:**
korte ***tot middellange*** teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
-eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie,
-duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **tempo/vlotheid:**
-**Bij het volgen van gesprekken** (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
-**Als toehoorder van boodschappen:** langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*

bij BC 123:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
-als toehoorder:
°mededelingen en instructies begrijpen
-in interactie,
°bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartners om het begrip te ondersteunen
°bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te verhogen
- **structuur/samenhang/lengte:**
korte ***tot middellange*** teksten met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
-eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie,
-duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **tempo/vlotheid:**
-**Bij het volgen van gesprekken** (in interactie: duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*)
-**Als toehoorder van boodschappen:** langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*

Leerplandoelstellingen luisteren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist zoekt specifieke informatie in informatieve teksten (structurerend). BE 043 BC 121	- Rol werknemer of ondernemer: De cursist luistert naar verkeersinformatie i.v.m. de bereikbaarheid van een klant. - Rol werkzoekende: De cursist luistert naar telefoongesprekken i.f.v. een sollicitatie en kan aangeven welk gesprek goed of minder goed verlopen is. - Rol cursist of vrijetijdsbesteder: De cursist luistert naar een mondelinge uitleg (uiteenzetting) over het bibliotheekreglement en kan zo een pasje aanvragen aan de hand van een formulier.
De cursist begrijpt alle gegevens in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 123	- Rol werkende: De cursist kijkt en luistert naar een filmpje over veiligheid op het werk en weet wat hij moet doen als er zich een gevaar voordoet. - Rol vrijetijdsbesteder: De cursist begrijpt alle gegevens in de mondelinge uitnodiging van de leraar voor deelname aan wandelyoga. De cursist begrijpt de instructies en uitleg tijdens de wandelyoga. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist kijkt en luistert naar een voorlichtingsfilmpje over energiebesparing en begrijpt hoe hij kan besparen.

Suggesties tekstenmerken spreken/gesprekken voeren
bij BC 109: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: <u>-bij deelname aan gesprekken,</u> °zoals het verkrijgen van goederen en diensten (transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen)

°zoals het uitwisselen van informatie (feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, *gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen*)

°via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen

- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen
- **uitspraak/prosodie:**
-in het algemeen verstaanbaar,
-intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
-ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
- **helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd** en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate aan nauwkeurigheid worden uitgelegd.
- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

bij BC 110:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
-in een monoloog voor toehoorders,
°informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)
°openbare mededelingen doen (kort en ingestudeerd)
°publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
-in het algemeen verstaanbaar,
-intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,

-ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- **helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd** en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate aan nauwkeurigheid worden uitgelegd.

- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

bij BC 108:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft

- **taalgebruikssituatie:**

- bij deelname aan gesprekken.**

- °zoals persoonlijke conversaties: gevoelens uitdrukken en beantwoorden en *relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden*

- °zoals het verkrijgen van goederen en diensten (transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen)

- °zoals het uitwisselen van informatie (feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, *gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen*)

- °zoals interviewen of geïnterviewd worden en enig initiatief nemen (*door spontaan vervolgvragen te stellen*)

- °via telecommunicatie (routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen)

- **structuur/samenhang/lengte:**

- een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**

- beschikt over **voldoende woorden** om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft*

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,

- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,

- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- **helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd** en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate aan nauwkeurigheid worden uitgelegd.

- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist vraagt en geeft informatie in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 109	- Rol consument: De cursist geeft informatie over een klacht en vraagt advies i.v.m. een medicijn bij de apotheker. - Rol vrijetijdsbesteder: De cursist geeft tips en instructies aan een andere cursist tijdens de wandelyoga. - Rol werkende: De cursist wisselt informatie uit met de personeelsverantwoordelijke over het arbeidsreglement: hoe moet je een dag sociaal verlof aanvragen?
De cursist geeft een instructie in prescriptieve teksten (structurerend). BE 043 BC 110	- Rol werkende of ondernemer: De cursist geeft de klant instructies over het gebruik van een toestel. - Rol ondernemer: De cursist geeft aan zijn medewerkers instructies over service na verkoop.
De cursist vraagt en geeft informatie in informatieve teksten (structurerend). BE 043 BC 108	- Rol opvoeder: De cursist wisselt bij de dokter informatie uit over de gezondheidstoestand van zijn kind. - Rol werkzoekende: De cursist stelt zich kandidaat voor een vacature tijdens een telefonisch gesprek met de werkgever. - Rol cursist/student: De cursist vraagt informatie over de toelatingsvoorwaarden van een CVO-opleiding en kan vragen over zijn studies beantwoorden. - Rol vrijetijdsbesteder: De cursist vertelt over de eigen ervaring met sportieve of mentaal ontspannende activiteiten.

3.3.2.2. NT2 Threshold 3 Mondeling Module 2 Publiek (M BE 227, 60 lestijden)

Situering

Na de module NT2 Threshold 3 Mondeling Module 2 Publiek

- **achterhaalt de cursist de hoofdgedachte in teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist de hoofdgedachte op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **vormt de cursist zich een mening over teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...**De cursist gaat hierbij informatie achterhalen uit deze teksten, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.**
- **geeft de cursist een samenvatting van teksten die informatie overbrengen**, zoals documentaires, (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, nieuwsitems, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist de samenvatting op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **verwoordt de cursist de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist de eigen beleving en de vraagstelling op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **brengt de cursist verslag uit van een gebeurtenis of een situatie in teksten die informatie overbrengen**, zoals (telefoon)gesprekken, interviews, mededelingen, uiteenzettingen, verslagen,...**en ordent de cursist het verslag op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstkenmerken luisteren
Bij BC 120: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: <u>-als toehoorder</u> °mededelingen en instructies begrijpen °hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video) °als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen <u>-in interactie</u> °bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) om het

begrip te ondersteunen

°bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is

°bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen

- **structuur/samenhang/lengte:**
korte ***tot middellange*** teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
-eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie
-duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **tempo/vlotheid:**
- Bij het volgen van gesprekken (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- Als toehoorder van boodschappen: langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*

Bij BC 124:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
-als toehoorder:
° mededelingen begrijpen
° hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video)
° *als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen*
-in interactie:
° bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) om het begrip te ondersteunen
° bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is
° bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen
- **structuur/samenhang/lengte:**

korte ***tot middellange*** teksten met een doorzichtige structuur en samenhang

- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie
 - duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **uitspraak/prosodie:**
 - duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
- **tempo/vlotheid:**
 - **Bij het volgen van gesprekken** (in interactie): duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*
 - **Als toehoorder van boodschappen:** langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal *of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)*

Leerplandoelstellingen luisteren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationaliseringen
De cursist achterhaalt de hoofdgedachte in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 120	- Rol cursist/student: De cursist luistert naar een uiteenzetting over verschillende opleidingsmogelijkheden en begrijpt ze globaal. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist achterhaalt de hoofdgedachte in een uitleg van een externe spreker van de huurdersbond - Rol werknemer/werkgever: De cursist luistert naar gesprekken tussen collega's over de vakantieregeling en begrijpt waarover het gaat.
De cursist vormt zich een mening over informatieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 124	- Rol werkzoekende: De cursist luistert naar een sollicitatiegesprek en geeft zijn mening over de geschiktheid van de kandidaat. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: de cursist vormt zich een mening over de kwaliteit en de houding van de eigen verhuurder, in het licht van de verkregen informatie van de huurdersbond. - Rol ondernemer: De cursist luistert naar een gesprek met een excuus over te laat komen en vormt zich een mening over dit excuus.

Suggesties tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren

Bij BC 113:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - in een monoloog voor toehoorders,
 - ° informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)
 - ° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens
 - ° *openbare mededelingen doen (kort en ingestudeerd)*
 - ° *publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)*
 - bij deelname aan gesprekken
 - ° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, *gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen*
- **structuur/samenhang/lengte:**
een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen
- **woordenschat/taalvariëteit:**
beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - *helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate aan nauwkeurigheid worden uitgelegd.*
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Bij BC 111:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**

-in een monoloog voor toehoorders:

°ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens

-bij deelname aan gesprekken

°zoals persoonlijke conversaties (gevoelens uitdrukken en beantwoorden en relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden)

°zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)

°zoals het verkrijgen van goederen en diensten: transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen

°zoals discussies (formeel of informeel): meningen en reacties overbrengen (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)

°via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen

- **structuur/samenhang/lengte:**

een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**

*beschikt over **voldoende woorden** om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft*

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,

- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,

- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- **helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd** en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate aan nauwkeurigheid worden uitgelegd.

- De cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken.

Bij BC 115:

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft

- **taalgebruikssituatie:**

-in een monoloog voor toehoorders,

° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens

° *publiek toespreken: een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd*

kan worden

-bij deelname aan gesprekken

° zoals het verkrijgen van goederen en diensten: transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen

° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, *gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen*

- **structuur/samenhang/lengte:**

een relatief **korte opsomming** van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die met elkaar verbonden zijn en samenhangen

- **woordenschat/taalvariëteit:**

*beschikt over **voldoende woorden** om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft*

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,

- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,

- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

- **helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd** en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate van nauwkeurigheid worden uitgelegd

- de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken)

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist geeft een samenvatting van informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 113	- Rol cursist/student: De cursist geeft de samenvatting van een getoond filmfragment aan een cursist die te laat is. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist geeft een samenvatting van de uitleg van de huurdersbond, waarbij vooral gefocust wordt op de elementen die voor de cursist zelf belangrijk zijn. - Rol werkzoekende: De cursist vertelt tijdens een sollicitatiegesprek over zijn werkervaring.

De cursist verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 111	- Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist kan in het immokantoor zijn wensen duidelijk maken i.v.m. een woning en checkt bij de makelaar of de wensen realistisch zijn volgens het beschikbare budget. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist verwoordt de wensen en noden rond de eigen woonsituatie en vraagt naar deze van de medecursisten. - Rol opvoeder: De cursist kan in een gesprek met de klasleerkracht vertellen hoe hij het gedrag van zijn kind ervaart en kan hierover ook vragen stellen aan de leerkracht.
De cursist brengt verslag uit van een gebeurtenis of situatie in informatieve teksten (structurerend) BE 043 BC 115	- Rol ondernemer: De cursist vertelt over zijn deelname aan een jaarbeurs aan zijn personeel. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist brengt verslag uit van een concreet probleem in de eigen huisvestingssituatie waarbij ook de eventuele acties die reeds werden ondernomen aan bod komen. - Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist geeft aan de politie een duidelijk verslag van het ongeval waarvan hij getuige was.

3.3.2.3. NT2 Threshold 4 Mondeling Module 1 Publiek (M BE 228, 60 lestijden)

Situering

Na NT2 Threshold 4 Mondeling Module 1 Publiek

- **achterhaalt de cursist de hoofdgedachte in teksten die feiten of gebeurtenissen verhalend weergeven** zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,...**en ordent de cursist de hoofdgedachte op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **brengt de cursist verslag uit van een gebeurtenis of situatie in teksten die deze feiten of gebeurtenissen verhalen weergeven** zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,...**en ordent de cursist dit verslag op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **beschrijft de cursist een werkelijke of ingebeelde gebeurtenis en ordent de cursist deze beschrijving op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**

- geeft de cursist een samenvatting van teksten die feiten of gebeurtenissen verhalend weergeven zoals een ingesproken dagboek, een film, een luisterboek, een reisverhaal, een relaas, een reportage, een verhaal,..en ordent de cursist deze samenvatting op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren

Bij BC 122

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - als toehoorder
 - ° de hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video)
 - ° hoofdpunten en belangrijkste details in verhalen begrijpen
 - ° als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen
 - in interactie
 - ° bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) (om het begrip te ondersteunen)
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - middellange* teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie
 - duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** of een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**
 - *figuurlijk taalgebruik* kan in de tekst aan bod komen
- **uitspraak/prosodie:**
 - duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** of een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**
- **tempo/vlotheid:**
 - Bij het volgen van gesprekken (in interactie: duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**)
 - Als toehoorder van boodschappen: langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**

Leerplandoelstellingen luisteren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist achterhaalt de hoofdgedachte in narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 122	- Rol werkzoekende: De cursist kijkt en luistert naar een reportage over een firma/fabriek en weet waar het over gaat. - Rol cursist: De cursist luistert naar anekdotes over de kindertijd van anderen en achterhaalt de hoofdgedachte. - Rol opvoeder: De cursist luistert naar het vakantieverhaal dat een andere ouder vertelt aan de schoolpoort. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist luistert naar de beknopte inhoud van geplande theatervoorstellingen in het cultureel centrum in de buurt en begrijpt waarover het gaat. De cursist gaat naar een theatervoorstelling en begrijpt waarover het gaat.

Suggesties tekstenmerken spreken/gesprekken voeren
Bij BC 116 • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: <u>-in een monoloog voor toehoorders.</u> °ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld) en verslag uitbrengen van ervaringen °<i>publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)</i> • structuur/samenhang/lengte: <i>langere zinnen die tot een samenhangend geheel worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijswwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.</i> • woordenschat/taalvariëteit: <i>goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft</i> • uitspraak/prosodie:

- in het algemeen verstaanbaar,
- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - *redelijk vloeiend*
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 118

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - **in een monoloog voor toehoorders,**
 - ° ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld) en verslag uitbrengen van ervaringen
 - ° *publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)*
 - **bij deelname aan gesprekken**
 - ° zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, *gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen*
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - langere zinnen** die tot een samenhangend geheel worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijswwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.*
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - goede beheersing van een woordenschatbereik** met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft*
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - *redelijk vloeiend*
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 114

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
 - **in een monoloog voor toehoorders,**
 - ° ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens
 - ° informatie geven (gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding)
 - ° *openbare mededelingen doen (kort en ingestudeerd)*
 - ° *publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)*
 - **deelname aan gesprekken**
 - ° zoals het uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, gedetailleerde informatie verkrijgen en opvolgen
- **structuur/samenhang/lengte:**
 - langere zinnen die tot een samenhangend geheel worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijswwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.*
- **woordenschat/taalvariëteit:**
 - goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft*
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - *redelijk vloeiend*
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren	
Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist brengt verslag uit van een gebeurtenis of een situatie in narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 116	- Rol werkzoekende: De cursist vertelt aan de trajectbegeleider anekdotes over wat hij in sollicitatiegesprekken heeft meegemaakt. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt over een theatervoorstelling die door de cursist werd bijgewoond. - Rol cursist/student: De cursist vertelt een grappige anekdote over zijn land in de klas. - Rol cursist/student: De cursist vertelt anekdotes uit de eigen kindertijd.
De cursist beschrijft een werkelijke of verbeelde gebeurtenis (structurerend) BE 043 BC 118	- Rol ondernemer: De cursist legt uit waarop je moet letten als je zaken doet met andere culturen en illustreert dit met concrete voorbeelden. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt over een concert of theatervoorstelling die vroeger door de cursist werd bijgewoond. De cursist fantaseert over de inhoud van een theatervoorstelling a.d.h.v. foto's. - Rol cursist/student: De cursist vertelt aan medecursisten hoe een traditioneel feest in zijn land van herkomst gevierd wordt. - Rol cursist/student: De cursist vertelt over de eigen kindertijd.
De cursist geeft een samenvatting van narratieve teksten (structurerend) BE 043 BC 114	- Rol cursist/student: De cursist vertelt aan de klas over een verhaal dat hij gelezen heeft of geeft een samenvatting van een relaas van een medecursist. - Rol vrijtijdsbesteder: De cursist vertelt aan een medecursist de beknopte inhoud van een geplande theatervoorstelling in het cultureel centrum in de buurt. - Rol opvoeder: De cursist vertelt op het oudercontact over de fantasie van zijn kind.

3.3.2.4. NT2 Threshold 4 Mondeling Module 2 Publiek (M BE 229, 60 lestijden)

Situering

Na NT2 Threshold 4 Mondeling Module 2 Publiek

- **vormt de cursist zich een mening over teksten die aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep, een pamflet, (verkiezings-)propaganda, reclameboodschap,...**De cursist gaat hierbij informatie achterhalen uit deze teksten, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.**
- **vertelt de cursist een verhaal en gaat dit verhaal op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen.**
- **verwoordt de cursist de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in teksten die aanzetten tot handelen of de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep,...**De cursist verwoordt de beleving en de vraagstelling op een persoonlijke en overzichtelijke wijze.**
- **verwoordt de cursist, gericht op een bekende taalgebruiker, een mening of een standpunt en stelt vragen naar diens beleving in teksten die aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening** zoals een betoog, commentaar, een debat, een discussie, een oproep,...**De cursist gaat zowel voor het formuleren van de mening of standpunt als voor de vragen naar de gesprekspartner toe, informatie achterhalen, op persoonlijke wijze ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.**

Leerplandoelstellingen:

Suggesties tekstenmerken luisteren
Bij BC 125: • onderwerp: vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft • taalgebruikssituatie: -als toehoorder ° hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video) ° <i>als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen</i> -in interactie: ° bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) (om het begrip te ondersteunen) ° bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is

° bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen

- **structuur/samenhang/lengte:**
middellange teksten, duidelijk en helder overgebracht, met een doorzichtige structuur en samenhang
- **woordenschat/taalvariëteit:**
- eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate aan variatie,
- duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** of een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**
-figuurlijk taalgebruik kan in de tekst aan bod komen
- **uitspraak/prosodie:**
duidelijk en helder gearticuleerd in **standaardtaal** of een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**
- **tempo/vlotheid:**
- **Bij het volgen van gesprekken** (in interactie: duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**)
- **Als toehoorder van boodschappen:** langzaam, duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde **taalvariëteit (dialect)**

Leerplandoelstellingen luisteren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist vormt zich een mening over persuasieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 125	- Rol beheerder huisvesting en gezinsadministratie: De cursist beoordeelt op basis van boodschappen van algemeen nut hoe hij best energie kan besparen. - Rol consument: De cursist luistert naar een videofragment waarin een persoon vertelt over een jaar lang geen nieuwe zaken aankopen en vormt hierover een mening. De cursist luistert naar de mening van een medecursist over tweedehands kopen en formuleert hierop een eigen mening. - Rol opvoeder: De cursist vormt zich een mening over een reclamefragment waarin een bepaalde naschoolse hobby wordt voorgesteld of aangeboden.

	- Rol vrijtijdsbesteder: De cursist luistert/kijkt naar oproepen tot geldinzameling van 3 non-profitorganisaties en maakt een keuze.
--	---

Suggesties tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren

Bij BC 119

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**
-in een monoloog voor toehoorders,
°ervaringen beschrijven (beschrijvingen geven van gebeurtenissen, werkelijk of verbeeld, verhalen vertellen)
°*publiek toespreken (een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden)*
- **structuur/samenhang/lengte:**
langere zinnen die tot een samenhangend geheel worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijswwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.
- **woordenschat/taalvariëteit:**
goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft)
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
 - *redelijk vloeiend*
 - de cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken

Bij BC 112

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
- **taalgebruikssituatie:**

-in een monoloog voor toehoorders:

° pleidooi houden: meningen en redenen uitdrukken en kort toelichten

-bij deelname aan gesprekken

° zoals persoonlijke conversaties (gevoelens uitdrukken en beantwoorden en relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden)

° zoals discussies (formeel of informeel): meningen en reacties overbrengen (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)

° zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)

- **structuur/samenhang/lengte:**

langere zinnen die tot een samenhangend verhaal worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijzwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.

- **woordenschat/taalvariëteit:**

goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft

- **uitspraak/prosodie:**

- in het algemeen verstaanbaar,

- intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,

- ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme

- **tempo/vlotheid:**

-redelijk vloeiend

- De cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken.

Bij BC 117

- **onderwerp:** vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft

- **taalgebruikssituatie:**

-in een monoloog voor toehoorders

°pleidooi houden: meningen en redenen uitdrukken en kort toelichten

-bij deelname aan gesprekken

° zoals doelgerichte samenwerkingen (meningen en reacties overbrengen en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven)

° zoals informele en formele discussies (meningen en reacties overbrengen) (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen)

- **structuur/samenhang/lengte:**

langere zinnen die tot een samenhangend verhaal worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijzwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.

- **woordenschat/taalvariëteit:**
goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft
- **uitspraak/prosodie:**
 - in het algemeen verstaanbaar,
 - intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg,
 - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn en een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
- **tempo/vlotheid:**
-redelijk vloeiend
 - De cursist moet soms om **herhaling** vragen als er snel wordt gesproken.

Leerplandoelstellingen spreken/gesprekken voeren

Basiscompetenties	Voorbeelden van operationalisering
De cursist vertelt een verhaal (structurerend) BE 043 BC 119	- Rol cursist/student: De cursist vertelt een bekend verhaal uit zijn land in de klas. - Rol consument: De cursist vertelt over welke gewoontes de cursist had in het thuisland m.b.t. aankopen doen en vertelt over het verschil in aankoopgedrag in België. - Rol werknemer: De cursist vertelt als vrijwilliger in een school de kinderen een verhaal uit zijn land. - Rol opvoeder: De cursist vertelt over de eigen naschoolse hobby's als kind en over de hobby's die de eigen kinderen nu graag doen.
De cursist verwoordt de eigen beleving, d.i. wensen, noden en gevoelens, en vraagt naar de beleving van de gesprekspartner in persuasieve teksten (structurerend)	- Rol werkzoekende: De cursist overtuigt in een sollicitatiegesprek de werkgever van zijn motivatie voor de job en vraagt feedback. - Rol opvoeder: De cursist verwoordt de eigen beleving over naschoolse hobby's van de kinderen en vraagt de beleving

BE 043 BC 112	van een medecursist. - Rol ondernemer: De cursist overtuigt een leverancier om een korting te geven.
De cursist verwoordt, gericht op een bekende taalgebruiker, een mening of een standpunt en stelt vragen naar diens beleving in persuasieve teksten (beoordelend) BE 043 BC 117	- Rol cursist/student: De cursist geeft zijn mening over de opleiding die hij volgt tijdens een opendeurdag en overtuigt bezoekers om zich in te schrijven. - Rol consument: De cursist geeft de eigen mening na het bekijken van een videofragment waarin een persoon vertelt over een jaar lang geen nieuwe zaken aankopen. - Rol werknemer: De cursist bespreekt een verandering in het werkrooster met zijn collega's en overtuigt hen om samen naar de baas te stappen met een alternatief voorstel. - Rol opvoeder: De cursist verwoordt de eigen mening of standpunt over de naschoolse hobby's van de kinderen.

Bijlagen

Bijlage A: Tekstkenmerken

1. Tekstkenmerken luisteren

NT2 Richtgraad 2 Mondeling - Kenmerken van de te beluisteren teksten	
Onderwerp	vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
Taalgebruikssituatie	In interactie: - bij het volgen van gesprekken zowel hoofdpunten als specifieke zaken begrijpen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) (om het begrip te ondersteunen) - bij het deelnemen aan een discussie de meeste zaken volgen, mits enige medewerking van de gesprekspartner(s) die door eenvoudige taal en herhaling het begrip ondersteunen en mits de mogelijkheid tot vragen om verduidelijking aanwezig is - bij doelgerichte samenwerkingen (vb. samen koken) het gezegde algemeen volgen, mits indien nodig gedeeltelijk herhalen van wat reeds gezegd werd om wederzijds begrip te bevestigen Als toehoorder: - als lid van een aanwezig publiek een voordracht of toespraak volgen - mededelingen en instructies begrijpen - hoofdpunten in gesproken media begrijpen (vb. radio- en nieuwsberichten, film, tv en video) - hoofdpunten en belangrijkste details in verhalen begrijpen (vb. vakantieverslag)
Structuur/samenhang/lengte	duidelijk en helder overgebrachte teksten (kort tot middellang) met een doorzichtige structuur en samenhang
Woordenschat en taalvariëteit	- eerder frequente woorden en formuleringen met een zekere mate van variatie - duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect) - figuurlijk taalgebruik kan in de tekst aan bod komen
Uitspraak/Prosodie	duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)

Tempo/vlotheid	- Bij het volgen van gesprekken (in interactie: duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect)) - Als toehoorder van boodschappen als lid van een publiek, bij het begrijpen van mededelingen en instructies, bij gesproken media en bij film, tv en video): duidelijk en helder gearticuleerd in standaardtaal of in een vertrouwde taalvariëteit (dialect) én langzaam, helder en duidelijk als toehoorder van boodschappen .
-----------------------	---

2. Tekstkenmerken spreken/gesprekken voeren

NT2 Richtgraad 2 Mondeling - Kenmerken van de te produceren teksten	
Onderwerp	vertrouwde onderwerpen die aansluiten bij de domeinen en de rollen waarin de cursist zich begeeft
Taalgebruikssituatie	in een monoloog voor toehoorders - ervaringen beschrijven: beschrijvingen geven van gebeurtenissen (werkelijk of verbeeld), verhalen vertellen en verslag uitbrengen van ervaringen en gevoelens - informatie geven: gedetailleerde aanwijzingen geven, mits voorbereiding - pleidooi houden: meningen en redenen uitdrukken en kort toelichten - openbare mededelingen doen: kort en ingestudeerd - publiek toespreken: een eenvoudige presentatie geven, mits voorbereiding, en vragen hieromtrent beantwoorden, mits er om herhaling gevraagd kan worden bij deelname aan gesprekken - zoals persoonlijke conversaties: gevoelens uitdrukken en beantwoorden en relatief spontane vragen stellen om het gesprek gaande te houden - zoals discussies (formeel of informeel): meningen en reacties overbrengen (o.a. m.b.t. oplossingen voor problemen) - zoals doelgerichte samenwerkingen: meningen en reacties overbrengen (m.b.t. oplossingen voor problemen en mogelijke vervolgacties) en anderen uitnodigen om hun zienswijze te geven - zoals het verkrijgen van goederen en diensten: transacties uitvoeren om goederen en diensten te verkrijgen, en hier ook om uitleg vragen en een klacht indienen - zoals uitwisselen van informatie: feitelijke informatie ontdekken en doorgeven, gedetailleerde informatie

	verkrijgen en opvolgen - zoals interviewen of geïnterviewd worden: een voorbereide vragenlijst gebruiken en enig initiatief nemen (spontaan vervolgvragen stellen) - via telecommunicatie: routineboodschappen brengen en basisdiensten verkrijgen
Structuur/samenhang/lengte	- Een relatief korte opsomming van een reeks kortere op zichzelf staande, eenvoudige elementen die samenhangen en met elkaar verbonden zijn. - langere zinnen die tot een samenhangend verhaal worden gesmeed door het gebruik van een beperkt aantal voeg- en verwijswwoorden. Fouten tegen de samenhang van de zinnen komen nog voor.
Woordenschat en taalvariëteit	- goede beheersing van een woordenschatbereik met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft - Beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft - een breed scala aan eenvoudige taal om zich te redden in de meeste situaties die in de domeinen en rollen voorkomen waarin de cursist zich begeeft
Uitspraak/Prosodie	- in het algemeen verstaanbaar - Intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg - ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn - ondanks een sterke invloed van een andere taal of talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
Tempo/vlotheid	- redelijk vloeiend - helder genoeg om het grootste deel van de tijd moeiteloos te worden gevolgd en waarin de belangrijkste punten met een redelijke mate van nauwkeurigheid worden uitgelegd - Moet soms om herhaling vragen als er snel wordt gesproken. - op begrijpelijke wijze doorpraten, ondanks regelmatige pauzes voor grammaticale en lexicale planning en heel duidelijke herstelacties, vooral in langere, vrij geproduceerde stukken tekst

Bijlage B: Ondersteunende kennis

Code	Basiscompetenties
	voor alle vaardigheden
	In functie van de voorbereiding, de uitvoering en de controle van de taaltaak
BE 043 BC 126	Woordenschat
	De cursist • beschikt over voldoende woorden om zich, met enige omschrijvingen, te uiten over de meeste onderwerpen die betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft • gebruikt een breed scala aan eenvoudige woorden op passende wijze bij het spreken over vertrouwde onderwerpen • heeft een goede beheersing van elementaire woordenschat, al doen zich nog wel grote fouten voor wanneer meer complexe gedachten worden ontvouwd of niet vertrouwde onderwerpen en situaties aan de orde zijn • heeft een goede beheersing van een woordenschatbereik (variatie in woorden en uitdrukkingen) met betrekking tot vertrouwde onderwerpen en alledaagse situaties
	Grammatica
	De cursist • gebruikt een repertoire van veelgebruikte 'routines' en patronen die bekend zijn van meer voorspelbare situaties • vertoont grammaticaal inzicht, maar met een merkbare invloed vanuit de moedertaal. Fouten komen voor, maar de boodschap is altijd duidelijk.
	Uitspraak/Prosodie
	De cursist • Algemeen: is in het algemeen verstaanbaar, intonatie en klemtoon op zowel uitspraak- als woordniveau staan het begrijpen van de boodschap niet in de weg. Het accent wordt meestal beïnvloed door een andere taal of andere talen • Klankarticulatie: is in het algemeen verstaanbaar, ondanks regelmatige uitspraakfouten van afzonderlijke klanken en woorden die minder vertrouwd zijn • Prosodie: brengt de boodschap op een verstaanbare manier over, ondanks een sterke invloed van een andere taal of andere talen op de klemtoon, de intonatie en/of het ritme
	Sociolinguïstische trefzekerheid

	De cursist • heeft een elementaire kennis van eenvoudige gangbare uitdrukkingen en routines en past de meest voorkomende toe • is zich bewust van de belangrijkste beleefdheidsconventies en handelt ernaar • is zich bewust van en let op tekenen van de belangrijkste verschillen in gewoonten, gebruiken, houdingen, waarden en overtuigingen tussen de andere en de eigen gemeenschap
	Thematische ontwikkeling
	De cursist • heeft inzicht in de conventionele structuur van de betreffende tekstsoort bij het overbrengen van de eigen ideeën. • vertelt redelijk vloeiend een helder verhaal of geeft een heldere beschrijving in de vorm van een lineaire opeenvolging van punten.
	Coherentie en cohesie
	De cursist • verbindt een reeks kortere, op zichzelf staande eenvoudige elementen tot een samenhangende lineaire opeenvolging van punten • vormt langere zinnen en verbindt deze met elkaar met behulp van een aantal cohesiebevorderende elementen, bijvoorbeeld in een verhaal

Bijlage C: sleutelcompetenties, strategieën en attitudes

1. Sleutelcompetenties

1.1. De cursist kan zich persoonlijk ontwikkelen en bijleren

Code	Sleutelcompetenties	Voorbeelden van operationalisering
SC 08	De cursist handelt zelfbewust	- verwoordt een eigen mening, ook als die niet overeenkomt met die van anderen - reflecteert over de eigen sterke en zwakke kanten
SC 09	De cursist maakt keuzes en voert deze uit	- weegt alternatieven af en maakt bewuste keuzes - benadert onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken - ontwerpt een stappenplan, voert dit uit en stuurt dit bij om een keuze te maken en te realiseren - evalueert het keuzeprocess en de gemaakte keuze
SC 10	De cursist neemt eigenaarschap op van het eigen leerproces	- schat de eigen mogelijkheden realistisch in - benoemt de essentie van een taak of probleem - schenkt doelgericht, selectief en nauwkeurig aandacht - maakt een realistische planning - voert een oplossingsplan uit - werkt met verschillende soorten informatie - vergelijkt - werkt doeltreffend - schakelt het geheugen in - roept in een nieuwe situatie aanwezige kennis en vaardigheden op - gaat constructief om met affectieve aspecten van het leerproces - blokkeert niet - vraagt uitleg tijdens het leren - stuurt met ondersteuning het eigen leerproces - evalueert met ondersteuning het eigen leerproces

		- stuurt waar nodig het eigen leerproces bij - evalueert de eigen leerstijl
--	--	--

1.2. De cursist kan informatie verwerven, verwerken en gericht gebruiken.

Code	Sleutelcompetenties	Voorbeelden van operationalisering
SC 11	De cursist communiceert in de breedste zin van het woord.	- gebruikt een geschikte communicatievorm - begrijpt informatie (mondelinge en schriftelijke) - deelt informatie (mondelinge en schriftelijke) - luistert actief - zoekt oplossingen voor communicatiemoeilijkheden - gaat om met feedback - gaat respectvol om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen
SC 12	De cursist gaat om met numerieke gegevens.	- ordent, interpreteert en presenteert numerieke informatie - maakt berekeningen en controleert het resultaat - schat tijd realistisch in, deelt tijd in en plant rekening houdend met de tijd - toont ruimtelijk inzicht
SC 13	De cursist gebruikt ICT.	- verwerft, verwerkt en gebruikt gericht digitale informatie - gebruikt gepaste digitale middelen om zich te informeren en te communiceren - is vertrouwd met het basisgebruik van digitale technologie - gaat kritisch en bewust om met digitale informatie

1.3. De cursist kan functioneren en participeren in de samenleving.

Code	Sleutelcompetenties	Voorbeelden van operationalisering
SC 14	De cursist handelt zelfstandig.	- herkent en verkent problemen - zoekt oplossingen, past deze toe en evalueert de resultaten - gebruikt gepaste kanalen om vragen, problemen, ideeën of meningen kenbaar te maken - doet weloverwogen beroep op maatschappelijke diensten en instellingen
SC 15	De cursist werkt samen met anderen.	- bepaalt in een samenwerking mee de taken en groepsafspraken en voert deze uit - stelt kwaliteitseisen aan het eigen werk en aan dat van anderen - evalueert zijn rol binnen een samenwerking - benoemt de voor- en nadelen van een samenwerking en de resultaten ervan - erkent de meerwaarde van samenwerken
SC 16	De cursist stelt zich op als een burger in de samenleving.	- gedraagt zich respectvol en solidair - neemt verantwoordelijkheid op voor het eigen handelen in de samenleving - toont zich betrokken bij maatschappelijke thema's - toont belangstelling voor mensen met verschillende opvattingen en achtergronden
SC 17	De cursist handelt vanuit cultureel bewustzijn.	- toont interesse in de eigen cultuur - toont interesse in andere culturen - gaat constructief om met interculturele verschillen

2. Strategieën

2.1. Leerstrategieën

Code	Basiscompetenties
	voor alle vaardigheden
	In functie van de voorbereiding, de uitvoering en de controle van de taaltaak
BE 043 BC 127	De cursist • bepaalt het eigen spreek-, luister-, schrijf- en leesdoel en stemt het eigen spreek- en luistergedrag erop af • voegt kleine stukjes informatie uit meerdere bronnen samen en vat deze samen • studeert combinaties en uitdrukkingen in, probeert deze uit en vraagt feedback hierop • maakt onderscheid tussen hoofdlijnen en ondersteunende details • formuleert hypothesen over de inhoud en bedoeling van de tekst aan een Nederlandstalige taalgebruiker met behulp van een beschikbaar repertoire • reflecteert op taal en taalgebruik • schat het eigen leergedrag en leerresultaat in, reflecteert erop en stelt dit bij • roept relevante voorkennis op en gebruikt deze • werkt stapsgewijs om het eigen leerdoel te bereiken • zet meerdere taalvaardigheden bij een taaltaak in • gebruikt hulpmiddelen • zoekt zaken op of vindt bronnen in de doeltaal • leidt de waarschijnlijke betekenis van onbekende woorden uit de context af

In de modules op weg naar NT2 RG 2 Mondeling staan 'hoe' en 'waarom' centraal en is **zelfregulerend leren** belangrijk. Hiervoor moeten we dieper inzoomen op de **leerstrategieën** omdat cursisten deze niet vanzelf leren.

Het effectief inzetten van leerstrategieën zorgt ervoor dat een cursist zelfregulerend kan leren. Dat wil zeggen dat hij in staat is het eigen leren in goede banen te leiden, te evalueren, bij te sturen en zichzelf te motiveren voor het leren.¹¹¹ Zie servicedocument¹¹² voor meer informatie over leerstrategieën.

¹¹¹ Zie hiervoor: <https://www.strategievoorleren.nl/nvel/>

¹¹² Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

2.2. Communicatiestrategieën

Code	Basiscompetenties
	voor alle vaardigheden
	In functie van de voorbereiding, de uitvoering en de controle van de taaltaak
BE 043 BC 128	Productiestrategieën – planning
	De cursist • studeert nieuwe combinaties en uitdrukkingen in, probeert deze uit, en vraagt om feedback • bepaalt hoe de hoofdpunten van de eigen boodschap over te brengen, gebruikmakend van alle bronnen die beschikbaar zijn en rekening houdend met het eigen taalrepertoire
	Productiestrategieën - compensatie
	De cursist • ‘verbuitenlandst’ een woord uit de eigen moedertaal en vraagt om bevestiging • gebruikt een eenvoudig woord, waarvan de betekenis lijkt op het bedoelde begrip, en vraagt daarbij om ‘correctie’ • brengt betekenis over door een woord met vergelijkbare betekenis te kwalificeren (bijvoorbeeld: een vrachtwagen voor mensen = een bus) • omschrijft de kenmerken van iets concreets bij gebrek aan het juiste woord
	Productiestrategieën – monitoring en herstel
	De cursist • begint opnieuw met een andere tactiek wanneer de communicatie mislukt • vraagt om bevestiging dat een gebruikte vorm correct is • corrigeert vergissingen met tijdsmarkeringen of uitdrukkingen, mits de gesprekspartner aangeeft dat er een probleem is • heeft aandacht voor niet-verbaal gedrag
	Receptiestrategieën – identificeren van aanwijzingen en afleiden van interpretaties (mondeling en schriftelijk)
	De cursist • herkent leidt de betekenis van niet-vertrouwde woorden af uit de context mits de onderwerpen betrekking hebben op de domeinen en rollen waarin de cursist zich begeeft • leidt de betekenis van zinnen en van toevallig onbekende woorden af uit de context, mits het onderwerp dat besproken wordt vertrouwd is • bekijkt en beluistert een korte, verhalende tekst en voorspelt wat

	daarna gaat gebeuren
	Interactiestrategieën – het woord nemen (de beurt nemen)
	De cursist • begint een eenvoudig, rechtstreeks gesprek over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn, houdt dit gaande, en beëindigt het • grijpt in bij een discussie over een vertrouwd onderwerp en gebruikt de juiste frase om aan het woord te komen
	Interactiestrategieën - samenwerking
	De cursist • herhaalt gedeeltelijk wat iemand anders gezegd heeft om wederzijds begrip te bevestigen en te helpen om de ontwikkeling van ideeën op koers te houden • nodigt anderen uit om aan de discussie deel te nemen • vat samen op welk punt een discussie is beland en helpt zo het gesprek te focussen • benut een elementair taalrepertoire en strategieën om een gesprek of discussie gaande te houden
	Interactiestrategieën – vragen om opheldering
	De cursist • vraagt aan anderen om te verhelderen of uit te werken wat ze zojuist gezegd hebben. • vraagt meer details en uitleg aan andere groepsleden om een discussie vooruit te helpen.

3. Attitudes

Code	Basiscompetenties
	voor alle vaardigheden
BE 043 BC 129	De cursist is bereid • zich te concentreren op de taalkaak • te communiceren (te luisteren, te spreken en gesprekken te voeren) • correctheid in de formulering na te streven • zich in te leven in socioculturele diversiteit • door te zetten, ook als de cursist niet alles begrijpt of kan verwoorden

Werken aan attitudes kunnen we ook breder zien. Onder attitudes vallen enerzijds de **factoren die je nodig hebt om jezelf, je fysieke omgeving en anderen te organiseren**. Anderzijds hangen attitudes ook nauw samen met **motivatie**. Deze twee factoren worden uitgebreider besproken in het servicedocument¹¹³.

¹¹³ Zie hiervoor: intern communicatieplatform Ligo

Bijlage D: Begrippenlijst

Begrip	Verklaring
beoordelend niveau (verwerkingsniveau)	De informatie achterhalen, ordenen en beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen en ze op die manier mondeling of schriftelijk weergeven.
cognitieve functies	De functies die moeten ontwikkeld zijn om te kunnen leren, om leerprocessen in gang te kunnen zetten vb. waarnemen, vergelijken, relaties leggen, ...
cognitieve vaardigheden	Door de cognitieve vaardigheden kan je informatie en kennis opnemen, en kan je kennis in je brein verwerken. Deze vaardigheden zijn nodig om zelfstandig te kunnen leren en zelfstandig te kunnen handelen.
coherentie	Het begrip coherentie heeft betrekking op de manier waarop een gesproken of geschreven tekst conceptueel samenhangt en/of door de luisteraar als inhoudelijk samenhangend wordt ervaren.
cohesie	Met cohesie wordt vooral de syntactische samenhang van zinnen in geschreven en gesproken tekst bedoeld. Hierbij gaat het dus om bepaalde uiterlijke elementen van de tekst, en niet of althans niet in de eerste plaats om de inhoud, zoals wel het geval is bij coherentie.
communicatiestrategieën	Communicatiestrategieën stellen cursisten in staat om tot communicatie te komen, te onderhouden en recht te zetten. Dit kan door non-verbaal gedrag, ondersteunend visueel materiaal, hulp vragen, ...
conceptuele kennis	Kennis hebben van de conceptuele betekenis van een woord, d.w.z. de directe, letterlijke, woordenboekdefinitie van het woord.
declaratieve geheugen	Het declaratieve geheugen of het expliciete geheugen is een vorm van het langetermijngeheugen waarbij men opgeslagen kennis bewust kan beleven of oproepen. Het wordt doorgaans weer onderscheiden in twee devormen, namelijk het episodische geheugen

	(gebeurtenissen in ons persoonlijk leven) en het semantische geheugen (kennis van de wereld).
DPO Data Protection Officer	Dit is de functionaris voor gegevensbescherming. Hij/zij neemt een sleutelrol op in het gegevensbeschermingsbeleid van de organisatie.
fonemen	Een foneem heeft met de klank te maken. Een foneem is een spraakklank die wordt geschreven door middel van grafemen. Het Nederlands kent 34 verschillende fonemen en we hebben daarvoor 26 letters.
fonetisch plan	De vaardigheden om een gestructureerde betekenisvolle reeks van fonologische elementen (klanken, lettergrepen, woorden) te produceren.
fonologische codering	Het vermogen om klanken te herkennen en van elkaar te onderscheiden. De vaardigheid om klanken (fonemen) van de gesproken taal waar te nemen, van elkaar te onderscheiden en te produceren.
formatieve evaluatie	Het verzamelen van informatie over het leerproces. Leraren hebben deze informatie nodig voor het bepalen of aanpassen van hun instructiestrategie; cursisten hebben deze informatie nodig voor het bepalen of aanpassen van hun leerstrategie.
formeel leren	Systematisch en gestructureerd leren binnen een omgeving die ontworpen is om te leren, met als doel het behalen van erkende certificaten.
informatieve tekst	Informatieve teksten zijn objectief, er wordt geen mening gegeven. Het is een opsomming van feiten in een uitleg, een verslag of een instructie.
informeel leren	Onbedoeld leren, zowel in een georganiseerde setting als daarbuiten: bv. alle dagelijkse taken en handelingen zijn momenten van informeel leren.
klank-tekenkoppeling	Het omzetten van klanken (fonemen) in tekens (grafemen).
leerstrategieën	Leerstrategieën betreffen het leren in brede zin en het reflecteren over het eigen leren: het inschatten van eigen leerresultaten, eigen voorkennis oproepen en gebruik

	kunnen maken van hulpmiddelen.
linguïstisch	Het geheel van taalkennis, taalvaardigheden en taalattitudes inzetten tijdens het taalgebruik (waaronder onder meer fonologische, orthografische en ortho-epische competenties).
metacognitieve kennis	De kennis die iemand heeft over (het eigen) denken en leren en hoe dat in zijn werk gaat.
metacognitieve vaardigheden	Dit zijn vaardigheden die nodig zijn om het eigen denk- en leerproces te overzien, monitoren en evalueren. Het is het verlengstuk van de metacognitieve kennis. Binnen de metacognitieve vaardigheden valt het 'hoe', hoe pak je een opdracht aan.
narratieve tekst	Een verhalende tekst, de verteller brengt verslag uit over een gebeurtenis die reëel of verzonnen is.
non-formeel leren	Georganiseerd leren, doelgericht maar minder gestructureerd en minder systematisch. De omgeving is niet specifiek ontworpen als leeromgeving: bv. cursussen in een buurtcentrum, taalstages of werkplekleren.
organisatorische vaardigheden	Een synoniem voor organisatorische vaardigheden is besturen. Om voor jezelf omstandigheden te scheppen die helpen bij het leren, is 'besturen' precies wat cursisten moeten kunnen en leren. Het (be)sturen van jezelf, van de anderen en van je omgeving.
persuasieve tekst	Een tekst die iemand wil overtuigen, vanuit een duidelijk standpunt. De tekst wil aanzetten tot handelen of tot de vorming van een mening.
pragmatisch	Gericht op feiten, inspelend op de praktijk, zakelijk. Pragmatisch taalgebruik betekent het effect dat iemand wil bereiken met die zin.
prescriptieve tekst	Een tekst die voorschrijft hoe iets zou moeten zijn of hoe iemand zich zou moeten gedragen. De tekst wil het handelen van de ontvanger sturen.
procedurele geheugen	Het procedurele geheugen is een van de vormen van het niet-declaratieve of impliciete geheugen. Het heeft zowel

	betrekking op het leren van motorische vaardigheden, zoals leren fietsen, als het leren van bepaalde cognitieve vaardigheden, zoals het leren lezen. Dergelijke vaardigheden vallen onder het zogeheten <i>skill learning</i> ; het door herhaling en in kleine stapjes leren steeds beter te presteren.
semantisch	Het inhoudelijk en betekenisdragend aspect van taal.
sociale kaart	In een sociale kaart wordt informatie verzameld over sociale organisaties en hun aanbod van diensten en activiteiten om zo de burger en hulpverlener te informeren over het zorgaanbod.
sociolinguïstische trefzekerheid	Sociolinguïstische trefzekerheid heeft betrekking op de competenties die nodig zijn om de sociale dimensie van taalgebruik te hanteren.
structurerend niveau (verwerkingsniveau)	De informatie achterhalen, op overzichtelijke wijze ordenen en ze op die manier mondeling of schriftelijk weergeven.
summatieve evaluatie	Het beoordelen van een product, gericht op het beoordelen van een leerprestatie en bepaald door een normering.
syntactisch	De leer van de interne bouw van woordgroepen en zinnen, de wijze waarop woorden en zinsdelen worden samengevoegd tot woordgroepen of zinnen.
taaltaak	Met taaltaak bedoelen we datgene wat een taalgebruiker doet met taal. De kern van een taaltaak is derhalve een operationeel werkwoord, bijvoorbeeld: gegevens begrijpen, informatie vragen, een instructie formuleren.
Wablieft (tijdschrift)	Een krant die het nieuws brengt in eenvoudig en duidelijk Nederlands, zonder veel moeilijke woorden. Er is een onderscheid tussen Wablieft en Wablieft Start (nog eenvoudiger Nederlands).

Bijlage E: Literatuurlijst

Bronnen algemeen

- Blomme, I. en Nordin, A. en Potargent, J. (2009), *Nu versta ik je! Uitspraak Nederlands voor Anderstaligen*, Acco Leuven
- Bultynck, K. en Vanbuel M., 'De NT2-klas in het volwassenenonderwijs als kruispunt van uiteenlopende wereldbeelden'. In: Jaspaert, K. en Frijns, C. (2018), *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus
- Clarke, Ch. (2022), *Leren zichtbaar maken met formatieve evaluatie*, Uitgeverij Pelckmans - Bazalt
- Cornelis, K., *Werken aan/met de leervragen van trage alfacursisten: een praktijkverhaal uit het mondeling traject alfa*, Powerpointpresentatie
- Dijkman, W.M. (1993), *Didactiek en lerende volwassenen. Leren professionaliseren*, Leiden: Spruyt, Van Mantgem & De Does
- Dijkstra P., Bunnik P., Greveling A. (2022), *Zelfregulerend leren, effectiever leren met leerstrategieën*, Boom uitgevers Amsterdam
- Federatie Ligo en VOCVO (2016), *Sleutelcompetenties: bouwstenen voor leren en leven*
- Jaspaert, K., 'Visietekst'. In: Jaspaert, K. en Frijns, C. (2018), *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*, Lannoo Campus
- Jehoul A., Schiepers M. en Van Nuffel H. (2022), *Krachtige én gelijke digitale leerkansen realiseren voor laaggeletterde (NT2-)cursisten*, Centrum voor Taal en Onderwijs
- Kuiken, F. en Andringa S. (red.) (2022), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*, Uitgeverij Coutinho
- Ligo, Centra voor Basiseducatie (2023), *Opleidingsprofiel BE NT2 Richtgraad 2 Mondeling basiseducatie (AO BE 043)*
- Nederlandse Taalunie (2008), *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen*
- Nuwenhoud, Annemarie (2021), *Basisboek Alfa NT2*, Uitgeverij Coutinho
- Surma T., Vanhoyweghen K., Sluijmans D., Camp G., Muijs D. en Kirschner P. (2019), *Wijze lessen, twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*, Ten Brink Uitgevers
- Van Loo F. en Van Doorn E. (2013), *Basisboek Mediërend leren*, Boom Uitgevers Amsterdam
- Van Wassenbergh, V. (2020), *Hoe kom ik de echte leervraag van mijn cursist te weten*, bundel didactisch materiaal
- Verboog, M. (2017), *Buitenschools leren: spreken van binnen naar buiten de les*, Boom Uitgevers Amsterdam
- Verboog, M. (2017), *NT2 Cahier: Grammatica*, Boom Uitgevers Amsterdam
- Verboog, M. (2019), *Taalkit voor docenten: alles wat een NT2-docent wil weten over taal*, Boom Uitgevers Amsterdam
- Verboog, M. (2019), *Uitspraak en spelling: werken aan verstaanbaar Nederlands*, Boom Uitgevers Amsterdam
- Vlaamse Overheid i.s.m. Schrijf.be (2010), *Werkplekleren: leren doen doet leren*
- VOCVO (2020), *Praktijkdag FuGe: Checklist lesactiviteiten functioneel werken*, CTO
- VOCVO et. al. (2016), *Leerplan NT2 Alfa Mondeling R1 en Schriftelijk R1.1 (AO BE 040)*
- VOCVO et. al. (2009), *Leerplan Nederlands tweede taal - NT2 (R1) (AO BE 003)*

- VOCVO et. al. (2013), *Basiseducatie - Leergebied ICT. Leerplan ICT*
- VOCVO et. al. (2016), *Leerplan opleiding Levenslang en levensbreed Leren. Leergebied Maatschappijoriëntatie Basiseducatie*
- VOCVO et. al. (2015), *Opleidingsprofiel BE NT2 Alfa Mondeling Richtgraad 1 (AO 041)*
- VOCVO et. al. (2009), *Opleidingsprofiel Nederlands tweede taal (NT2) - R1 (AO BE 003)*
- VOCVO et al. (2015) *Leerplan Secundair Volwassenenonderwijs, NT2 Richtgraad 2, Threshold 1&2*
- Zijlmans, L. (2003), *Welles Nietes: Didactische grammatica voor NT2-docenten*, Amsterdam/Antwerpen: Intertaal

Elektronische bronnen

- [Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#)
- [Agogische visie Ligo](#)
- [Cahier Buitenschools leren](#)
- [Digitale inclusie \(Mediawijs\)](#)
- [DILIT-methodiek](#)
- [Dimona \(VWO/2011/02\)](#)
- [EDI | Verlengde instructie – Leren Vlaanderen](#)
- [Fluide leeromgeving \(formeel, informeel en non-formeel leren\)](#)
- [Inspiratie uit Nederland: Hoe komen we naar B1?](#)
- [Kennisinstituut voor taalontwikkeling: itta](#)
- [Mediërend leren en cognitieve vaardigheden](#)
- [Methodiek Maatwerkhoeken](#)
- [Methodiek Scaffolding](#)
- [Missie en visie Ligo](#)
- [PIAAC-onderzoek 2011-2012](#)
- [Privacyverklaring Ligo](#)
- [Rol docent via nt2-leerdoelen.org](#)
- [Vertaling Europees Referentiekader \(Taalunie\)](#)
- [VUT-model](#)
- [WCAG-normen \(toegankelijkheid apps en websites\)](#)
- [Welbevinden van leerlingen en studenten bij afstandsonderwijs](#)
- [Wetgeving extra-muros activiteiten \(Onderwijs Vlaanderen\)](#)

Tijdschriftartikels

- Bisschops L. en Alberts, R. (2020), 'Hybride leren, wat is dat nu eigenlijk?' Een Delphi studie naar een heldere definitie en een passend model voor hybride leeromgevingen'. In: *Onderzoek van Onderwijs*, jaargang 49(3), p. 16-26
- Borgesius M. en De Jong N., (2022), 'Werken aan leerstrategieën is geen eendagsvlieg, in gesprek over zelfregulerend leren'. In *Les*, nr. 223, 2022
- Dalderop K. en Halewijn E. (2018), 'Zelfstandig leren leren. Wat ervaren de leerders?'. In: *Les*, nr. 205, 2018
- Dalderop K. (2021), 'Leren leren in de alfabetisering NT2.' In: *Les*, nr. 219, 2021

- Kuiken F. (2007), 'Grammatica kort en krachtig, tien werkvormen om aandacht te besteden aan taalvorm'. In: *Les*, nr. 150, 2007
- Kuiken F. (2016), 'Communicatieve grammatica'. In: *Les*, nr. 200, 2017
- Korrelboom, J. (2021), 'Inburgering van A2 naar B1: Richting, ruimte en ruggensteun als leidraad'. In: *Les*, nr. 219, 2021
- Plichart, I. (2012), 'De hele wereld in je klas. Werken met actualiteit in je NT2-klas'. In: *Les*, nr. 176, 2012
- Schiepers, M. Versteden, P. Moonen, E. en van Bergen T., 'Zevenmijlslaarzen'. In: *Tijdschrift Taal*, 2021
- Ter Haar, O. (2018), 'Naar een rijk leerklimaat: De rol van impact en flow'. In: *Les*, nr. 205, 2018
- Ter Haar, O. (2021), 'Motivatie is de motor en de olie, in gesprek met Ernie Kuijer over zelfregulerend leren'. In: *Les* nr. 218, 2021
- Van Mourik, D. (2021), 'Zelf de weg vinden, cursisten helpen leerstrategieën in te zetten'. In: *Les*, nr. 218, 2021
- Welie, C. (2013), 'Grammatica bij laagopgeleiden? Ja! Instructie over inversie bij laagopgeleide NT2-leerders'. In: *Les*, nr.184, 2013

Elektronische tijdschriftartikels

- Verhaar, M. (2022), 'Nieuws in de NT2-les, hoe geef je dat een plek? Een overzicht van bronnen en tips voor werkvormen'. In *Les*, Online Only, jaargang 40, 2022
[Nieuws in de NT2-les: hoe geef je dat een plek? | Tijdschrift Les](#)
- Ter Haar, O. (2018), 'Een veilig en/of rijk leerklimaat: Hoe verhouden ze zich tot elkaar?'. In: *Les*, Online Only, jaargang 36, 2018
[Een veilig en/of rijk leerklimaat | Tijdschrift Les](#)